

ПОЛУГОДИШЊИ КОНСОЛИДОВАНИ ИЗВЕШТАЈ ГРУПЕ КОМЕРЦИЈАЛНЕ БАНКЕ ЗА 2019. ГОДИНУ

Београд, август 2019. године

САДРЖАЈ

I ПОЛУГОДИШЊИ ИЗВЕШТАЈ О ПОСЛОВАЊУ ГРУПЕ

II КОНСОЛИДОВАНИ ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЕШТАЈИ

БИЛАНС СТАЊА-КОНСОЛИДОВАНИ

БИЛАНС УСПЕХА-КОНСОЛИДОВАНИ

ИЗВЕШТАЈ О ОСТАЛОМ РЕЗУЛТАТУ-КОНСОЛИДОВАНИ

ИЗВЕШТАЈ О ТОКОВИМА ГОТОВИНЕ-КОНСОЛИДОВАНИ

ИЗВЕШТАЈ О ПРОМЕНАМА НА КАПИТАЛУ-КОНСОЛИДОВАНИ

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

III ИЗЈАВЕ ОДГОВОРНИХ ЛИЦА

IV ОДЛУКА О УСВАЈАЊУ КОНСОЛИДОВАНИХ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА

**ИЗВЕШТАЈ О ПОСЛОВАЊУ ГРУПЕ
КОМЕРЦИЈАЛНЕ БАНКЕ АД
БЕОГРАД ЗА ПЕРИОД
ОД 01.01. ДО 30.06.2019. ГОДИНЕ**

Београд, Август 2019. године

САДРЖАЈ

1. ОСНОВНИ ПОКАЗАТЕЉИ ПОСЛОВАЊА ГРУПЕ	3
2. ПОСЛОВНЕ АКТИВНОСТИ И ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА ГРУПЕ	4
3. ФИНАНСИЈСКИ ПОЛОЖАЈ И РЕЗУЛТАТИ ПОСЛОВАЊА ГРУПЕ	8
3.1. МАКРОЕКОНОМСКИ УСЛОВИ ПОСЛОВАЊА	8
3.2. ПОСЛОВАЊЕ ГРУПЕ	9
3.3. КОНСОЛИДОВАНИ БИЛАНС СТАЊА	11
3.4. КОНСОЛИДОВАНИ БИЛАНС УСПЕХА	14
4. УЛАГАЊА У ЦИЉУ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	17
5. ЗНАЧАЈНИЈИ ДОГАЂАЈИ	17
6. ПЛАН БУДУЋЕГ РАЗВОЈА ГРУПЕ	18
7. ИСТРАЖИВАЊЕ И РАЗВОЈ	21
8. ПОСЛОВАЊЕ ОГРАНАКА ПРЕ КОНСОЛИДАЦИЈЕ	22
9. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ ЗНАЧАЈНИ ЗА ПРОЦЕНУ ФИНАНСИЈСКОГ ПОЛОЖАЈА ГРУПЕ	23
10. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА	24
11. ДРУШТВЕНО ОДГОВОРНО ПОСЛОВАЊЕ ГРУПЕ	30

Консолидовани финансијски извештаји банкарске Групе исказују се у хиљадама динара. Динар представља званичну извештајну валуту у Републици Србији и функционалну валуту Матичне банке.

Функционалне валуте, ЕУР из финансијских извештаја Комерцијалне банке АД Подгорица¹ и БАМ из финансијских извештаја Комерцијалне банке АД Бања Лука, прерачунате су у извештајну валуту Матичне банке – динар (РСД) на бази званично објављених курсева у Републици Србији.

Консолидовани Биланс успеха и Консолидовани биланс токова готовине за период су израчунати применом просечног званичног курса у Републици Србији за првих шест месеци 2019. године од 118,0961 за један ЕУР и 60,3816 за један БАМ, а остали консолидовани финансијски извештаји (биланс стања, извештај о променама на капиталу и извештај о осталом резултату) применом закључног курса на дан биланса од 117,9121 за један ЕУР односно 60,2875 за један БАМ.

Пословне промене настале у страниј валути се прерачунавају у динаре по средњем курсу утврђеном на међубанкарском девизном тржишту, који важи на дан пословне промене.

Средства и обавезе исказане у страниј валути на дан консолидованог биланса стања, прерачунате су у динаре по средњем курсу утврђеном на међубанкарском девизном тржишту који је важио на тај дан.

---

¹ 04.07.2018. је извршена промена назива и седишта Комерцијалне банке ад Будва у Комерцијална банка ад Подгорица

1. Основни показатељи пословања Групе

ОПИС	30.06.2019.	30.06.2018.	ИНДЕКСИ 2019/ 2018	2017.	2016.	2015.
<i>(у хиљадама РСД и проценти)</i>						
Добитак / губитак пре опорезивања	3.625.744	3.785.924	95,8	7.316.383	-6.533.686	-6.893.558
Нето приходи од камата	6.888.643	6.774.684	101,7	13.517.238	14.456.333	14.839.373
Нето приходи од накнада	2.778.591	2.708.014	102,6	5.413.601	5.093.523	5.190.282
ПАРАМЕТРИ ПРОФИТАБИЛНОСТИ²						
ROA	1,6%	1,9%	-	1,8%	-1,5%	-1,6%
ROE (на укупан капитал)	10,1%	11,3%	-	11,6%	-10,5%	-10,1%
Нето каматна маржа на укупну активу	3,1%	3,3%	-	3,3%	3,4%	3,5%
Cost / income ratio	60,5%	61,5%	-	64,0%	63,2%	60,4%
Оперативни трошкови	5.849.588	5.833.038	100,3	12.119.512	12.363.223	12.092.310
Нето расход/приход по основу умањења обезвређења фин.сред. која се не вреднују по фер вредности	819.507	24.658	-	36.342	-13.079.497	-13.807.580
ОПИС	30.06.2019.	2018.	ИНДЕКСИ 2019/2018	2017.	2016.	2015.
Консолидована билансна актива	453.482.818	441.586.959	102,7	400.108.316	428.827.608	416.461.558
Ванбилансно пословање	483.112.140	496.783.044	97,2	507.345.996	551.970.548	621.827.674
Кредити и потраживања од банака и др. фин. орг.	24.920.785	21.037.537	118,5	30.233.555	43.216.681	17.848.897
Кредити и потраживања од комитената	198.579.076	191.448.642	103,7	174.242.139	166.401.008	179.422.656
Депозити и остале обавезе према банкама, др. фин. орг. и централној банци	8.720.419	8.228.284	106,0	6.137.776	9.822.519	18.768.726
Депозити и остале обавезе према другим комитентима	354.607.258	350.668.156	101,1	317.577.748	345.135.959	319.334.622
КАПИТАЛ	72.251.738	71.522.051	101,0	67.100.116	59.292.420	64.694.402
Адекватност капитала	26,4%	25,2%	-	24,6%	26,2%	23,1%
Број запослених	3.064	3.076	99,6	3.106	3.152	3.148
Актива по запосленом <i>(у хиљадама РСД)</i>	148.004	143.559	103,1	128.818	136.049	132.294
Актива по запосленом <i>(у хиљадама ЕУР)</i>	1.255	1.212	103,6	1.087	1.102	1.088

² Параметри профитабилности су исказани на годишњем нивоу

2. Пословне активности и организациона структура Групе

Банкарска Група се састоји из три банке (матичне и две зависне банке) и једног друштва за управљање инвестиционим фондовима.

Матична банка, Комерцијална банка АД Београд, у оквиру регистрованих делатности обавља следеће послове:

- депозитне послове (примање и полагање депозита),
- кредитне послове (давање и узимање кредита),
- девизне, девизно-валутне и мењачке послове,
- послове платног промета,
- издавање платних картица,
- послове са хартијама од вредности (издавање хартија од вредности, послови кастоди банке и др.),
- брокерско-дилерске послове,
- издавање гаранција, авала и других облика јемстава (гаранцијски посао),
- куповину, продају и наплату потраживања (факторинг, форфетинг и др.),
- послове заступања у осигурању, по претходној сагласности Народне банке Србије,
- послове за које је овлашћена законом.

Матична банка је овлашћена за обављање платног промета са иностранством од 2003. године, за обављање делатности брокерско-дилерског друштва од 2005. године, за обављање делатности кастоди банке од 2006. године, а за обављање послова заступања у осигурању од 2011. године.

Комерцијална банка АД Подгорица обавља следеће послове:

- депозитне послове (примање и полагање депозита),
- кредитне послове (давање и узимање кредита),
- издаје гаранције и преузима друге обавезе,
- купује и наплаћује потраживања,
- издаје, обрађује и евидентира платне инструменте,
- платни промет са иностранством,
- финансијски лизинг,
- тргује у своје име и за свој рачун или за рачун комитената страним средствима плаћања,
- прикупљање података, врши израду анализа и давање информација и савета о кредитној способности друштва и предузетника,
- депо послове,
- чување средстава и хартија од вредности,
- друге помоћне послове из домена пословања Банке.

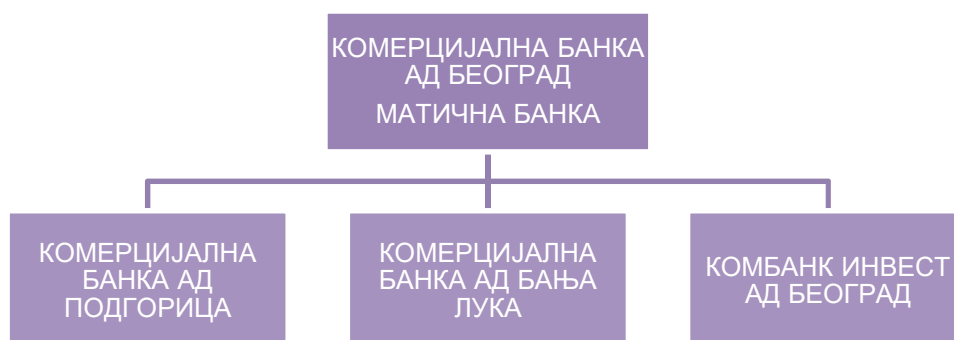
Комерцијална банка АД Бања Лука је регистрована у БиХ за обављање платног промета и кредитних и депозитних послова у земљи и иностранству у складу са прописима Републике Српске.

ДЗУИФ КомБанк ИНВЕСТ АД Београд је регистровано за обављање следећих делатности:

- организовање и управљање отвореним инвестиционим фондом,
- оснивање и управљање затвореним инвестиционим фондом,
- управљање приватним инвестиционим фондом.

Организациона шема Групе

Људски ресурси Групе

На дан 30.06.2019. године Група је укупно имала 3.064 запослених, за 12 мање него на крају претходне, 2018. године. Смањење је настало у Матичној банци (9) и КБ Подгорица (3), док су фонд и КБ Бања Лука задржали исти број запослених.

Основни подаци о чланицама Групе

	КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД ПОДГОРИЦА*	КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД БАЊА ЛУКА	ДЗУ КомБанк ИНВЕСТ АД БЕОГРАД
АДРЕСА	Цетињска 11/VI спрат/ Кула ПЦ 1	Јеврејска 69	Краља Петра 19
ДРЖАВА	Црна Гора	БиХ, Република Српска	Србија
ТЕЛЕФОН	+382-20-426-300	+387-51-244-700	+381-11-330-8160

* У централном регистру Пореске управе дана 04.07.2018. регистрована је промена седишта и назива у Комерцијална банка ад Подгорица.

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД ПОДГОРИЦА

100% власништво КБ Београд

Комерцијална банка АД Подгорица основана је у новембру 2002. године као афилијација Комерцијалне банке АД Београд и уписана у централни регистар Привредног суда у Подгорици 6. марта 2003. године. У централном регистру Пореске управе дана 04.07.2018. регистрована је промена седишта и назива у Комерцијална банка ад Подгорица. На крају првог полугодишта 2019. године КБ Подгорица је имала 143 запослених и пословну мрежу сачињену од 9 филијала и 1 експозитуре.

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД БАЊА ЛУКА

99,998% власништво КБ Београд

Комерцијална банка АД Бања Лука је основана у септембру 2006. године и дана 15. септембра 2006. године уписана у судски регистар Решењем Основног суда у Бања Луци. На крају првог полугодишта 2019. године КБ Бања Лука је имала 159 запослених и пословну мрежу сачињену од централе, 9 филијала и 9 агенција.

КОМБАНК ИНВЕСТ АД БЕОГРАД

100% власништво КБ Београд

Друштво за управљање инвестиционим фондовима (ДЗУИФ) **КомБанкИНВЕСТ АД Београд** је привредно друштво уписано у Регистар привредних субјеката Агенције за привредне регистре дана 5. фебруара 2008. године.

Друштво је основано као нејавно акционарско друштво које послује у складу са Законом о инвестиционим фондовима, Правилником о инвестиционим фондовима и Правилником о условима за обављање делатности ДЗУ.

На дан 30.06.2019. године Друштво је управљало са три инвестициона фонда и то:

1. КомБанк ИНФОНД, о.и.ф. балансирани,
2. КомБанк НОВЧАНИ ФОНД, о.и.ф. очувања вредности имовине,
3. КомБанк ДЕВИЗНИ ФОНД, о.и.ф. очувања вредности имовине.

На крају првог полугодишта 2019. године Друштво је имало пет запослених лица.

Основни подаци о Матичној Банци

Адреса/Централа/ Сектори	Светог Саве 14	Светогорска 42-44	Македонска 29
ТЕЛЕФОН	381-11-30-80-100	381-11-32-40-911	381-11-33-39-001
FAX	381-11-344-23-72	381-11-32-35-121	381-11-33-39-196
S.W.I.F.T. code	KOBBRSBG	KOBBRSBG	KOBBRSBG
REUTERS dealing code	KOMB	KOMB	KOMB
ИНТЕРНЕТ	www.kombank.com	www.kombank.com	www.kombank.com
E - mail	posta@kombank.com	posta@kombank.com	posta@kombank.com

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД БЕОГРАД

48,6% власништво Републике Србије
24,4% власништво ЕБРД, Лондон

Комерцијална банка АД Београд, Матична банка, основана је 1. децембра 1970. године, а трансформисана у акционарско друштво 6. маја 1992. године. Банка је регистрована код Трговинског суда у Београду 10. јула 1991. године, а законски је пререгистрована у Агенцији за привредне регистре 14. априла 2006. године. Матична банка је добила дозволу за банкарску делатност од Народне банке Југославије 3. јула 1991. године. На дан 30. јун 2019. године Матична банка има 2.757 запослених.

	ПОСЛОВНИ ЦЕНТРИ	СЕДИШТЕ
1.	ПЦ Београд 1	Трг Политика 1, Београд
2.	ПЦ Београд 2	Трг Политика 1, Београд
3.	ПЦ Крагујевац	Моше Пијаде 2, Пожаревац
4.	ПЦ Ниш	Епископска 32, Ниш
5.	ПЦ Нови Сад	Булевар ослобођења 88, Нови Сад
6.	ПЦ Ужице	Петра Ђеловића 4, Ужице
	ФИЛИЈАЛА	СЕДИШТЕ
1.	Косовска Митровица	Чика Јовина 11

	СЕКТОРИ ЗА РАД СА МАЛОМ И СРЕДЊОМ ПРИВРЕДОМ	СЕДИШТЕ
1.	Сектор Београд	Светогорска 42-44, Београд
2.	Сектор Централна Србија	Светогорска 42-44, Београд
3.	Сектор Војводина	Булевар ослобођења 88, Нови Сад

Након измена са краја првог квартала 2018. године услуге становништву Матична банка пружа кроз мрежу од 203 експозитуре груписаних у шест Пословних центара и Филијалу Косовска Митровица. Рад са правним лицима одвија се кроз три Сектора за рад са малом и средњом привредом и Сектором за рад са привредом - великим клијентима.

3. Финансијски положај и резултати пословања Групе

3.1. Макроекономски услови пословања

Макроекономски показатељи	СРБИЈА	ЦРНА ГОРА ³	РЕПУБЛИКА СРПСКА
Бруто друштвени производ	ЕУР 10,17 млрд ⁴	ЕУР 4,87 млрд	ЕУР 5,5 млрд ⁵
Кретање БДП-а	+2,5% ⁶	3,0%	+2,0% ⁷
Индекс потрошачких цена (јун 2019 / јун 2018)	+1,5%	-2,4% ⁸	+0,7% ⁹
Актива банкарског сектора	+12,0% ¹⁰	+0,5%	+9,0% ¹¹
Учешће активе банкарског сектора у БДП	74,6% ¹²	88,3%	72% ¹³
Индустријска производња (2019 / 2018)	+1,1% ¹⁴	-15,5%	-14,7% ¹⁵
НПЛ банкарског сектора (неквалитетна актива)	5,4% ¹⁶	3,2%	9,5%
Стопа незапослености	12,1% ¹⁷	16,0%	23,8% ¹⁸

Напомена: Макроекономски показатељи према доступним подацима надлежних институција

³ Стање на дан 31.05.2019. године

⁴ Саопштење за јавност 31.05.2019., РЗС, износ у ЕУР-НБС

⁵ Податак се односи на 2018. годину

⁶ Квартални БДП у РС, први квартал 2019., саопштење, 31.05.2019., РЗС

⁷ Податак се односи на период трећи квартал 2019 / трећи квартал 2018.

⁸ Податак се односи на период мај 2019/мај 2018. године

⁹ Податак се односи на период април 2019 / април 2018.

¹⁰ Раст активе банкарског сектора Србије 2018./2017.

¹¹ Податак се односи на период 2018. / 2017.

¹² Стање на дан 31.12.2018.године

¹³ Податак се односи на 31.12.2018. године.

¹⁴ Саопштење за јавност, 28.06.2019., За Србију податак се односи за мај 2019. године у односу на просек за 2018., РЗС

¹⁵ Податак се односи на период јан-јун 2019. / јан- јун 2018. године

¹⁶ Макроекономска кретања, јул 2019, податак се односи на мај 2019.(НПЛ/укупни кредити), НБС

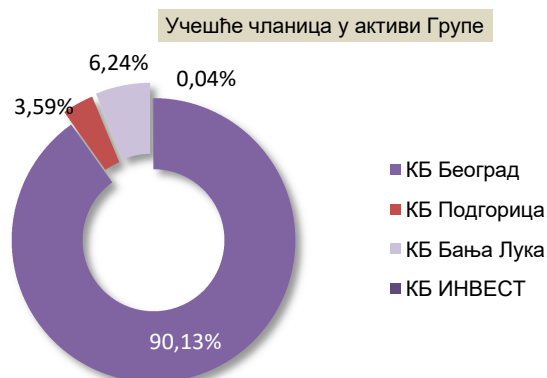
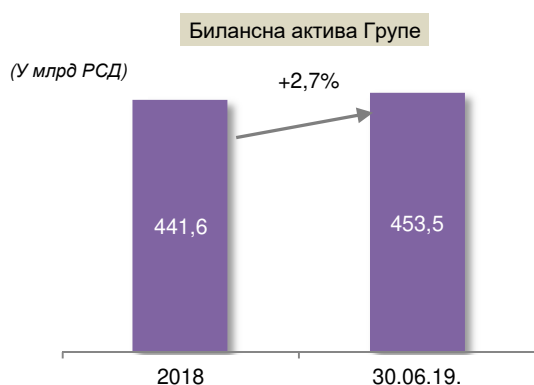
¹⁷ Анкета о радној снази, Први квартал 2019., РЗС

¹⁸ Анкета стопа незапослености, јун 2019. године

3.2. Пословање Групе

ОПИС	30.06.19.	2018	2017	2016	2015
<i>(у хиљадама РСД)</i>					
БИЛАНСНА АКТИВА ГРУПЕ	453.482.818	441.586.959	400.108.316	428.827.608	416.461.558
Комерцијална банка а.д. Београд	408.746.370	398.447.676	366.074.702	397.222.810	387.378.734
Комерцијална банка а.д. Подгорица	16.270.185	15.353.955	13.801.705	13.212.323	12.497.800
Комерцијална банка а.д. Бања Лука	28.302.402	27.624.178	20.075.186	18.385.992	16.469.869
КомБанк ИНВЕСТ а.д. Београд	163.861	161.150	156.723	6.483	115.155

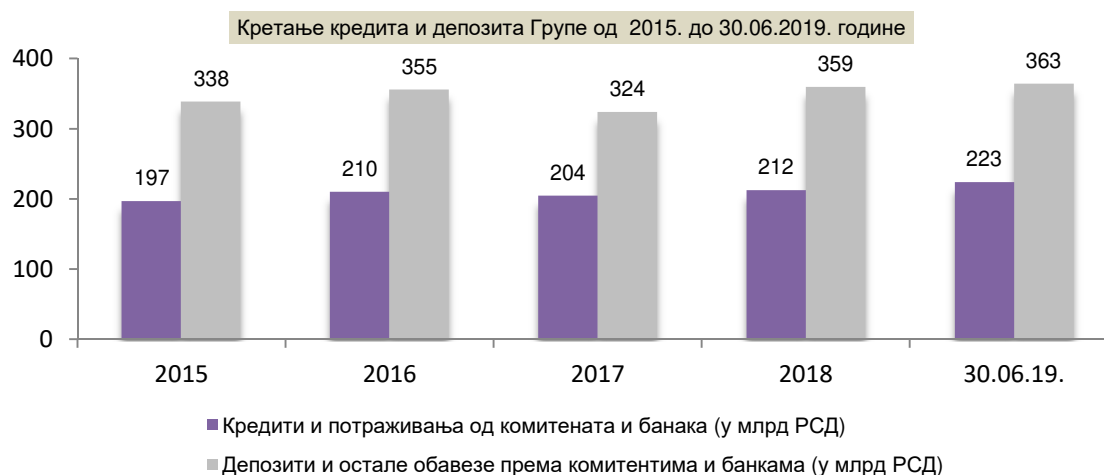

Билансна актива Групе на крају првог полугодишта 2019. године је повећана у односу на крај 2018. године за РСД 11.895,9 милиона односно 2,7%. Учешће Матичне банке је и даље доминантно (чланице Групе чине 9,9% укупне консолидоване активе).

Кредити и депозити комитената и банака на дан 30.06.2019. године по чланицама Групе

ОПИС	30.06.19.	2018	2017	2016	2015
<i>(у хиљадама РСД)</i>					
КРЕДИТИ И ПОТРАЖИВАЊА ОД КОМИТЕНАТА И БАНАКА	223.499.861	212.486.179	204.475.694	209.617.689	197.271.553
<i>Процент раста</i>	5,2%	3,9%	-2,5%	6,3%	-17,7%
Комерцијална банка а.д. Београд	195.117.936	185.917.193	182.944.400	190.830.293	179.006.392
Комерцијална банка а.д. Подгорица	10.801.448	9.740.866	7.883.783	6.351.466	7.271.135
Комерцијална банка а.д. Бања Лука	17.564.370	16.811.744	13.647.511	12.435.930	10.994.026
КомБанк ИНВЕСТ а.д. Београд	16.107	16.376	-	-	-
ДЕПОЗИТИ И ОБАВЕЗЕ ПРЕМА КОМИТЕНТИМА И БАНКАМА	363.327.677	358.896.440	323.715.524	354.958.478	338.103.348
<i>Процент раста</i>	1,2%	10,9%	-8,8%	5,0%	-2,7%
Комерцијална банка а.д. Београд	325.531.616	321.271.358	295.755.134	329.732.740	316.177.501
Комерцијална банка а.д. Подгорица	13.914.853	14.078.021	12.157.123	10.982.889	9.918.868
Комерцијална банка а.д. Бања Лука	23.881.208	23.547.061	15.803.267	14.242.849	12.006.979
КомБанк ИНВЕСТ а.д. Београд	-	-	-	-	-

Учешће Матичне банке, у кредитима и потраживањима од комитената и банака целе Групе, је износило 87,3%, КБ Подгорица 4,8%, а КБ Бања Лука 7,9%. Такође, доминантно је и учешће Матичне банке у депозитима и осталим обавезама према комитентима и банкама целе Групе са 89,6%, док је учешће КБ Подгорица 3,8%, а КБ Бања Лука 6,6%.

3.3. Консолидовани биланс стања

Консолидована актива Групе на дан 30. јун 2019. године

Р.БР.	ОПИС	30.06.19.	2018.	ИНДЕКСИ	УЧЕШЋЕ 30.06.19.
1	2	3	4	5=(3:4)*100	6
	АКТИВА (у хиљадама РСД)				
1.	Готовина и средства код централне банке	73.982.187	73.992.039	100,0	16,3%
2.	Заложена финансијска средства	-	-	-	
3.	Потраживања по основу деривата	-	4.070	-	-
4.	Хартије од вредности	136.451.960	137.514.720	99,2	30,1%
5.	Кредити и потраживања од банака и других финансијских организација	24.920.785	21.037.537	118,5	5,5%
6.	Кредити и потраживања од комитената	198.579.076	191.448.642	103,7	43,8%
7.	Промене фер вредности ставки које су предмет заштите од ризика	-	-	-	
8.	Потраживања по основу деривата намењених заштити од ризика	-	-	-	
9.	Инвестиције у придружена друштва и заједничке подухвате	-	-	-	
10.	Инвестиције у зависна друштва	-	-	-	
11.	Нематеријална имовина	759.684	627.468	121,1	0,2%
12.	Некретнине, постројења и опрема	7.344.141	6.047.384	121,4	1,6%
13.	Инвестиционе некретнине	2.233.439	2.259.815	98,8	0,5%
14.	Текућа пореска средства	9.011	1.650	-	-
15.	Одложена пореска средства	1.453.705	840.967	172,9	0,3%
16.	Стална средства намењена продаји и средства пословања које се обуставља	532.966	659.003	80,9	0,1%
17.	Остала средства	7.215.864	7.153.664	100,9	1,6%
	УКУПНА АКТИВА	453.482.818	441.586.959	102,7	100,0%

Од појединачних билансних позиција, највеће учешће у билансној активи Групе имали су кредити и потраживања од комитената (43,8%) и имају тренд раста у првом полугодишту 2019. године (повећање износи 3,7% у односу на крај 2018. године). Хартије од вредности такође, представљају значајну позицију консолидоване aktive (30,1%) и забележен је пад у првом полугодишту 2019. године (смањење износи 0,8% у односу на крај 2018. године). Готовина и средства код централне банке учествују у укупној консолидованој активи са 16,3% и на истом су нивоу у односу на претходни извештајни период. Кредити и потраживања од банака и других финансијских организација чине 5,5% консолидоване билансне aktive и повећани су за 18,5% у односу на крај 2018. године.

Консолидована пасива Групе на дан 30. јун 2019. године

Р.БР.	ОПИС	30.06.19.	2018.	ИНДЕКСИ	УЧЕШЋЕ 30.06.19.
1	2	3	4	5=(3:4)*100	6
	ПАСИВА (у хиљадама РСД)				
1.	Обавезе по основу деривата	-	-	-	-
2.	Депозити и остале обавезе према банкама, другим финансијским организацијама и ЦБ	8.720.419	8.228.284	106,0	1,9%
3.	Депозити и остале обавезе према другим комитентима	354.607.258	350.668.156	101,1	78,2%
4.	Обавезе по основу деривата намењених заштити од ризика	-	-	-	-
5.	Промене фер вредности ставки које су предмет заштите од ризика	-	-	-	-
6.	Обавезе по основу хартија од вредности	-	-	-	-
7.	Субординиране обавезе	-	-	-	-
8.	Резервисања	2.511.567	1.808.853	138,8	0,6%
9.	Обавезе по основу средстава намењених продаји и средстава пословања које се обуставља	-	-	-	-
10.	Текуће пореске обавезе	-	11.044	-	-
11.	Одложене пореске обавезе	788.288	14.677	-	0,2%
12.	Остале обавезе	14.603.548	9.333.894	156,5	3,2%
13.	УКУПНЕ ОБАВЕЗЕ	381.231.080	370.064.908	103,0	84,1%
	КАПИТАЛ				
14.	Акцијски капитал	40.034.550	40.034.550	100,0	8,8%
15.	Добитак	4.656.890	9.277.755	50,2	1,0%
16.	Губитак	1.374.053	1.481.701	92,7	0,3%
17.	Резерве	28.934.284	23.691.381	122,1	6,4%
18.	Учешће без права контроле	67	66	101,5	-
	УКУПНО КАПИТАЛ	72.251.738	71.522.051	101,0	15,9%
	УКУПНА ПАСИВА	453.482.818	441.586.959	102,7	100,0%

На страни пасиве, доминантни су били депозити и остале обавезе према другим комитентима са учешћем од 78,2% (2018. године учешће је било 79,4%). Депозити и остале обавезе према другим комитентима су повећани у односу на крај 2018. године за 1,1%.

Укупни капитал Групе је учествовао у укупној консолидованој пасиви са 15,9% (2018. године учешће је било 16,2%). Укупни капитал је повећан у односу на крај 2018. године за 1,0%.

Консолидовани биланс стања на дан 30.06.2019. године – чланице банкарске Групе

	ОПИС	КБ Београд	КБ Подгорица	КБ Бања Лука	КомБанк ИНВЕСТ	УКУПНО ГРУПА
1	2	3	4	5	6	7
	Позиција / АКТИВА (у 000 РСД)					
	Готовина и средства код ЦБ	64.074.823	2.281.209	7.626.155	-	73.982.187
	Хартије од вредности	132.061.405	2.013.933	2.231.196	145.426	136.451.960
	Кредити и потраживања од банака и др. фин. орг.	22.623.930	740.665	1.540.083	16.107	24.920.785
	Кредити и потраживања од комитената	172.494.006	10.060.783	16.024.287	-	198.579.076
	Нематеријална имовина	690.342	21.257	48.085	-	759.684
	Некретнине, постројења и опрема	6.613.419	295.533	435.175	14	7.344.141
	Инвестиционе некретнине	1.877.137	90.443	265.859	-	2.233.439
	Текућа пореска средства	-	-	8.931	80	9.011
	Одложена пореска средства	1.433.502	18.495	1.708	-	1.453.705
	Стална средства намењена продаји и средства пословања које се обуставља	227.630	222.594	82.742	-	532.966
	Остала средства	6.650.176	525.273	38.181	2.234	7.215.864
	УКУПНА АКТИВА	408.746.370	16.270.185	28.302.402	163.861	453.482.818
	Позиција / ПАСИВА					
	Депозити и остале обавезе према банкама и др. фин. орг.	3.774.406	209.066	4.736.947	-	8.720.419
	Депозити и остале обавезе према другим комитентима	321.757.210	13.705.787	19.144.261	-	354.607.258
	Резервисања	2.334.520	140.965	26.946	9.136	2.511.567
	Одложене пореске обавезе	752.901	28.313	7.074	-	788.288
	Остале обавезе	14.059.042	76.161	466.788	1.557	14.603.548
	УКУПНЕ ОБАВЕЗЕ	342.678.079	14.160.292	24.382.016	10.693	381.231.080
	Акцијски капитал	40.034.550	-	-	-	40.034.550
	Добитак	3.670.342	698.846	274.972	12.730	4.656.890
	Губитак	-	1.374.053	-	-	1.374.053
	Резерве	28.230.309	600.895	102.776	304	28.934.284
	Учешћа без права контроле	-	-	67	-	67
	Укупно капитал	71.935.201	-	377.815	13.034	72.251.738
	Укупан недостатак капитала	-	74.312	-	-	-
	УКУПНА ПАСИВА	414.613.280	14.085.980	24.759.831	23.727	453.482.818

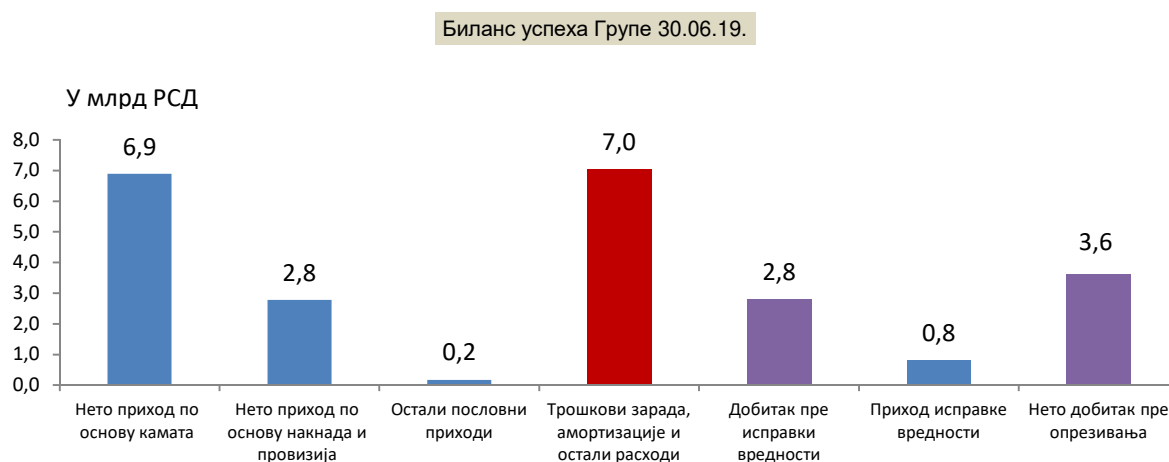
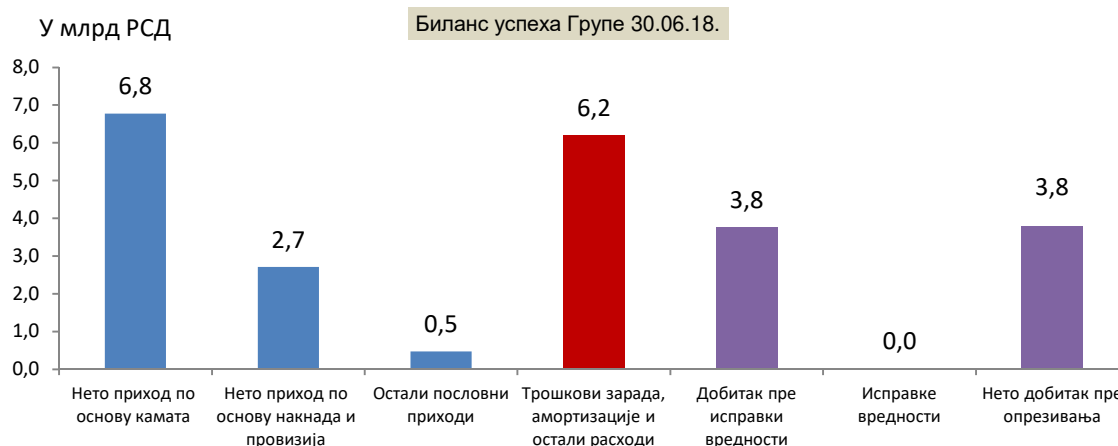

3.4. Консолидовани биланс успеха

Поступак консолидовања захтева елиминацију из појединачних биланса успеха свих позиција које потичу из међусобних пословних трансакција: камате, накнаде, провизије и остали приходи/расходи.

Консолидовани биланс успеха за период од 1. јануара - 30. јуна 2019. године

Р.БР.	ОПИС	30.06.19.	30.06.18.	ИНДЕКСИ
1	2	3	4	5=(3:4)*100
	ПРИХОДИ И РАСХОДИ РЕДОВНОГ ПОСЛОВАЊА (у хиљадама РСД)			
1.1.	Приходи од камата	7.570.539	7.340.705	103,1
1.2.	Расходи камата	-681.896	-566.021	120,5
1.	Нето приход по основу камата	6.888.643	6.774.684	101,7
2.1.	Приходи од накнада и провизија	3.634.300	3.638.124	99,9
2.2.	Расходи од накнада и провизија	-855.709	-930.110	92,0
2.	Нето приход по основу накнада и провизија	2.778.591	2.708.014	102,6
3.	Нето добитак по основу промене фер вредности финансијских инструмената (ФИ)	38.839	51.129	76,0
4.	Нето добитак по основу престанка признавања ФИ који се вреднују по фер вредности	201.323	95.130	-
5.	Нето приход / расход од курсних разлика и ефеката уговорене валутне клаузуле	11.917	482	-
6.	Нето приход / расход по основу умањења обезвређења фин.сред. која се не вреднују по фер вредности кроз биланс успеха	819.507	24.658	-
7.	Нето добитак / губитак по основу престанка признавања ФИ који се вреднују по амортизованој вредности	-590.451	-	-
8.	Остали пословни приходи	74.779	87.794	85,2
9.	УКУПАН НЕТО ПОСЛОВНИ ПРИХОД	10.223.148	9.741.891	104,9
10.	Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи	-2.481.269	-2.500.641	99,2
11.	Трошкови амортизације	-575.773	-324.630	177,4
12.	Остали приходи	434.243	242.023	179,4
13.	Остали расходи	-3.974.605	-3.372.719	117,8
	ДОБИТАК/ГУБИТАК(-) ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА	3.625.744	3.785.924	95,8
14.	Порез на добитак	-	-	-
15.	Добитак по основу одложених пореза	293	-	-
16.	Губитак по основу одложених пореза	-147	-	-
	ДОБИТАК/ГУБИТАК(-) НАКОН ОПОРЕЗИВАЊА	3.625.890	3.785.924	95,8

Консолидовани добитак пре опорезивања КБ Групе, у периоду од 01.01. до 30.06.2019. године, износи РСД 3.625,7 милиона и мањи је у односу на добитак остварен у истом периоду претходне године. Консолидовани добитак пре опорезивања између два посматрана периода је смањен за РСД 160,2 милиона односно мањи је за 4,2%.

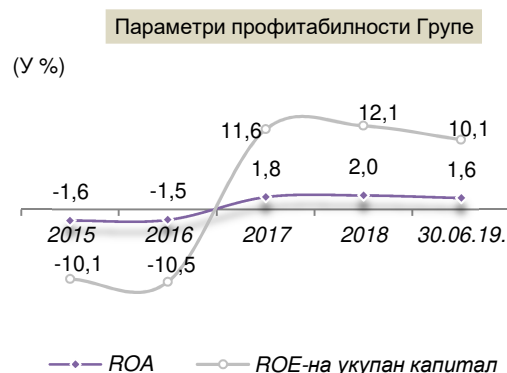
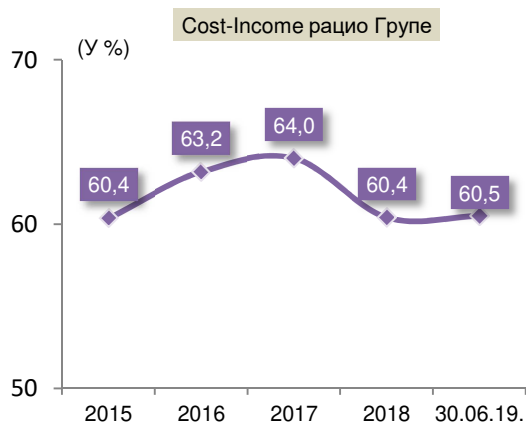
Приходи од камата, у току првог полугодишта 2019. године, су повећани у односу на исти период 2018. године за 3,1%, као и расходи од камата који су повећани за 20,5%. Нето приходи по основу камата су већи за РСД 114,0 милиона или за 1,7% у току првог полугодишта 2019. године у односу на исти период претходне године.

Консолидовани приходи по основу накнада и провизија у току првог полугодишта 2019. године незнатно су смањени у односу на исти период 2018. године за 0,1%. Смањење расхода од накнада и провизија износи 8,0% што је утицало да реализовани нето приход од накнада и провизија КБ Групе буде већи за 2,6% у току првог полугодишта 2019. године.

Оперативни и остали пословни расходи су повећани у односу на претходну годину за 13,5% (РСД 833,7 милиона).

У току првог полугодишта 2019. године КБ Група је забележила нето приход по основу умањења обезвређења финансијских средстава која се не вреднују по фер вредности у износу од РСД 819,5 милиона док је у истом периоду претходне године нето приход износио РСД 24,7 милиона (повећање за РСД 794,8 милиона).

Група је, на дан 30.06.2019. године, забележила нето губитак по основу престанка признавања финансијских инструмената који се вреднују по амортизованој вредности у износу РСД 590,5 милиона за разлику од истог периода претходне године када их није забележила.

Консолидовани биланс успеха по чланицама Групе за период од 1.1. до 30.06.2019. године

ОПИС	КБ Београд	КБ Подгорица	КБ Бања Лука	КомБанк ИНВЕСТ	УКУПНО ГРУПА	
1	2	3	4	5	6	7
<i>(у хиљадама РСД)</i>						
1. Приходи од камата	6.839.769	322.772	407.703	295	7.570.539	
2. Расходи камата	-533.403	-47.882	-100.611	-	-681.896	
3. Нето приходи камата	6.306.366	274.890	307.092	295	6.888.643	
4. Приходи од накнада	3.392.525	104.533	125.540	11.702	3.634.300	
5. Расходи од накнада	-793.572	-21.865	-40.141	-131	-855.709	
6. Нето приходи накнада	2.598.953	82.668	85.399	11.571	2.778.591	
7. Нето добитак по основу промене фер вредности финансијских инструмената (ФИ)	36.998	-	-	1.841	38.839	
8. Нето добитак по основу престанка признавања ФИ који се вреднују по фер вредности	201.317	-	-	6	201.323	
9. Нето приход/расход од курсних разлика и ефеката уговорене валутне калузуле	8.972	7.122	-4.177	-	11.917	
10. Нето приход/расход по основу умањења обезвређења финансијских средстава која се не вреднују по фер вредности кроз биланс успеха	813.784*	-15.562	21.285	-	819.507	
11. Нето добитак/губитак по основу престанка признавања ФИ који се вреднују по амортизованој вредности	-590.451	-	-	-	-590.451	
12. Остали пословни приход	68.323	2.597	3.859	-	74.779	
I УКУПАН НЕТО ПОСЛОВНИ ПРИХОД	9.444.262	351.715	413.458	13.713	10.223.148	
13. Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расх.	-2.177.607	-133.230	-162.950	-7.482	-2.481.269	
14. Трошкови амортизације	-496.957	-21.707	-57.104	-5	-575.773	
15. Остали приходи	409.063	18.726	6.449	5	434.243	
16. Остали расходи	-3.671.005	-162.461	-137.685	-3.454	-3.974.605	
II ДОБИТАК ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА	3.507.756	53.043	62.168	2.777	3.625.744	

*НАПОМЕНА: Највећа промена у билансу успеха, посматрано по чланицама Групе, је код Матичне банке као резултат утврђивања фер вредности удела у капиталу зависних Банка. Матична банка је ангажовала независног проценитеља и на основу нове процене извршено је укидање дела раније признатог обезвређења удела у зависним Банкама у износу од 826.714 хиљада динара у појединачним финансијским извештајима Матичне банке. Детаљно објашњење поменути промене може се видети у тачки 6.1. напомена уз консолидоване финансијске извештаје.

4. Улагања у циљу заштите животне средине

Усвајањем Политике и Процедуре управљања ризиком заштите животне и друштвене средине на нивоу банкарске Групе, Група је дефинисала стандарде за идентификовање ризика и управљање ризиком заштите животне и друштвене средине у процесу одобравања и праћења пласмана. Овај документ се адекватно примењује на нивоу чланица Групе кроз инкорпорирање аката на нивоу сваке чланице уз поштовање локалне регулативе и интерних аката чланица Групе усаглашених са актима Банке. Такође, Група развија активности на пољу заштите животне средине и заштите људских и радних права, примењујући најбољу праксу одрживог финансирања. Интерним актима дефинисан је и поступак за решавање и давање одговора на приговоре по основу директног или индиректног утицаја пословних активности на животну и друштвену средину.

Кроз категоризацију пласмана у зависности од нивоа ризика за животну и друштвену средину, Група процењује у ком проценту се финансирају делатности које могу имати штетне последице по окружење. Такође, Група континуирано прати ванредне догађаје код својих клијената који могу имати негативан утицај на животну средину, здравље или безбедност или заједницу у целини и о томе редовно обавештава органе управљања и акционаре Банке.

У циљу заштите животне средине и минимизирања могућности за појаву догађаја који могу имати штетан утицај на животну средину, здравље или безбедност или заједницу у целини, Група не финансира клијенте којима је основна делатност повезана са производњом или трговином оружјем и муницијом, радиоактивним материјалима и другим технологијама које могу имати негативан утицај на животну средину, чиме испуњава стандарде добре међународне праксе у овој области. Такође, Група послује у складу са дефинисаним лимитима ангажовања према активностима: производња и трговина алкохолом, производња и трговина дуваном и дуванским производима и коцкарска делатност.

Чланице банкарске Групе на месечном нивоу извештавају функцију Управљања ризицима матичне Банке и остале надлежне пословне и оперативне функције о нивоима ризика са аспекта утицаја на животну и друштвену средину. У случају прекорачења интерних лимита чланице банкарске Групе достављају образложење са предлогом мера и планом активности, а функција Управљања ризицима извештава Извршни одбор Банке и међународне финансијске институције (акционаре) о наведеном прекорачењу. Функција управљања ризицима на шестомесечном нивоу извештава Извршни и Управни одбор о управљању ризицима заштите животне и друштвене средине на консолидованој основи, а Републику Србију и Међународне финансијске институције (акционаре) на годишњем нивоу.

5. Значајнији догађаји

По завршетку 2018. године, а у току првог полугодишта 2019. године од битнијих пословних догађаја Матичне банке, издвајамо одржавање седнице Скупштине акционара, поновљене седнице, дана 27.02.2019. године и редовне седнице Скупштине акционара дана 24.04.2019. године.

Пре поменутих датума, била је заказана редовна седница Скупштине акционара Матичне банке за 28.01.2019. године, која није одржана због непостојања кворума за одржавање седнице. За седницу је био предвиђен следећи дневни ред:

1. Одлука о усвајању Стратегије и Бизнис плана Комерцијалне банке АД Београд за период 2019-2021. године;
2. Одлука о исправци техничке грешке у Одлукама Скупштине Банке бр. 19521/3ц и бр. 19521/3д од 17.10.2018. године.

На поновљеној Скупштини акционара Банке, која је одржана 27.02.2019. године донете су следеће одлуке:

1. Одлука о усвајању Стратегије и Бизнис плана Комерцијалне банке АД Београд за период 2019-2021. године.
2. Одлука о измени Одлуке број 19521/3ц од 17.10.2018. године-Aleksei Germanovich.

3. Одлука о измени Одлуке број 19521/Зд од 17.10.2018. године-Oleksandr Danyliuk.

Нова редовна седница Скупштине акционара Матичне банке, одржана је 24.04.2019. године и донете су следеће одлуке:

1. Одлука о усвајању Годишњег извештаја о пословању Комерцијалне банке АД Београд и редовних финансијских извештаја за 2018. годину са мишљењем спољног ревизора;
2. Одлука о усвајању Годишњег извештаја о пословању Групе и консолидованих финансијских извештаја Групе Комерцијалне банке АД Београд за 2018. годину са мишљењем спољног ревизора;
3. Одлука о расподели добитка из 2018. године и нераспоређеног добитка из ранијих година;
4. Одлука о разрешењу и именовану председника Управног одбора Комерцијалне банке АД Београд;
5. Одлука о разрешењу и именовану члана Управног одбора Комерцијалне банке АД Београд;
6. Одлука о именовану члана Управног одбора Комерцијалне банке АД Београд.

Дана 31.05.2019. године Министарство финансија Републике Србије објавило је јавни позив за прикупљање изјава о заинтересованости за учешће у поступку продаје акција у Комерцијалној банци АД Београд путем тендер. Поступком приватизације је предвиђено да Министарство финансија, након што прими изјаве о заинтересованости, одлучи о врсти тендерског поступка, у складу са релевантном уредбом која регулише ову материју.

Дана 26.06.2019. године у Министарству финансија одржана је седница Тендерске комисије која прати спровођење поступка продаје акција у власништву Републике Србије у Комерцијалној банци АД Београд на којој су разматране пристигле изјаве о заинтересованости потенцијалних купаца. Чланови поменуте Комисије су потврдили да је шест изјава о заинтересованости достављено благовремено и да садрже сву документацију предвиђену јавним позивом.

Остали значајни догађаји по завршетку пословне године у Групи КБ односно у чланицама Групе, обелодањени су у Напоменама уз консолидоване финансијске извештаје – Догађаји након датума биланса стања.

6. План будућег развоја Групе

Стратегије и планови пословања за будући период дефинишу се и усвајају на нивоу појединачних чланица Групе¹⁹.

Пословање зависних банака, чланица Групе, као и Матичне банке у наредном периоду генерално биће усмерено најпре на одржавање али и на раст тржишног учешћа уз прихватљив ниво пословног ризика, а првенствено кредитног ризика. Када се говори о кредитирању сектора становништва, као перспективнијем сегменту клијената, у наредном периоду, банке чланице Групе ће бити усмерене на ширење базе клијената. Такође, фокус ће бити привлачење и финансирање кредитно способних клијената са уредном кредитном историјом, као и финансирање микро клијената.

У наредном периоду спроводиће се опрезна политика одобравања пласмана привредним клијентима, акценат ће бити првенствено на квалитету кредитног портфолија, са појачаним мониторингом пословања клијената, кредитираних пројеката и примљених колатерала. Циљ је да се благовремено идентификују сви сигнали упозорења који могу указати на немогућности клијената да измирују своје обавезе, односно који ће указати на потешкоће у наплати потраживања. Стратегије зависних банака чланица Групе за предстојећи период и даље ће бити окренуте ка пласирању средстава предузећима из сегмента МСП (малих и

¹⁹ У оквиру ове тачке извештаја су приказани делови преузети из појединачних Стратегија и бизнис планова пословања чланица Групе

средњих предузећа) уз убрзање самог процеса одобравања кредита. Не очекује се повећање обима ненаплативих кредита (НПЛ-а) у будућем периоду.

Основни стубови стратегије развоја **Комерцијалне банке ад Београд**, Матичне банке, у будућем трогодишњем периоду су²⁰:

- раст пласмана комитентима (као кључни аспект будуће профитабилности),
- контрола ризика пословања у будућем периоду у циљу одржавања ниског нивоа нето расхода исправки вредности,
- побољшање - промена структуре клијената на темељу демографије и стандарда (узимајући у обзир развој иновативних производа и услуга) тако да поред великих предузећа Банка намерава да даље развија сегмент послова са локалним самоуправама, малим и средњим предузећима као и клијентима из земаља у окружењу,
- раст удела прихода од накнада и провизија у односу на приходе од камата (Банка ће имати већи фокус на приходе од накнада и провизија обзиром на тенденцију пада каматних стопа и примену дигитализације и других развојних иницијатива),
- контрола оперативних расхода и даље побољшање ефикасности у пословању у циљу смањења рација оперативних трошкова према приходима током целог планског периода (CIR),
- очување адекватне капиталне позиције, уз исплату кумулираних дивиденди из претходних година (2014., 2017. и 2018. године²¹) и дивиденде по основу планираног добитка у наредном трогодишњем периоду (2019.-2021. година).

Основни циљеви пословања **Комерцијалне банке ад Подгорица** за будући плански период су следећи²²:

- стабилан и одржив пословни развој;
- континуирано јачање тржишног учешћа;
- даље унапређење и циљна диверсификација портфолија (креирање нових производа, привлачење нових клијената, већа ефикасност у одлучивању по кредитним захтевима);
- активно решавање проблема НПЛ-а и стечене активе кроз директну комуникацију са клијентима и трећим лицима у циљу наплате позиција, нуђења и продаје стечене активе;
- јачање профитабилности (активности на „cross selling“-у, послови банкоосигурања, даљи развој картичарског пословања, дигитализација и примјена нових банкарских технологија у пословању);
- повећање ефикасности мреже кроз реорганизацију пословања;
- јачање бренда.

Као стратешки циљеви за будући период **Комерцијалне банке ад Бања Лука** дефинисани су²³:

- боље коришћење постојеће базе клијената и раст броја клијената који ће користити кредитне производе бољим искоришћењем постојеће базе клијената (и проактивни приступ ка клијентима код којих банка није ангажована преузимањем из других банака);
- увођење нових производа и кредитних линија за правна лица („cross border“ финансирање у сарадњи са матичном банком, учешће банке у синдицираном кредитирању великих пројеката у сарадњи са другим банкама, финансирање енергетског сектора, краткорочни кредити за обртна средства за мала и средња предузећа);
- већи фокус на готовинским, стамбеним, потрошачким, пољопривредним и „пензионерским“ кредитима;
- повећање ефикасности у процесу одобравања кредита;
- раст штедње становништва на дуже рокове као и раст трансакционих депозита становништва;

20 Стратегија и бизнис план 2019-2021. године Комерцијалне банке ад Београд

21 На Скупштини акционара од 24.4.2019. године донета је Одлука о расподели добитка из 2018. године и нераспоређеног добитка из ранијих година

22 План пословања Комерцијалне банке ад Подгорица за период 2019-2021. година

23 Стратегија и бизнис план 2019-2021. године Комерцијалне банке ад Бања Лука

- диверзификацију депозитне базе и повећање учешћа депозита становништва у укупним депозитима уз оријентацију на већи број депонената са мањим појединачним износом депозита;
- повлачење нових кредитних линија, кредитних линија од матичне банке, на дужи рок и са повољнијом каматном стопом.

Пословни циљеви Друштва **КомБанк ИНВЕСТ ад Београд** остају и надаље раст пословања, праћен растом инвестиционих фондова и пословних прихода Друштва. У наредном трогодишњем периоду (2019.-2021. године) Друштво очекује раст билансне активе од РСД 31,2 милиона односно планира се кумулативни раст од 19,2%, планирана је просечна годишња стопа раста од 6,4%²⁴. Највећи део имовине Друштва улаже се у инвестиционе јединице Новчаног фонда. У будућем планском периоду не планира се набавка сталних средстава. Очекује се благи раст обавеза Друштва. Очекивани и остварени добитак из будућег пословања биће распоређен у капитал Друштва (у складу са Скупштинском одлуком).

У будућем трогодишњем периоду очекује се значајан раст прихода од управљања фондовима Друштва. Очекују се стабилни финансијски приходи друштва. Пословни расходи се одржавају на нивоу очекиваних. У будућем трогодишњем периоду очекује се значајно повећање годишњег нето добитка.

Као резултат раста нето добитка у будућем периоду, планиране су високе стопе приноса на активу и капитал (ROA, ROE). Због очекивања да ће бити отежани услови за инвестирање у инвестиционе фондове, очекује се нешто нижи принос на финансијске пласмане. Услед очекиваног раста добити Друштва очекује се и раст профитне марже.

²⁴ Пословни план друштва за управљање 2019-2021. година

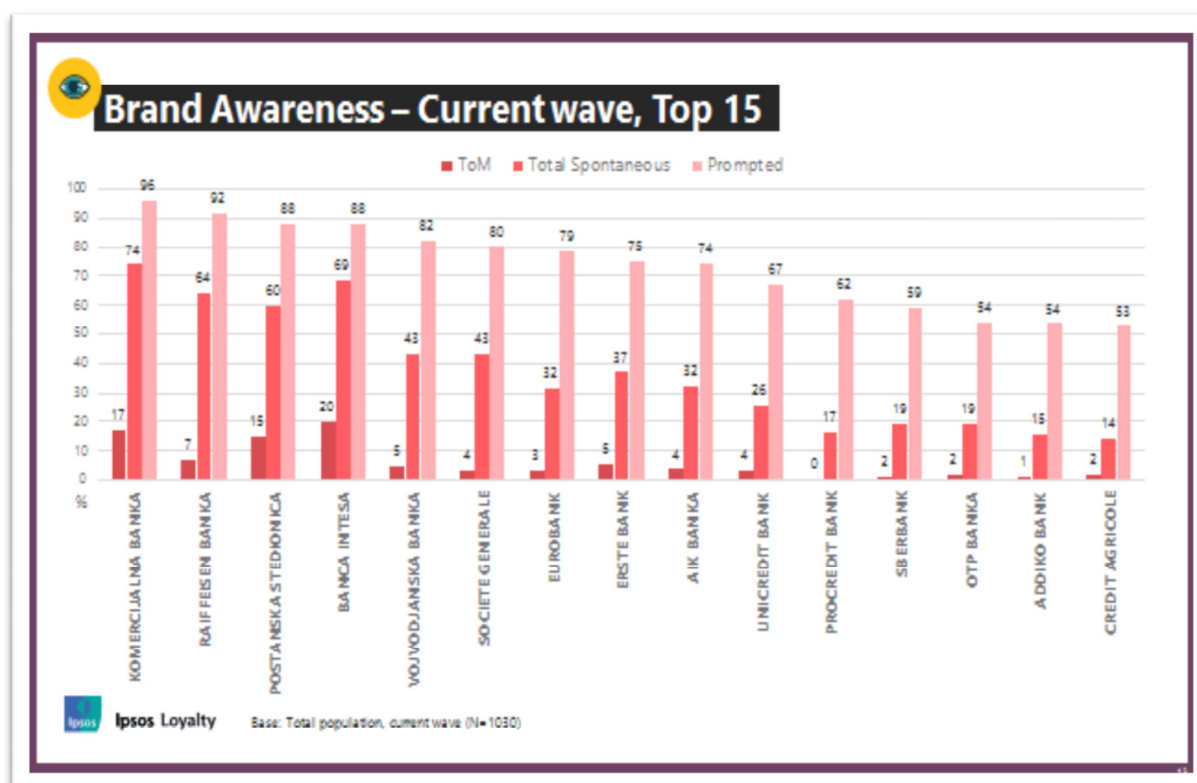

7. Истраживање и развој

Банкарска Група континуирано прати активности на тржишту банкарских производа, при чему користи расположиве кадрове, а ангажује и специјализоване, независне агенције за истраживање јавног мњења.

Истраживање тржишта: IPSOS Strategic Marketing, Банкарски омнибус, мај 2019. године

Агенције обезбеђују податке који се тичу задовољства клијената, а према спроведеним анализама, Група заузима водеће место по препознатљивости брeнда и квалитету услуга.

Резултати истраживања помажу у процесу доношења пословних одлука, посебно битних у сегменту развоја нових и унапређења и модификације постојећих производа и услуга.

У континуираном процесу праћења тржишних сигнала и потреба корисника и потенцијалних клијената, пословни сектори Групе су у претходном периоду корисницима понудили нове и/или унапредили одређене врсте кредита за становништво и микро клијенте, и развили, за наше услове задовољавајући, читав спектар услуга у сегменту електронског банкарства, платних и кредитних картица.

8. Пословање огранака пре консолидације

Зависне банке: Комерцијална банка АД Подгорица и Комерцијална банка АД Бања Лука воде пословне књиге и састављају финансијске извештаје у складу са рачуноводственим прописима Републике Црне Горе, односно Босне и Херцеговине (Републике Српске). КомБанкИНВЕСТ АД Београд израђује финансијске извештаје у складу са рачуноводственим прописима Републике Србије.

У сврху припремања консолидованих финансијских извештаја појединачни финансијски извештаји зависних банака и Друштва КомБанк ИНВЕСТ су прилагођени презентацији финансијских извештаја на основу:

- рачуноводствених прописа Републике Србије,
- интерних аката Матичне банке - Комерцијалне банке АД Београд и
- релевантних МРС и МСФИ.

Рекласификовани појединачни биланси стања чланица Групе пре консолидовања на дан 30.06.2019. године

ОПИС	КБ Београд	КБ Подгорица	КБ Бања Лука	КомБанк ИНВЕСТ
<i>(у хиљадама РСД)</i>				
Готовина и средства код централне банке	64.074.823	2.283.980	7.631.576	46
ХОВ	132.061.405	2.013.933	2.231.196	145.426
Кредити и потраживања од банака и дфо	22.714.913	1.142.877	1.695.238	16.107
Кредити и потраживања од комитената	172.494.006	10.060.783	16.024.287	-
Инвестиције у зависна друштва	5.480.887	-	-	-
Нематеријална имовина	690.342	21.257	48.085	-
Некретнине, постројења и опрема	6.613.419	295.533	435.175	14
Инвестиционе некретнине	1.877.137	90.443	265.859	-
Текућа пореска средства	-	-	8.931	80
Одложена пореска средства	1.433.502	18.495	1.708	-
Стална средства намењена продаји и средства пословања које се обуставља	227.630	222.594	82.742	-
Остала средства	6.650.428	525.273	38.181	2.234
УКУПНА АКТИВА	414.318.492	16.675.168	28.462.980	163.907
Депозити и остале финансијске обавезе према банкама, д.ф.о. и централној банци	4.340.011	214.114	4.822.881	-
Депозити и остале обавезе према другим комитентима	321.757.210	13.705.787	19.144.261	-
Резервисања	2.334.520	140.965	26.946	9.136
Текуће пореске обавезе	-	-	-	-
Одложене пореске обавезе	752.901	28.313	7.074	-
Остале обавезе	14.059.042	76.211	466.813	1.736
УКУПНО ОБАВЕЗЕ	343.243.684	14.165.389	24.467.975	10.872
Укупно капитал	71.074.808	2.509.779	3.995.005	153.034
УКУПНА ПАСИВА	414.318.492	16.675.168	28.462.980	163.907

НАПОМЕНА: За потребе консолидовања врши се рекласификација позиција у појединачним (статутарним) финансијским извештајима чланица Групе који утичу на корекцију билансне суме и резултата исказаних у статутарним финансијским извештајима. Кориговани (реклаификовани) финансијски извештаји представљају почетне билансне извештаје и позиције које су даље предмет консолидације.

Рекласификовани појединачни биланси успеха чланица Групе пре консолидовања за период од 1. јануара до 30. јуна 2019. године

ОПИС	КБ Београд	КБ Подгорица	КБ Бања Лука	КомБанк ИНВЕСТ
<i>(у хиљадама РСД)</i>				
Приходи од камата	6.840.919	323.156	407.702	295
Расходи од камата	-533.787	-47.882	-101.760	-
Нето приход по основу камата	6.307.132	275.275	305.941	295
Приходи од накнада и провизија	3.398.418	104.632	125.737	11.702
Расходи од накнада и провизија	-793.868	-24.264	-42.751	-1.015
Нето приход по основу накнада и провизија	2.604.550	80.368	82.986	10.687
Нето добитак по основу промене фер вредности финансијских инструмената (ФИ)	36.998	-	-	1.841
Нето добитак по основу престанка признавања ФИ који се вреднују по фер вредности	201.317	-	-	6
Нето расход/приход од курсних разлика и ефеката уговорене валутне калузуле	9.160	6.319	-1.451	-
Нето расход/приход по основу обезвређења финансијских средстава која се не вреднују по фер вредности кроз биланс успеха	813.784	-15.562	21.285	-
Нето добитак/губитак по основу престанка признавања ФИ који се вреднују по амортизованој вредности	-590.451	-	-	-
Остали пословни приходи	68.494	2.597	3.859	-
УКУПАН НЕТО ПОСЛОВНИ ПРИХОД	9.450.984	348.996	412.621	12.829
Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи	-2.177.607	-133.229	-162.950	-7.482
Трошкови амортизације	-496.957	-21.707	-57.104	-5
Остали приходи	409.063	18.726	6.449	5
Остали расходи	-3.671.005	-162.632	-137.685	-3.454
ДОБИТАК/ГУБИТАК(-) ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА	3.514.478	50.153	61.332	1.892

НАПОМЕНА: За потребе консолидовања врши се рекласификација позиција у појединачним (статутарним) финансијским извештајима чланица Групе који утичу на корекцију билансне суме и резултата исказаних у статутарним финансијским извештајима. Кориговани (реклаификовани) финансијски извештаји представљају почетне билансне извештаје и позиције које су даље предмет консолидације.

9. Финансијски инструменти значајни за процену финансијског положаја Групе

На крају прве половине 2019. године, за процену финансијског положаја Групе од кључног значаја су следећи финансијски инструменти (билансне позиције): кредити и потраживања од комитената, хартије од вредности, депозити и обавезе према другим комитентима и капитал.

Позиција кредити и потраживања од комитената чинила је 43,8% укупне консолидоване активе и повећани су за РСД 7.130,4 милиона у односу на крај 2018. године. Детаљна структура позиције кредити и потраживања од комитената приказана је у Напоменама уз консолидоване финансијске извештаје.

Хартије од вредности чиниле су 30,1% укупне консолидоване активе али су смањене за РСД 1.062,8 милиона у односу на крај 2018. године и највећим делом се односе на пласмане

односно смањене пласмане Матичне банке у хартије од вредности Републике Србије (детаљна структура наведена је у Напоменама уз консолидоване финансијске извештаје).

С друге стране, депозити и остале обавезе према другим комитентима су чинили 78,2% консолидоване пасиве и повећани су за РСД 3.939,1 милион у односу на крај 2018. године. Депозити су представљали основни извор финансирања зависних банака и Матичне банке, (детаљна структура наведена је у Напоменама уз консолидоване финансијске извештаје).

Капитал Групе је чинио 15,9% консолидоване пасиве и повећан је за РСД 729,7 милиона у односу на крај 2018. године као резултат повећања капитала Матичне банке.

Чланице Групе су добро капитализоване, а показатељ адекватности капитала Групе износи 26,4% и значајно је изнад прописаног лимита (8%+захтев за комбиновани заштитни слој капитала).

10. Управљање ризицима

Група је препознала процес управљања ризицима као кључни елемент управљања пословањем, с обзиром да изложеност ризицима произлази из свих пословних активности, као неодвојивог дела банкарског пословања, којим се управља кроз идентификовање, мерење, процену, праћење, контролу и ублажавање и извештавање о ризицима, односно успостављањем ограничења ризика, као и извештавање у складу са стратегијама и политикама.

Група је успоставила свеобухватан и поуздан систем управљања ризицима који обухвата: стратегије, политике и процедуре управљања ризицима, методологије за управљање појединачним ризицима, одговарајућу организациону структуру, ефективан и ефикасан процес управљања свим ризицима којима је Група изложена или може бити изложена у свом пословању, адекватан систем унутрашњих контрола, одговарајући информациони систем и адекватан процес интерне процене адекватности капитала. Такође, у систем управљања ризицима интегрисан је и План опоравка Групе, као механизам ране идентификације ситуације тешког финансијског поремећаја у коме Група може предузети мере, односно применити дефинисане опције опоравка у циљу спречавања уласка у фазу ране интервенције у којој активно учешће има регулатор, или побољшања већ погоршаног финансијског стања.

Стратегијом управљања ризицима и Стратегијом управљања капиталом, Група је поставила следеће циљеве у оквиру система управљања ризицима: минимизирање негативних ефеката на финансијски резултат и капитал уз поштовање дефинисаних оквира прихватљивог нивоа ризика, одржавање потребног нивоа адекватности капитала, развој активности Групе у складу са пословним могућностима и развојем тржишта у циљу остваривања конкурентских предности, диверзификација ризика којима је Група изложена, одржавање учешћа НПЛ-а у укупним кредитима до прихватљивог нивоа за Групу, одржавање показатеља покрића ликвидном активом изнад нивоа прописаног регулативом и интерним лимитима.

Група перманентно прати све најаве и измене регулаторног оквира, анализира утицај на ниво ризика и предузима мере за благовремено усклађивање свог пословања са новим прописима. Кроз јасно дефинисан процес увођења нових и значајно измењених производа, услуга и активности у вези са процесима и системима Група анализира њихов утицај на будућу изложеност ризицима у циљу оптимизације својих прихода и трошкова за процењени ризик, као и минимизирања свих потенцијално могућих негативних ефеката на финансијски резултат Групе.

Детаљни приказ циљева и политика управљања ризицима Групе је представљен у тачки 4. Напомена уз консолидоване финансијске извештаје.

Политика заштите од изложености кредитном ризику

У циљу заштите од изложености кредитном ризику, Група примењује технике ублажавања кредитног ризика прибављајући и прихватљиве инструменте обезбеђења (колатерале), као

секундарне изворе наплате пласмана. Група настоји да послује са клијентима добре кредитне способности, процењујући је у моменту подношења захтева и редовним мониторингом дужника, пласмана и колатерала, у циљу благовременог предузимања одговарајућих активности у поступку наплате.

Врсте обезбеђења потраживања зависе од процене кредитног ризика дужника и утврђују се у сваком конкретном случају појединачно, а њихово прибављање се врши по закључењу уговора и пре реализације пласмана.

Група је унутрашњим актима регулисала вредновање инструмената кредитне заштите и управљање тим инструментима.

Приликом процене вредности колатерала, Група ангажује овлашћене проценитеље, како би потенцијални ризик од нереалне процене свела на најмању могућу меру, а непокретности, роба, опрема и остале покретне ствари које су предмет залог морају бити осигуране код осигуравајућег друштва прихватљивог за Групу уз полисе осигурања винкулиране у њену корист.

У циљу заштите од промене тржишних вредности колатерала, процењена вредност се коригује за дефинисане проценте умањења у зависности од врсте колатерала и локације непокретности, који се редовно преиспитују и ревидирају.

Група посебну пажњу посвећује мониторингу колатерала и предузима активности на обезбеђењу нових процена вредности, али и на прибављању додатних колатерала, пре свега код клијената са идентификованим проблемима у пословању, али и клијената код којих је покривеност изложености колатералима смањена услед пада вредности прибављених колатерала.

У циљу адекватног управљања ризицима, Група спроводи активности анализе кредитног ризика при одобрењу пласмана и успостављањем система за праћење, превенцију и управљање ризичним пласманима, укључујући и адекватну идентификацију потенцијално ризичних клијената (Watch List), врши ублажавање кредитног ризика код клијената наведеног статуса, као и кроз предузимање мера и акција у циљу заштите интереса Групе и спречавања негативних ефеката на њен финансијски резултат и капитал.

Током прве половине 2019. године Група је наставила са унапређењем система управљања ризицима. Ревидирала је Стратегију управљања ризицима и политике управљања појединачним ризицима, допунила политике и процедуре у циљу усклађивања са изменама локалне и међународне регулативе, унапређеном пословном праксом и организационим променама. У складу са измењеним захтевима регулативе, унапређено је управљање кредитним ризицима. Група континуирано унапређује систем управљања ризицима који се ослања на постулате независности функције управљања ризицима од центара за преузимање ризика, правремености токова информација који подржавају процес доношења одлука, као и транспарентности и исправности достављених информација.

У првој половини 2019. године Група је била фокусирана на побољшање квалитета кредитног портфолија путем смањења настајања нових лоших кредита и решавања проблема клијената који су већ препознати као проблематични, а спроводила је и активности на смањењу ненаплативих пласмана (побољшана наплата, продаја/уступање, отпис преносом у целости обезвређених потраживања у ванбилансну евиденцију, као и трајни отпис дела потраживања ризичних стамбених кредита индексираних у ЦХФ код матичне Банке). У складу са Законом о конверзији стамбених кредита индексираних у ЦХФ, који је усвојила Република Србија 07.04.2019. године, Матична банка је у Q2 2019. године, извршила отпис дела потраживања (38%) по основу стамбених кредита индексираних у ЦХФ (23% на терет Банке а 15% на терет Републике Србије). Након конверзије, клијенти су задржали исти Ниво, односно категорију обезвређења коју су имали и пре конверзије и нису евидентирани ПОЦИ пласмани.

Исправке вредности (биланс успеха) на нивоу Групе, у првој половини 2019. године, су смањене и ниже су од планиране вредности за 2019. годину као резултат континуиране наплате ризичних пласмана, отписа дела потраживања стамбених кредита индексираних у ЦХФ код матичне Банке, и продаје средстава стечених наплатом потраживања код супсидијара из Подгорице и Бања Луке. На смањење исправки вредности у билансу стања, поред реалног смањења, утицао је и пренос 100% обезвређених пласмана из билансне у ванбилансну евиденцију код матичне Банке, али у значајно мањој мери него у 2018. години.

Група је у свом пословању посебно изложена следећим врстама ризика:

- Кредитном и са њим повезаним ризицима.
- Ризику ликвидности.
- Тржишном ризику.
- Каматном ризику у банкарској књизи.
- Оперативном ризику.
- Ризику улагања.
- Ризику изложености.
- Ризику земље, као и свим другим ризицима који се могу појавити у редовном пословању Групе.

Изложеност кредитном ризику

Кредитни ризик је могућност настанка негативних ефеката на финансијски резултат и капитал Групе, услед неизвршења обавеза дужника према чланицама Групе. Кредитни ризик условљен је кредитном способношћу дужника, његовом уредношћу у извршавању обавеза према чланицама Групе, као и квалитетом инструмента обезбеђења.

Прихватљив ниво изложености кредитном ризику Групе у складу је са дефинисаном Стратегијом управљања ризицима и зависи од структуре портфолија Групе, на основу које се омогућује лимитирање негативних ефеката на финансијски резултат и капитал Групе, уз минимизирање капиталних захтева за кредитни ризик, ризик измирења и испоруке по основу слободних испорука, ризик друге уговорне стране, ризик смањења вредности купљених потраживања и у циљу одржавања адекватности капитала на прихватљивом нивоу. Банке, чланице банкарске Групе, управљају кредитним ризиком на нивоу клијента, групе повезаних лица и целокупног кредитног портфолија. Такође одобравају пласмане клијентима (правним и физичким лицима) за које процењују да су кредитно способни вршећи анализу, то јест квантитативно и/или квалитативно мерење и процену кредитног ризика, односно финансијског стања дужника. Процес мерења кредитног ризика је заснован на мерењу нивоа ризичности појединачног пласмана на основу интерног система рејтинга, као и примени регулативе. Праћењем и контролом портфолија у целини и по појединим сегментима, Група врши поређење са претходним периодима, идентификује трендове кретања и узроке промена нивоа кредитног ризика. Такође, прати показатеље квалитета aktive (кретање НПЛ-а, степена покривености НПЛ-а исправкама вредности и слично), као и изложеност према регулаторно и интерно дефинисаним лимитима. Процес праћења квалитета кредита омогућава чланицама Групе да процене потенцијалне губитке, као резултат ризика којима су изложене и да предузму одговарајуће корективне мере.

Изложеност ризику ликвидности

Ризик ликвидности представља могућност настанка негативних ефеката на финансијски резултат и капитал Групе услед немогућности чланица Групе да испуне своје доспеле обавезе о року доспећа, као и да у кратком року обезбеде ликвидна средства без већих трошкова. Ризик ликвидности испољава се кроз тешкоће Групе у измирењу доспелих обавеза у случају недовољних резерви ликвидности и немогућности покрића неочекиваних одлива остале пасиве.

Матична банка, као и чланице банкарске Групе, у свом пословању поштују основне принципе ликвидности, остварујући довољан ниво ликвидних средстава за покриће обавеза насталих у кратком року, односно поштују принцип солвентности формирањем оптималне структуре сопствених и позајмљених извора средстава и формирањем довољног нивоа резерви ликвидности које не угрожавају остваривање планираног поврата на капитал.

Ризик ликвидности испољава се и у немогућности Групе да трансформише поједине делове active у ликвидна средства у кратком року. Група врши анализу ризика извора средстава и тржишног ризика ликвидности. Проблем ликвидности са аспекта извора средстава односи се на структуру пасиве, односно обавеза, и изражава се кроз потенцијално значајно учешће нестабилних извора, краткорочних извора или њихове концентрације. Ризик ликвидности извора средстава заправо представља ризик да Група неће моћи да испуни обавезе услед повлачења нестабилних извора средстава, односно немогућности прибављања нових извора средстава. Са друге стране, ризик ликвидности испољава се и кроз дефицит резерви ликвидности и отежаног или немогућег прибављања ликвидних средстава по прихватљивим тржишним ценама. Током прве половине 2019.

године Група је одржавала показатељ покрића ликвидном активом, који није нижи од прописаног регулаторног лимита. Истовремено, Група као и чланице Групе одржавају рација ликвидности у складу са интерно дефинисаним лимитима. Матична банка, као и чланице банкарске Групе, активно предузимају превентивне мере у циљу минимизирања изложености ризику ликвидности.

Изложеност тржишним ризицима

Тржишни ризик представља могућност настанка негативних ефеката на финансијски резултат и капитал Групе услед промена тржишних варијабли и обухвата девизни ризик за све пословне активности које обавља и ценовни ризик позиција књиге трговања.

Група је изложена девизном ризику који се манифестује кроз могућност настанка негативних ефеката на финансијски резултат и капитал услед волатилности девизних курсева, односно промене вредности домаће валуте у односу на стране валуте или промене вредности злата и других племенитих метала. У циљу минимизирања изложености девизном ризику Група врши диверсификацију валутне структуре портфолија и валутне структуре обавеза, усклађивање отворених позиција по појединим валутама поштујући принципе рочне трансформације средстава. У току прве половине 2019. године, Група је била усклађена са регулаторним дефинисаним показатељем девизног ризика који је изражен као 20% регулаторног капитала.

Изложеност каматном ризику

Каматни ризик представља ризик од настанка негативних ефеката на финансијски резултат и капитал Групе по основу позиција из банкарске књиге услед неповољних промена каматних стопа. Матична банка, као и чланице банкарске Групе, на свеобухватан начин благовремено утврђују узроке текуће и процењују факторе будуће изложености каматном ризику. Изложеност овој врсти ризика зависи од односа каматно осетљиве активе и пасиве.

Управљање каматним ризиком има за циљ одржавање прихватљивог нивоа изложености каматном ризику са аспекта утицаја на финансијски резултат и економску вредност капитала, вођењем адекватне политике рочне усклађености периода поновног формирања каматних стопа и усклађивања извора са пласманима према висини каматне стопе и рочности.

Изложеност оперативним ризицима

Оперативни ризик је ризик могућег настанка негативних ефеката на финансијски резултат и капитал Групе услед пропуса у раду запослених, неодговарајућих унутрашњих процедура и процеса, неадекватног управљања информационим и другим системима у банкама чланицама банкарске Групе, као и услед наступања непредвидивих екстерних догађаја. Оперативни ризик укључује и правни ризик, који представља ризик настанка негативних ефеката на финансијски резултат и капитал Групе по основу судских или вансудских поступака. Банке чланице банкарске Групе спроводе мерење изложености оперативним ризицима кроз евиденцију догађаја, праћење кључних индикатора ризика, самопроцењивање и стресно тестирање оперативног ризика.

Група предузима мере у циљу ублажавања оперативних ризика и проактивног реаговања на потенцијалне догађаје оперативних ризика кроз перманентно праћење свих активности, примену адекватног и поузданог информационог система, а чијим спровођењем се унапређује пословна пракса и оптимизују пословни процеси Групе. У циљу минимизирања правног ризика и утицаја истог на финансијски резултат, Група наставља и даље да унапређује своју пословну праксу у делу правовременог резервисања по основу тужбених захтева против банака чланица Групе, а у складу са проценом будућег очекиваног губитка по том основу.

Ризик улагања

Ризик улагања Групе представља ризик улагања у друга правна лица, основна средства и инвестиционе некретнине. У складу са регулативом прати се ниво трајних улагања и о томе се обавештавају Органи и Одбори Групе. На овај начин се обезбеђује да улагање чланица Групе у једно лице које није у финансијском сектору не пређе 10% капитала Групе, те да улагања чланица Групе у лица која нису у финансијском сектору, у основна средства и инвестиционе некретнине Групе не пређу 60% капитала Групе.

Велика изложеност

Велика изложеност Групе према једном лицу или групи повезаних лица, укључујући и лица повезана са Групом, јесте изложеност која износи најмање 10% капитала Групе. У првој половини 2019. године, Матична банка и банке чланице банкарске Групе су биле усклађене са регулаторним и интерно дефинисаним лимитима изложености.

Изложеност ризику земље

Ризик земље је ризик који се односи на земљу порекла лица према коме су чланице банкарске Групе изложене, односно ризик могућности настанка негативних ефеката на финансијски резултат и капитал Групе због немогућности чланица банкарске Групе да наплате потраживања од дужника из разлога који су последица политичких, економских или социјалних прилика у земљи порекла дужника. Изложеност Групе ризику земље је на прихватљивом нивоу.

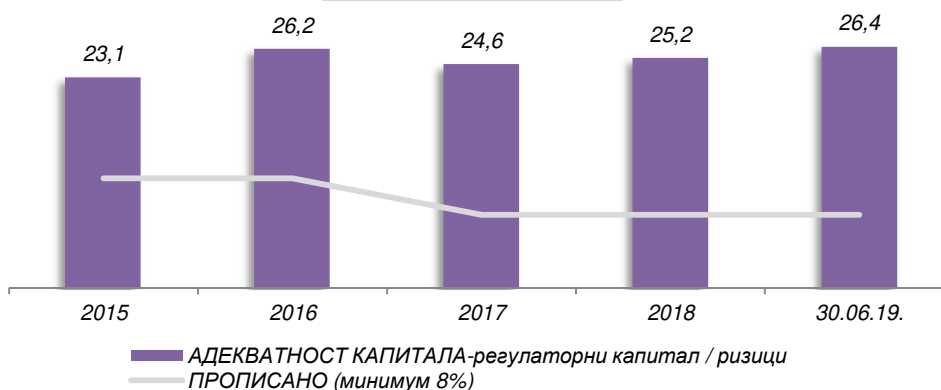
Регулаторни захтеви за Групу КБ

Према регулативи Народне банке Србије за банкарску групу на консолидованој основи утврђују се:

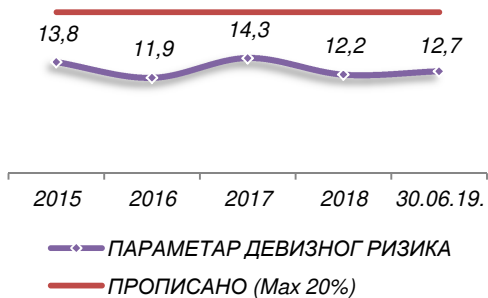
- показатељ адекватности капитала,
- велика изложеност,
- улагање у друга правна лица, основна средства и инвестиционе некретнине,
- отворена нето девизна позиција,
- показатељ покрића ликвидном активом и друго.

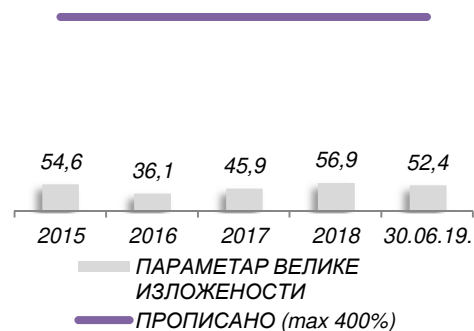
Адекватност капитала Групе

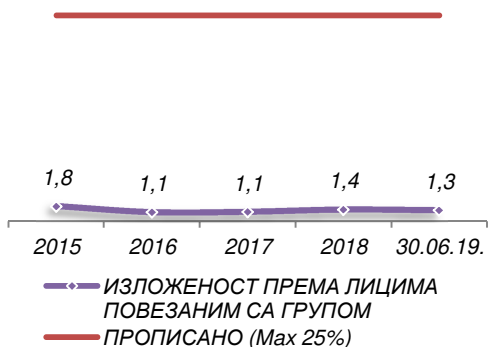
Параметар девизног ризика Групе

Параметар велике изложености Групе

Лица повезана са Групом

Улагање Групе

11. Друштвено одговорно пословање Групе

Комерцијална банка АД Београд, Матична банка, свесна је да је друштвено одговорно пословање (ДОП), готово подједнако важно као и пружање финансијских услуга. Активности у области ДОП-а пажљиво су одабране и Група је у њима активно сарађивала са својим партнерима. Осим што гради боље односе са друштвеном заједницом, друштвено одговорно пословање има велики утицај и на поверење клијената и корпоративни имиџ.

У складу са својим дугогодишњим опредељењем, интензивно смо улагали у пројекте у којима су приоритет имали млади и наша заједничка будућност.

Настављена је подршка новосадском Привреднику, организацији која финансира едукацију и оспособљавање за привређивање талентоване деце без родитељског старања. Подржан је одлазак на такмичење у професионалним вештинама „Појас и пут“ у Кину најталентованијих младих, у организацији Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Комерцијална банка а.д. Београд и ове године, одазвала се позиву за учешће у програму финансијске едукације Народне банке Србије. У склопу финансијске едукације, организовано је предавање за ученике Економске школе у Ужицу на тему „Савремени банкарски послови“.

Помогли смо и културне и спортске догађаје, као и најуспешније појединце из области културе и спорта.

У договору са регионалним организационим јединицама, помагали смо културне манифестације које за циљ имају заштиту идентитета и традиције нашег народа. Помогли смо „Дане комедије“ у Јагодини, „Први глас Ибарске долине“ у Лепосавићу, „Џез фестивал“ у Косовској Митровици.

Наставили смо финансијску подршку и припреме за олимпијаду Иване Шпановић и њеног тренера, као и Теквондо репрезентације Србије.

Наставили смо сарадњу са организацијама које воде рачуна о угроженим друштвеним групама и раде на унапређењу здравствених услова у болницама и домовима здравља – акцијом „Чеп за хендикеп“ и Фондом „Б92“ у акцији „Заједно за бебе“. Значајну донацију дали смо и за набавку опреме за Општу болницу у Панчеву.

ДОП активности Матичне банке су координиране са банкама супсидијарима у Црној Гори и Републици Српској.

Друштвено одговорно пословање и тежња да се помогну и подрже сви пројекти који доприносе широј друштвеној заједници, неизоставан је део активности Комерцијалне банке АД Подгорица. У 2019. години, Банка је подржала иницијативу Удружења банака за помоћ Клиничком центру Црне Горе, те донирала новчана средства као помоћ при куповини преносивог ултразвучног апарата за потребе Одељења за РТГ дијагностику.

Банка је почетком јуна изашла у сусрет захтеву Економско-гоститељске школе из Никшића, да се омогући професионална пракса

за њене ученике за време летњег распуста. Договорено је неколико десетодневних термина, у којима ће школа слати по два ученика на пословну праксу у филијалу Комерцијалне банке у Никшићу. Програм професионалне праксе претходно је усаглашен са школом и базира се на административном пословању и пословној комуникацији.

Банка је у 2019. години наставила са активностима на реализацији Уговора о сарадњи са Економским факултетом из Подгорице, са циљем да се заједничким активностима у оквиру ове сарадње, побољшају знања и вештине студената како би се што боље припремили за тржиште рада. Сарадња обухвата широк спектар активности попут организације заједничких стручних расправа и трибина, гостовање представника Банке на Факултету и обрнуто, заједничко осмишљавање и израда студија, стручне праксе за студенте Економског факултета у Банци, као и усавршавање предавача, тренера и запослених на обе стране.

Осим наведеног, Комерцијална банка АД Подгорица је у 2019. години наставила и са друштвено одговорним активностима које у континуитету спроводи већ дужи низ година, те пружила подршку одређеном броју спортских клубова, али и појединаца који остварују запажене резултате из области спорта, науке и уметности, као и одређеном броју грађана који су затражили новчану помоћ за потребе лечења.

Комерцијална банка АД Бања Лука профелисала се као друштвено одговорна компанија која традиционално подржава различите сегменте друштвеног деловања у заједници у којој послује.

У првом полугодишту 2019. године, Банка наставља да врши промоцију породичних вредности и пружа подршку у борби за повећање natalитета. Осим, сада већ традиционалног, даривања прворођених беба, обезбедила је поклоне у виду штедних улога на „дечијој цврчак штедњи“ за пет породица с близанцима и тако подржала манифестацију „Конференција беба 2019“ у организацији Министарства породице, омладине и спорта Републике Српске. Банка је подржала и организацију Дечијег сајма - највеће породичне манифестације у Бања Луци, који је одржан поводом Међународног дана породице.

У сарадњи с образовним институцијама, Комерцијална банка АД Бања Лука у континуитету пружа подршку стручном развоју и оспособљавању младих људи. Као партнер Економског факултета у Бања Луци и Источном Сарајеву, Банка је помогла организацију презентовања пословних идеја (canvas business model) девет студентских тимова представницима приватног и јавног сектора, као и академске заједнице, са намером да се најбоље пословне идеје подрже и реализују. Поред тога, за најбоље студенте, у Банци је организована стручна пракса која подразумева 6 месеци интензивног стицања практичног искуства, где су студенти у прилици да кроз конкретне ситуације и послове, стичу знања и вештине које ће им бити неопходне на будућим пословима. Поводом обележавања Дана државности Републике Србије у организацији Генералног конзулата Србије у Бања Луци, новчаним наградама у виду штедног улога на „цврчак слободној штедњи“, Банка је наградила три најбоља литерарна рада ученика средњих школа.

На овај начин, Комерцијална банка АД Бања Лука заједно са институцијама настоји да одговорно учествује у креирању и одржавању амбијента којим се подстиче стварање услова да квалитетан кадар остаје у нашој земљи и доприноси заједници.

Правила корпоративног управљања

Правила корпоративног управљања су заснована на одговарајућим законским прописима (Закон о банкама и Закон о привредним друштвима). Кодексом корпоративног управљања успостављени су принципи корпоративне праксе према којој се, у пословању, понашају и придржавају носиоци корпоративног управљања. Циљ Кодекса је увођење добрих пословних обичаја и успостављање високих стандарда у области корпоративног управљања, који треба да обезбеде јачање поверења акционара, инвеститора, клијената и осталих заинтересованих страна. Добра пракса корпоративног управљања у основи омогућава конзистентност система контроле, заштиту интереса акционара, правремену доставу свих релевантних информација о пословању и потпуну транспарентност кроз јавни приступ финансијским извештајима компанија.

Комерцијална банка АД Београд, као Матична банка у свом пословању примењује Кодекс корпоративног управљања Привредне коморе Србије, који је усвојила Скупштина Привредне коморе Србије, у складу са Одлуком о примени Кодекса корпоративног управљања Привредне коморе Србије коју је донео Извршни одбор Комерцијалне банке АД Београд дана 09.04. 2013. године. Текст Кодекса корпоративног управљања је објављен на интернет страници Комерцијалне банке АД Београд (<http://www.kombank.com/korporativno-upravljanje>) и интернет страници Привредне коморе Србије.

У складу са Законом о привредним друштвима („Службени лист ЦГ” бр. 17/2007, 80/2008, 36/2011), Комерцијална банка АД Подгорица је даном регистрације као акционарско друштво стекао својство правног лица. Као акционарско друштво, Комерцијална банка АД Подгорица регулише међусобне односе свих заинтересованих субјеката у складу са својим Оснивачким актом и Статутом. Органи друштва су Скупштина Банке, Одбор директора, Одбор за ревизију и извршни директори. Улоге органа Банке дефинисане су Статутом и другим актима Банке. У дијелу управљања, Банка примјењује најбоље међународне праксе корпоративног управљања. Корпоративно управљање се успоставља на начин:

- Да се у свим сегментима корпоративног управљања поштује правни оквир Црне Горе и добра пракса пословања.
- Да у том оквиру поставља принципе који су флексибилни и дају простор Одбору директора да на најбољи начин управља и руководи Банком и постиже постављене циљеве.
- Да сви међусобни односи заинтересованих страна у функционисању Банке буду јасно диференцирани, да нема преклапања нити празнина у одговорностима и надлежностима, те да код свих заинтересованих страна буде успостављена равнотежа одговорности и обавеза, односно права и надлежности.
- Да се односи међу свим заинтересованим странама поставе тако да код свих преовлађује заједнички интерес, односно интерес Банке у односу на њихове појединачне интересе.
- Да се у потпуности, ефикасно и ефектно извршавају све функције управљања и руковођења Банком, односно да се Банком управља на начин који доводи до постизања постављених циљева и задатака.

У примјени правила корпоративног управљања имплементирана су наведена акта, као и друга интерна акта Банке и у самој примјени истих не постоје одступања.

Комерцијална банка АД Бања Лука у свом пословању примењује Стандарде корпоративног управљања које је донела Комисија за хартије од вредности Републике Српске у складу са чланом 309. Закона о привредним друштвима („Службени Гласник Републике Српске“ број 127/08, 58/09, 100/11, 67/13 и 100/17) и чланом 260. Закона о тржишту хартија од вриједности („Службени Гласник Републике Српске“ број 92/06, 34/09, 30/12, 59/13, 108/13 и 4/17).

КомБанк ИНВЕСТ АД Београд организован је у форми једночланог акционарског друштва које није јавно са системом дводомног управљања. Ради обезбеђења непристрасности, транспарентности и одговорности у корпоративном понашању Друштво примењује Правила пословања која је одобрила Комисија за хартије од вредности у складу са чланом 17. Закона о инвестиционим фондовима („Службени гласник РС“, бр. 46/2006, 51/2009, 31/2011 и 115/2014), Правила понашања и професионалне етике која су усклађена са матичним друштвом, Политику управљања сукобом интереса и личним трансакцијама и др.

Надлежности и овлашћења свих органа чланица Групе заснована су на одговарајућим законским прописима и дефинисана у интерним актима. Правила корпоративног управљања имплементирана су кроз интерна акта и у самој примени истих не постоје одступања.

Потписано у име Комерцијалне банке а.д. Београд

Заменик директора Сектора контролинга и
планирања

Игор Крсмановић

Члан Извршног одбора Банке

др Мирослав Перић

Период извештавања:

од

01.01.2019.

до

30.06.2019.

Полугодишњи финансијски извештај за банке ПФИ-Б

Пословно име: ГРУПА КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД БЕОГРАД

Матични број (МБ): 07737068

Поштански број и место: 11000 БЕОГРАД

Улица и број: СВЕТОГ САВЕ 14

Адреса е-поште: posta@kombank.com

Интернет адреса: www.kombank.com

Консолидовани/Појединачни: Консолидовани

Усвојен (да/не): не

Ревдиран (да/не): не

Друштва субјекта консолидације:*

Седиште:

МБ:

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД БЕОГРАД

БЕОГРАД

07737068

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД ПОДГОРИЦА

ПОДГОРИЦА, ЦРНА ГОРА

02373262

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД БАЊА ЛУКА

БАЊА ЛУКА, РЕПУБЛИКА СРПСКА

11009778

КОМБАНК ИНВЕСТ АД БЕОГРАД

БЕОГРАД

20379758

Особа за контакт: Сања Ђековић

(уноси се само име и презиме особе за контакт)

Телефон: 011/333-9406

Факс: 011/333-9395

Адреса е-поште: sanja.djekovic@kombank.com

Презиме и име: Павао Марјановић

(особа овлашћена за заступање)

Документација за објаву (у ПДФ формату, као један документ):

1. Финансијски извештаји (биланс стања, биланс успеха, извештај о осталом резултату, извештај о токовима готовине, извештај о променама на капиталу, напомене уз финансијске извештаје),
2. Извештај о пословању,
3. Изјава лица одговорних за састављање извештаја.

*Попуњава се у случају сачињавања консолидованог годишњег финансијског извештаја

(потпис особе овлашћене за заступање)

БИЛАНС СТАЊА

на дан 30.08.2019.

у хиљадама денара

Позиција	АОП	Износ	
		30.08. текуће године	31.12. претходне године
1	2	4	5
АКТИВА			
Готовина и средства код централне банке	0001	73.982.187	73.982.039
Заложена финансијска средства	0002	-	-
Потраживања по основу деривата	0003	-	4.070
Хартије од вредности	0004	136.451.960	137.514.720
Кредити и потраживања од банака и других финансијских организација	0005	24.920.785	21.037.537
Кредити и потраживања од комитената	0006	198.579.076	191.448.642
Промена фер вредности ставки које су предмет заштите од ризика	0007	-	-
Потраживања по основу деривата намењених заштити од ризика	0008	-	-
Инвестиције у придружена друштва и заједничка подухвата	0009	-	-
Инвестиције у зависна друштва	0010	-	-
Нематеријална имовина	0011	759.684	627.468
Некретнине, постројења и опрема	0012	7.344.141	6.047.384
Инвестиционе некретнине	0013	2.233.439	2.259.815
Текућа пореска средства	0014	9.011	1.850
Одложена пореска средства	0015	1.453.705	840.967
Стална средства намењена продаји и средства пословања које се обуставља	0016	532.966	659.003
Остала средства	0017	7.215.864	7.153.664
УКУПНА АКТИВА (од 0001 до 0017)	0018	453.482.818	441.588.959
ПАСИВА			
ОБАВЕЗЕ, Обавезе по основу деривата	0401	-	-
Депозити и остале финансијске обавезе према банкама, другим финансијским организацијама и централној банци	0402	8.720.419	8.228.284
Депозити и остале финансијске обавезе према другим комитентима	0403	354.607.258	350.688.156
Обавезе по основу деривата намењених заштити од ризика	0404	-	-
Промена фер вредности ставки које су предмет заштите од ризика	0405	-	-
Обавезе по основу хартија од вредности	0406	-	-
Субординиране обавезе	0407	-	-
Резервисања	0408	2.511.567	1.808.853
Обавезе по основу средстава намењених продаји и средства пословања које се обуставља	0409	-	-
Текуће пореске обавезе	0410	-	11.044
Одложене пореске обавезе	0411	788.288	14.677
Остале обавезе	0412	14.603.548	9.333.894
УКУПНО ОБАВЕЗЕ (од 0401 до 0412)	0413	381.231.080	370.064.908
КАПИТАЛ			
Акцијски капитал	0414	40.034.550	40.034.550
Сопствене акције	0415	-	-
Добитак	0416	4.656.890	9.277.755
Губитак	0417	1.374.053	1.481.701
Резерве	0418	26.934.284	23.691.381
Нереализовани губици	0419	-	-
Учешћа без права контроле	0420	67	66
УКУПНО КАПИТАЛ (0414-0415+0416-0417+0418-0419+0420) ≥ 0	0421	72.251.738	71.622.051
УКУПАН НЕДОСТАТАК КАПИТАЛА (0414-0415+0416-0417+0418-0419+0420) < 0	0422	-	-
УКУПНА ПАСИВА (0413+0421-0422)	0423	453.482.818	441.588.959

БИЛАНС УСПЕХА

од 01.01.2019. до 30.06.2019.

у хиљадама динара

Позиција	ЛОП	Износ	
		01.01. - 30.06. текуће године	01.01. - 30.06. претходне године
1	2	3	4
Приходи од камата	1001	7.570.539	7.340.705
Расходи од камата	1002	681.896	566.021
Нето приход по основу камата (1001-1002)	1003	6.888.643	6.774.684
Нето расход по основу камата (1002-1001)	1004	-	-
Приходи од накнада и провизија	1005	3.634.300	3.638.124
Расходи накнада и провизија	1006	655.709	930.110
Нето приход по основу накнада и провизија (1005-1006)	1007	2.778.591	2.708.014
Нето расход по основу накнада и провизија (1006-1005)	1008	-	-
Нето добитак по основу промена фер вредности финансијских инструмената	1009	38.839	51.129
Нето губитак по основу промене фер вредности финансијских инструмената	1010	-	-
Нето добитак по основу рекласификације финансијских инструмената	1011	-	-
Нето губитак по основу рекласификације финансијских инструмената	1012	-	-
Нето добитак по основу престанка признавања финансијских инструмената који се вреднују по фер вредности	1013	201.323	95.130
Нето губитак по основу престанка признавања финансијских инструмената који се вреднују по фер вредности	1014	-	-
Нето добитак по основу заштите од ризика	1015	-	-
Нето губитак по основу заштите од ризика	1016	-	-
Нето приход од курсних разлика и ефеката уговорене валутне клаузуле	1017	11.917	482
Нето расход од курсних разлика и ефеката уговорене валутне клаузуле	1018	-	-
Нето приход по основу умањења обезбарења финансијских средстава која се не вреднују по фер вредности кроз биланс успеха	1019	819.507	24.658
Нето расход по основу обезбарења финансијских средстава која се не вреднују по фер вредности кроз биланс успеха	1020	-	-
Нето добитак по основу престанка признавања финансијских инструмената који се вреднују по амортизиваној вредности	1021	-	-
Нето губитак по основу престанка признавања финансијских инструмената који се вреднују по амортизиваној вредности	1022	580.451	-
Нето добитак по основу престанка признавања инвестиција у придружена друштва и заједничке подухвате	1023	-	-
Нето губитак по основу престанка признавања инвестиција у придружена друштва и заједничке подухвате	1024	-	-
Остали пословни приходи	1025	74.779	87.794
УКУПАН НЕТО ПОСЛОВНИ ПРИХОД (1003-1004+1007-1008+1009-1010+1011-1012+1013-1014+1015-1016+1017-1018+1019-1020+1021-1022+1023-1024+1025) ≥ 0	1026	10.223.148	9.741.891
УКУПАН НЕТО ПОСЛОВНИ РАСХОД (1005-1006+1007-1008+1009-1010+1011-1012+1013-1014+1015-1016+1017-1018+1019-1020+1021-1022+1023-1024+1025) < 0	1027	-	-
Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи	1028	2.481.269	2.500.841
Трошкови амортизације	1029	575.773	324.630
Остали приходи	1030	434.243	242.023
Остали расходи	1031	3.974.605	3.372.719
ДОБИТАК ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА (1026-1027-1028-1029+1030-1031) ≥ 0	1032	3.625.744	3.785.924
ГУБИТАК ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА (1026-1027-1028-1029+1030-1031) < 0	1033	-	-
Порез на добитак	1034	-	-
Добитак по основу одложеног пореза	1035	293	-
Губитак по основу одложеног пореза	1036	147	-
ДОБИТАК НАКОН ОПОРЕЗИВАЊА (1032-1033-1034+1035-1036) ≥ 0	1037	3.625.890	3.785.924
ГУБИТАК НАКОН ОПОРЕЗИВАЊА (1032-1033-1034+1035-1036) < 0	1038	-	-
Нето добитак пословања које се обуставља	1039	-	-
Нето губитак пословања које се обуставља	1040	-	-
РЕЗУЛТАТ ПЕРИОДА - ДОБИТАК (1037-1038+1039-1040) ≥ 0	1041	3.625.890	3.785.924
РЕЗУЛТАТ ПЕРИОДА - ГУБИТАК (1037-1038+1039-1040) < 0	1042	-	-
Добитак који припада матичном ентитету	1043	3.625.889	3.785.923
Добитак који припада власницима без права контроле	1044	1	1
Губитак који припада матичном ентитету	1045	-	-
Губитак који припада власницима без права контроле	1046	-	-
ЗАРАДА ПО АКЦИЈИ			
Основна зарада по акцији (у динарима без пара)	1047		
Умањена (разводњена) зарада по акцији (у динарима без пара)	1048		

ИЗВЕШТАЈ О ОСТАЛОМ РЕЗУЛТАТУ

од 01.01.2019. до 30.06.2019.

у хиљадама динара

Позиција	АОП	Износ	
		01.01. - 30.06. текуће године	01.01. - 30.06. претходне године
1	2	3	4
ДОБИТАК ПЕРИОДА	2001	3.625.890	3.785.924
ГУБИТАК ПЕРИОДА	2002	-	-
Остали резултат периода			
Компоненте осталог резултата које не могу бити рекласификоване у добитак или губитак:			
Повећања ревалоризационих резерви по основу нематеријалне имовине и основних средстава	2003	-	-
Смањења ревалоризационих резерви по основу нематеријалне имовине и основних средстава	2004	-	-
Актуарски добитци	2005	-	-
Актуарски губитци	2006	-	-
Позитивни ефекти промена вредности власничких инструмената који се вреднују по фер вредности кроз остали резултат	2007	458.739	218.132
Негативни ефекти промена вредности власничких инструмената који се вреднују по фер вредности кроз остали резултат	2008	-	-
Нереализовани добитци по основу инструмената намењених заштити од ризика власничких хартија од вредности који се вреднују по фер вредности кроз остали резултат	2009	-	-
Нереализовани губитци по основу инструмената намењених заштити од ризика власничких хартија од вредности који се вреднују по фер вредности кроз остали резултат	2010	-	-
Нереализовани добитци по основу финансијских обавеза банке вреднованих по фер вредности кроз биланс успеха које су последица промене кредитне способности банке	2011	-	-
Нереализовани губитци по основу финансијских обавеза банке вреднованих по фер вредности кроз биланс успеха које су последица промене кредитне способности банке	2012	-	-
Позитивни ефекти промена вредности по основу осталих компоненти осталог резултата које не могу бити рекласификоване у добитак или губитак	2013	-	-
Негативни ефекти промена вредности по основу других компоненти осталог резултата које не могу бити рекласификоване у добитак или губитак	2014	-	-
Компоненте осталог резултата које могу бити рекласификоване у добитак или губитак:			
Позитивни ефекти промене вредности дужничких инструмената који се вреднују по фер вредности кроз остали резултат	2015	616.216	99.972
Негативни ефекти промене вредности дужничких инструмената који се вреднују по фер вредности кроз остали резултат	2016	3.275	106.478
Добитци по основу инструмената намењених заштити од ризика новчаних токова	2017	-	-
Губитци по основу инструмената намењених заштити од ризика новчаних токова	2018	-	-
Нереализовани добитци по основу обрачунавања трансакција и салда у страним валутама и превођења резултата и финансијске позиције иностраног пословања	2019	-	-
Нереализовани губитци по основу обрачунавања трансакција и салда у страним валутама и превођења резултата и финансијске позиције иностраног пословања	2020	14.462	19.928
Нереализовани добитци по основу инструмената намењених заштити од ризика нето улагања у инострано пословање	2021	-	-
Нереализовани губитци по основу инструмената намењених заштити од ризика нето улагања у инострано пословање	2022	-	-
Нереализовани добитци по основу других инструмената намењених заштити од ризика	2023	-	-
Нереализовани губитци по основу других инструмената намењених заштити од ризика	2024	-	-
Позитивни ефекти промена вредности по основу других компоненти осталог резултата које могу бити рекласификоване у добитак или губитак	2025	-	-
Негативни ефекти промена вредности по основу других компоненти осталог резултата које могу бити рекласификоване у добитак или губитак	2026	-	-
Добитак по основу пореза који се односи на остали резултат периода	2027	-	13.371
Губитак по основу пореза који се односи на остали резултат периода	2028	160.512	40.791
Укупан позитиван остали резултат периода (2003-2004+2005-2006+2007-2008+2009-2010+2011-2012+2013-2014+2015-2016+2017-2018+2019-2020+2021-2022+2023-2024+2025-2026+2027-2028) ≥ 0	2029	896.706	164.278
Укупан негативан остали резултат периода (2003-2004+2005-2006+2007-2008+2009-2010+2011-2012+2013-2014+2015-2016+2017-2018+2019-2020+2021-2022+2023-2024+2025-2026+2027-2028) < 0	2030	-	-
УКУПАН ПОЗИТИВАН РЕЗУЛТАТ ПЕРИОДА (2001-2002+2029-2030) ≥ 0	2031	4.522.596	3.950.202
УКУПАН НЕГАТИВАН РЕЗУЛТАТ ПЕРИОДА (2001-2002+2029-2030) < 0	2032	-	-
Укупан позитиван резултат периода који припада матичном ентитету	2033	4.522.596	3.950.201
Укупан позитиван резултат периода који припада власницима без права контроле	2034	1	1
Укупан негативан резултат периода који припада матичном ентитету	2035	-	-
Укупан негативан резултат периода који припада власницима без права контроле	2036	-	-

ИЗВЕШТАЈ О ТОКОВИМА ГОТОВИНЕ

за период од 01.01.2018. до 30.06.2018.

у износима динара

Позиција	АОП	Износ	
		01.01. - 30.06. текућу годину	01.01. - 30.06. претходне године
1	2	3	4
A. ТОКОВИ ГОТОВИНЕ ИЗ ПОСЛОВНИХ АКТИВНОСТИ			
I. Приливи готовине из пословних активности (од 3002 до 3008)			
1. Приливи од камата	3001	13.361.918	12.114.303
2. Приливи од пензија	3002	8.821.859	8.043.031
3. Приливи по основу осталих пословних активности	3003	3.678.415	3.661.826
4. Приливи по основу продаје имовине	3004	860.617	406.076
5. Приливи од дивиденди и учешћа у добити	3005	3.027	2.471
II. Одливи готовине из пословних активности (од 3007 до 3013)	3006	6.695.833	6.961.001
6. Одливи по основу камата	3007	545.113	524.844
7. Одливи по основу накнада	3008	815.433	931.144
8. Одливи по основу бруто зарада, накнада зарада и других личних расхода	3009	2.112.949	2.114.788
9. Одливи по основу пореза, доприноса и других додатака на терет расхода	3010	432.695	416.551
10. Одливи по основу других трошкова poslovanja	3011	2.760.243	2.673.684
III. Neto приливи готовине из пословних активности при повећању или смањanju финансиjsких средстава и финансиjsких обавлаза (3002-3008)	3012	6.695.285	5.453.302
IV. Neto одливи готовине из пословних активности при повећању или смањanju финансиjsких средстава и финансиjsких обавлаза (3007-3013)	3013	-	-
V. Смањanje финансиjsких средстава и повећање финансиjsких обавлаза (од 3016 до 3026)	3014	4.215.320	18.351.758
10. Смањanje кредита и других потраживања од банака и других финансиjsких организација, централне банке и кредитних институција	3016	-	1.089.420
11. Смањanje потраживања по основу картица од кредитних и ostалих финансиjsких средстава који нису плањаница инвестирања	3016	-	-
12. Смањanje потраживања по основу депозита плањеница заштити од ризика и промене fair вредности ставки које су предмет заштите од ризика	3017	-	-
13. Повећање депозита и осталих финансиjsких обавлаза према банкарма и другим финансиjsким институцијама, централној банци и кредитним институцијама	3018	4.215.320	17.262.328
14. Повећање других финансиjsких обавлаза	3019	-	-
15. Повећање обавлаза по основу депозита плањеница заштити од ризика и промене fair вредности ставки које су предмет заштите од ризика	3020	-	-
VI. Повећање финансиjsких средстава и смањanje финансиjsких обавлаза (од 3022 до 3027)	3021	5.925.699	363.699
16. Повећање кредита и других потраживања од банака и других финансиjsких организација, централне банке и кредитних институција	3022	4.904.238	-
17. Повећање потраживања по основу картица од кредитних и осталих финансиjsких средстава који нису плањаница инвестирања	3023	2.041.460	386.504
18. Повећање потраживања по основу депозита плањеница заштити од ризика и промене fair вредности ставки које су предмет заштите од ризика	3024	-	-
19. Смањanje депозита и осталих финансиjsких обавлаза према банкарма и другим финансиjsким институцијама, централној банци и кредитним институцијама	3025	-	7.085
20. Смањanje других финансиjsких обавлаза	3026	-	-
21. Смањanje обавлаза по основу депозита плањеница заштити од ризика и промене fair вредности ставки које су предмет заштите од ризика	3027	-	-
VII. Neto приливи готовине из пословних активности при пореза на добит (3012-3013+3014-3021)	3028	3.974.969	23.411.491
VIII. Neto одливи готовине из пословних активности при пореза на добит (3013-3012+3021-3014)	3029	-	-
22. Плаћени порез на добит	3030	16.203	3.220
23. Издато порез на добит	3031	-	-
IX. Neto приливи готовине из пословних активности (3028-3029-3030-3031)	3032	3.958.766	23.408.271
X. Neto одливи готовине из пословних активности (3029-3028+3030+3031)	3033	-	-
B. ТОКОВИ ГОТОВИНЕ ИЗ АКТИВНОСТИ ИНВЕСТИРАЊА			
I. Приливи готовине из активности инвестирања (од 3038 до 3039)			
1. Приливи од улагања у инвестиционе картице од вредности	3034	38.295.787	26.731.742
2. Приливи од продаје инвестиција у зависна и придружена друштва и zajedничка предузетства	3036	36.289.809	26.731.742
3. Приливи од продаје инвестиционих имовина, имовина, постројања и опреме	3037	5.918	-
4. Приливи од продаје инвестиционих некретности	3038	-	-
5. Ostали приливи из активности инвестирања	3039	-	-
II. Одливи готовине из активности инвестирања (од 3041 до 3048)	3040	36.221.393	41.953.433
6. Одливи по основу улагања у инвестиционе картице од вредности	3041	35.618.086	41.607.485
7. Одливи за куповину инвестиција у зависна и придружена друштва и zajedничка предузетства	3042	-	-
8. Одливи за куповину нематеријалних имовина, некретности, постројања и опреме	3043	403.307	252.640
9. Одливи по основу набавке инвестиционих некретности	3044	-	-
10. Ostали одливи из активности инвестирања	3048	-	3.308
III. Neto приливи готовине из активности инвестирања (3034-3040)	3046	2.074.394	-
IV. Neto одливи готовине из активности инвестирања (3040-3034)	3047	-	13.221.691
B. ТОКОВИ ГОТОВИНЕ ИЗ АКТИВНОСТИ ФИНАНСИРАЊА			
I. Приливи готовине из активности финансирања (од 3049 до 3054)			
1. Приливи по основу упућивања капитала	3049	-	-
2. Приливи по основу субординираних обавлаза	3050	-	-
3. Приливи по основу узетих кредита	3051	37.207.762	43.034.918
4. Приливи по основу издатих картица од вредности	3052	-	-
5. Приливи по основу продаје сопствених акција	3053	-	-
6. Ostали приливи из активности финансирања	3054	-	-
II. Одливи готовине из активности финансирања (од 3058 до 3065)	3056	36.619.833	46.036.342
7. Одливи по основу стечаја сопствених акција	3056	-	-
8. Одливи по основу субординираних обавлаза	3057	-	-
9. Одливи по основу узетих кредита	3058	36.003.747	46.000.342
10. Одливи по основу издатих картица од вредности	3059	-	-
11. Ostали одливи из активности финансирања	3060	215.885	-
III. Neto приливи готовине из активности финансирања (3049-3055)	3061	306.929	-
IV. Neto одливи готовине из активности финансирања (3056-3060)	3062	-	2.871.406
Г. СВЕГА ПРИЛИВИ ГОТОВИНЕ (3001+3002+3003+3004+3005+3006+3007+3008+3009+3010+3011+3012+3013+3014+3015+3016+3017+3018+3019+3020+3021+3022+3023+3024+3025+3026+3027+3028+3029+3030+3031+3032+3033+3034+3035+3036+3037+3038+3039+3040+3041+3042+3043+3044+3045+3046+3047+3048+3049+3050+3051+3052+3053+3054+3055+3056+3057+3058+3059+3060+3061+3062+3063+3064+3065)	3063	93.060.607	103.132.719
Д. СВЕГА ОДЛИВИ ГОТОВИНЕ (3006+3007+3008+3009+3010+3011+3012+3013+3014+3015+3016+3017+3018+3019+3020+3021+3022+3023+3024+3025+3026+3027+3028+3029+3030+3031+3032+3033+3034+3035+3036+3037+3038+3039+3040+3041+3042+3043+3044+3045+3046+3047+3048+3049+3050+3051+3052+3053+3054+3055+3056+3057+3058+3059+3060+3061+3062+3063+3064+3065)	3064	60.061.506	65.017.565
Е. НЕТО ПОВЕЋАЊЕ ГОТОВИНЕ (3063-3064)	3066	6.419.219	7.315.154
Ж. НЕТО СМАЊАЊЕ ГОТОВИНЕ (3062-3063)	3065	-	-
З. ГОТОВИНА И ГОТОВИНСКИ ЕКВИВАЛЕНТИ НА ПОЧЕТКУ ГОДИНЕ	3067	44.630.136	28.907.646
З. ПОЗИТИВНЕ КУРСНЕ РАЗЛИКЕ	3068	630.009	618.360
И. НЕГАТИВНЕ КУРСНЕ РАЗЛИКЕ	3069	811.306	492.034
Ј. ГОТОВИНА И ГОТОВИНСКИ ЕКВИВАЛЕНТИ НА КРАЈУ ПЕРИОДА (3065-3066+3067+3068-3069)	3070	46.067.967	30.298.340

Београд, 14. Јули 2018. г.

Директор
 КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА ЗА РЕПУБЛИКУ СРБИЈУ

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД БЕОГРАД

НАПОМЕНЕ

**УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ
ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
ЗА 30.06.2019. ГОДИНЕ**

Београд, август 2019. године

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

30. јун 2019. године

1. ОСНИВАЊЕ И ПОСЛОВАЊЕ БАНКАРСКЕ ГРУПЕ

Комерцијална банка а.д., Београд (у даљем тексту "Матична банка") основана је 1. децембра 1970. године, а трансформисана је у акционарско друштво 6. маја 1992. године. Матична банка је регистрована код Трговинског суда у Београду 10. јула 1991. године, а законски је пререгистрована у Агенцији за привредне регистре 14. априла 2006. године. Матична банка је добила дозволу за банкарску делатност од Народне банке Југославије 3. јула 1991. године. Порески идентификациони број Матичне банке је 100001931.

Највеће учешће у управљачким акцијама Матичне банке имају:

Република Србија	48.65%
ЕБРД, Лондон	24.43%

Матична банка има три зависна правна лица са учешћем у власништву:

- 100% - Комерцијална банка а.д., Подгорица, Црна Гора
- 100% - Друштво за управљање инвестиционим фондом КомБанк ИНВЕСТ а.д., Београд, Србија
- 99.998% - Комерцијална банка а.д., Бања Лука, Босна и Херцеговина.

Мањински власник у Комерцијалној банци а.д., Бања Лука са 0.002% је Агенција за осигурање и финансирање извоза Републике Србије.

Консолидовани финансијски извештаји и напомене уз консолидоване финансијске извештаје представљају податке Матичне банке, Комерцијалне банке а.д., Подгорица, Комерцијалне банке а.д., Бања Лука и Друштва за управљање инвестиционим фондом КомБанк ИНВЕСТ а.д., Београд (у даљем тексту „Група“).

Комерцијална банка а.д., Подгорица основана је у новембру 2002. године као афилијација Комерцијалне банке а.д., Београд и уписана у централни регистар Привредног суда у Подгорици 6. марта 2003. године. Матични број Комерцијалне банке а.д., Подгорица је 02373262. Комерцијална банка а.д. Подгорица извршила је у јулу 2018. године измену имена и пословног седишта из Комерцијална банка а.д. Будва у Комерцијална банка а.д. Подгорица са седиштем у Подгорици.

Комерцијална банка а.д., Бања Лука је основана у септембру 2006. године и дана 15. септембра 2006. године је уписана у судски регистар Решењем Основног суда у Бања Луци. Матични број Комерцијалне банке а.д., Бања Лука је 11009778.

Друштво за управљање инвестиционим фондом КомБанк ИНВЕСТ а.д., Београд основано је у децембру 2007. године и регистровано 5. фебруара 2008. године. Матични број Друштва је 20379758.

Активности Групе укључују кредитне, депозитне и гаранцијске послове и послове платног промета у земљи и иностранству у складу са Законом о банкама, као и послове управљања инвестиционим фондовима. Група је дужна да послује по принципима ликвидности, сигурности и профитабилности.

На дан 30. јуна 2019. године Групу чине: централа и седиште Матичне банке у Београду, у улици Светог Саве бр. 14; седиште Комерцијалне банке а.д., Подгорица у Подгорици Цетињска 11, Пословни центар Capital Plaza; седиште Комерцијалне банке а.д., Бања Лука у Бања Луци – улица Јеврејска бр. 69; седиште Друштва за управљање инвестиционим фондом КомБанк ИНВЕСТ а.д., Београд у Београду, у улици Краља Петра бр.19; 6 пословних центара, 3 сектора за рад са малом и средњом привредом, 19 филијала и 213 експозитура на територији Србије, Црне Горе и Босне и Херцеговине (2018. године: 6 пословних центара, 19 филијала и 211 експозитура).

Група је на дан 30. јуна 2019. године имала 3,064 запослених, а 31. децембра 2018. године 3,076 запослених.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

30. јун 2019. године

2. ОСНОВЕ ЗА САСТАВЉАЊЕ И ПРИКАЗИВАЊЕ КОНСОЛИДОВАНИХ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА

2.1. Основе за састављање и приказивање консолидованих финансијских извештаја

Консолидовани финансијски извештаји Групе за 30.06.2019. године састављени су у складу са Међународним стандардима финансијског извештавања ("МСФИ").

Приложени консолидовани финансијски извештаји су састављени у формату прописаним Правилником о садржини, форми и начину објављивања годишњих, полугодишњих и кварталних извештаја јавних друштава ("Сл. гласник РС", бр. 14/2012, 5/2015 и 24/2017) на основу Закона о тржишту капитала („Сл.гласник РС“ 31/2011, 112/2015 и 108/2016). Прописани сет консолидованих финансијских извештаја чине: Биланс стања, Биланс успеха, Извештај о осталом резултату, Извештај о токовима готовине, Извештај о променама на капиталу и Напомене уз консолидоване финансијске извештаје.

Консолидовани финансијски извештаји су састављени у складу са начелом историјског трошка, осим ако је другачије наведено у рачуноводственим политикама које су дате у даљем тексту.

Матична банка је у састављању ових финансијских извештаја примењивала рачуноводствене политике образложене у напомени 3.

Приликом састављања полугодишњих консолидованих финансијских извештаја 2019. годину Група је применила Рачуноводствене политике у делу финансијских инструмената и омогућавања алоцирања кредитних губитака на све обрачунске периоде у којима притичу користи од средстава, што представља претпоставку за утврђивање тачног резултата.

Група је имплементирала нови МСФИ 16 од датума његовог ступања на снагу 01.01.2019. године и ускладила Рачуноводствене политике које су усвојене од стране Управног одбора матичне Банке у јуну 2019. године.

Нове Рачуноводствене политике у односу на претходне, поред извршених допуна захтева рачуноводственог стандарда МСФИ 16 - Лизинг, садрже и допуне којим су прецизиране накнаде које чине интегранли део ЕКС-а и метод разграничења накнада, у складу са захтевима МСФИ 9.

При састављању и презентовању периодичних финансијских извештаја за период јануар – јун 2019. године примењена је законска регулатива НБС по којој су банке биле у обавези да примене нове обрасце финансијских извештаја са важењем почев од 01.01.2018. године.

Банке су биле у обавези да податке из претколоне године прилагоде новој структури без измене финансијских података.

Међународни рачуноводствени стандард 16 Лизинг, је на снази за годишње периоде који почињу на дан или након 01. јануара 2019. године. МСФИ 16 дефинише принципе за признавање, мерење, презентацију и обелодањивање лизинга за обе стране у уговору, односно за корисника лизинга и даваоца лизинга и захтева од корисника лизинга да обрачунавају све закупе у оквиру једног билансног модела сличног рачуноводству за финансијски лизинг у складу са МРС 17. Стандард укључује два изузећа од признавања за закупце - закуп "имовине мале вредности" и краткорочни закупи (тј. закупи са роком закупа од 12 месеци или мање). Матична Банка је изабрала да користи изузећа која су омогућена стандардом.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

30. јун 2019. године

С аспекта примаоца лизинга, значајне новине које уводи МСФИ 16 односе се на следеће захтеве:

- ❖ Рачуноводствено евидентирање
  - У оквиру биланса стања прималац лизинга признаје средство с правом коришћења и садашњу вредност лизинг обавезе.
  - Као трошак периода прималац лизинга признаје следеће ставке:
    - Амортизацију средства с правом коришћења,
    - Камате на лизинг обавезу,
    - Варијабилна лизинг плаћања која нису укључена у лизинг обавезу и
    - Умањење вредности средства.

При томе, за обрачун садашње вредности лизинг обавезе, уколико дисконтна стопа није експлицитно наведена у уговорима о лизингу, прималац лизинга примењује инкременталну стопу задуживања, која представља каматну стопу коју би прималац лизинга морао платити да у сличном периоду и уз сличне гаранције позајми средства неопходна за набавку средства сличне вредности као средство с правом коришћења, у сличном економском окружењу.

- ❖ Процена испуњености услова за признавање лизинга

Уговор је лизинг или садржи лизинг уколико су кумулативно испуњени следећи услови:

- Постоји идентификовано средство,
- Прималац лизинга опредељује начин и сврху употребе идентификованог средства и
- Прималац лизинга прибавља све економске користи од коришћења средства.

- ❖ Изузетак од лизинга који се посматра са аспекта примаоца лизинга:

- Краткорочни лизинг - лизинг са периодом закупа до 12 месеци и
- Лизинг за средства мале вредности.

- ❖ Прималац лизинга који је извршио овај избор рачуноводствене политике у погледу изузетака:

- Лизинг средства с правом коришћења и лизинг обавезе не признаје у билансу стања и
- Лизинг плаћања повезана са тим лизингом признаје као трошак, на линеарној основи током трајања лизинга или по другој прихватљивијој методи.

Група је извршила транзицију у складу са модификованим ретроспективним приступом. Упоредни подаци из претходне године нису рекласификовани.

Чланице Групе су у току 2019. године водиле пословне књиге и саставиле појединачне финансијске извештаје у складу са локалним законским прописима, осталим прописима који се базирају на Међународним рачуноводственим стандардима (МРС) и Међународним стандардима финансијског извештавања (МСФИ) као и прописима надлежних централних банака и регулаторних тела. Појединачни годишњи финансијски извештаји сваке чланице Групе су ревидирани од стране екстерних ревизора, на основу важећих локалних прописа. Полугодишњи финансијски извештаји нису предмет ревизије у складу са важећим законским регулативама чланица Групе.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

30. јун 2019. године

У сврху припремања консолидованих финансијских извештаја појединачни финансијски извештаји зависних чланица су прилагођени презентацији финансијских извештаја на основу рачуноводствених прописа Републике Србије.

Консолидовани финансијски извештаји Групе су исказани у хиљадама динара. Динар представља званичну извештајну валуту у Републици Србији. Осим ако није другачије назначено, сви износи су наведени у динарима и заокружени у хиљадама.

Функционалне валуте EUR из финансијских извештаја Комерцијалне банке а.д., Подгорица и ВАРМ из финансијских извештаја Комерцијалне банке а.д., Бања Лука, прерачунате су у извештајну валуту, односно функционалну валуту Матичне банке – динар (РСД) на бази званично објављених курсева Народне банке Србије.

3. ПРЕГЛЕД ОСНОВНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА

Нове Рачуноводствене политике, дате у наставку, чланице Групе примењују у презентираним периодичним финансијским извештајима.

(а) Консолидација

Матична банка има контролу над следећим правним лицима, чија је консолидација извршена у овим финансијским извештајима:

Правно лице	Учешће у капиталу
Комерцијална банка а.д., Подгорица, Црна Гора	100%
Комерцијална банка а.д., Бања Лука, Босна и Херцеговина	99.998%
Друштво за управљање инвестиционим фондом КомБанк ИНВЕСТ а.д., Београд	100%

Приликом израде консолидованог биланса успеха и консолидованог извештаја о токовима готовине, за прерачунавање рекласификованих образаца зависних банака примењен је просечан курс Народне банке Србије за 2019. годину од 118.0961 за један EUR и 60.3816 за један ВАРМ, а остали рекласификовани финансијски извештаји (биланс стања, извештај о осталом резултату и извештај о променама на капиталу) применом закључног курса на дан биланса од 117.9121 за један EUR односно 60.2875 за један ВАРМ.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

30. јун 2019. године

(б) Прерачунавање девизних износа

Пословне промене у иностраној валути су прерачунате у динаре по средњем курсу валуте који је важио на дан пословне промене.

Монетарне позиције активе и пасиве у иностраној валути, које су исказане по набавној вредности, прерачунате су у динаре према средњем курсу који је важио на дан биланса. Курсне разлике настале као резултат прерачуна девизних позиција исказане су у оквиру биланса успеха. Немонетарне позиције активе које се вреднују по набавној вредности у иностраној валути прерачунате су у динаре према средњем курсу валуте који је важио на дан пословне промене.

Курсеви најзначајнијих валута који су коришћени приликом прерачуна позиција биланса стања исказаних у иностраној валути, утврђени од стране Народне банке Србије, били су следећи:

	30.06.2019.	У динарима 31.12.2018.
USD	103.7685	103.3893
EUR	117.9121	118.1946
CHF	106.3613	104.9779
BAM	60.2875	60.4319

(в) Камата

Приходи и расходи по основу камате, укључујући затезну камату и остале приходе и остале расходе везане за каматносној активу, односно каматносној пасиву, обрачунати су по начелу узрочности прихода и расхода и условима из облигационог односа који су дефинисани уговором између чланице Групе и клијента.

Приходи и расходи од камата признају се у билансу успеха применом метода ефективне каматне стопе. Ефективна каматна стопа је стопа којом се дисконтују будући новчани токови током очекиваног периода трајања финансијских средстава или обавеза (или, према потреби, током краћег периода) на његову садашњу вредност.

Приликом обрачуна ефективне каматне стопе, чланице Групе процењују будуће новчане токове узимајући у обзир све уговорене услове, који се тичу финансијског инструмента, али не и будуће губитке који могу настати.

Обрачун ефективне каматне стопе укључује све плаћене или примљене накнаде и трошкове, који су саставни део ефективне каматне стопе.

Рачуноводствене политике Групе дефинишу конкретне накнаде које чине интегрални део ЕКС-а и метод њиховог разграничења током периода трајања пласмана као и њихово евидентирање у оквиру прихода од камата, у складу са МСФИ 9.

Накнаде које су део ефективне каматне стопе финансијског инструмента, сагласно МСФИ 9, обухватају следеће врсте накнада:

1. накнада коју банка наплаћује у вези са емитовањем или стицањем финансијског средства. Такве накнаде могу укључивати компензације за активности процене финансијског стања зајмопримца, процене и евидентирање гаранција, колатерала и других сигурносних аранжмана, преговарања о условима финансијског инструмента, припрема и обрада докумената и затварање трансакције;
2. накнада коју банка прима за одобравање кредита када је вероватно да ће се кредитни аранжман реализовати;
3. накнаде које се плаћају по основу емитовања финансијских обавеза које су вредноване по амортизованој вредности.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

30. јун 2019. године

Приликом почетног признавања кредита одобрених физичким и правним лицима, чланице Групе, као део ефективне каматне стопе који улази у амортизовану вредност кредита, укључују накнаде за обраду кредитног захтева које се наплаћују од клијената, физичких или правних лица, приликом одобрења кредита, а које се разграничавају методом ЕКС током периода трајања кредита и признају као приход од камате.

Изузетно од претходног става, уколико је накнада за обраду кредитног захтева примљена по основу револвинг кредита или одобрених прекорачења по текућим рачунима, с обзиром на чињеницу да није могуће предвидети висину и динамику коришћења одобрених средстава, накнада се разграничава по пропорционалној методи током периода трајања кредита и признаје као приход од камате.

Трансакциони трошкови су трошкови који се могу директно приписати набавци или емитовању финансијског средства или обавезе.

Признавање прихода од камата на обезвређене пласмане врши се по нето принципу, умањењем бруто обрачунате камате за износ исправке вредности на потраживања од камата, односно за износ који је извесно да се неће наплатити. Признавање прихода од камата на обезвређене пласмане који припадају нивоу обезвређења 3, по нето принципу, спроводи се применом unwinding концепта у складу са актом чланица Групе који регулишу предметну област. Када финансијско средство постане значајно кредитно обезвређено, од момента иницијалног признавања, тада доспева у ниво обезвређења 3, а приходи од камате се рачунају применом алтернативног концепта unwinding – IRC методе.

(е) Накнаде и провизије

Приходи и расходи од накнада и провизија, који су саставни део ефективне каматне стопе финансијског средства или обавезе, укључени су у утврђивање ефективне каматне стопе.

У складу са Рачуноводственим политикама, уколико је накнада за обраду захтева клијента примљена по основу датих гаранција, акредитива, авала, есконта или факторинга, иста се разграничава по пропорционалној методи током периода трајања инструмента и признаје као приход од накнаде.

У случају синдицираног кредита битно је разликовати по ком основу је примљена та накнада, те уколико је накнада примљена:

- За услугу аранжера/агента – евидентира се као приход од накнаде, није део ефективне каматне стопе и разграничава се током периода трајања кредита;
- За услугу кредитора – евидентира се као приход од камате, чини део ефективне каматне стопе и разграничава се током периода трајања кредита методом ЕКС.

Остали приходи од накнада и провизија се евидентирају у тренутку пружања услуга. Приходи од накнада и провизија укључују и приходе по основу извршених услуга међународног и домаћег платног промета, издавања и коришћења платних картица и осталих банкарских услуга.

(д) Нето добитак по основу престанка признавања финансијских инструмената које се вреднују по фер вредности

Нето приходи од трговања обухватају добитке умањене за губитке проистекле из трговања средствима и обавезама, укључујући и све реализоване и нереализоване промене фер вредности и курсне разлике.

(ђ) Нето добитак по основу промене фер вредности финансијских инструмената

Нето приходи од осталих финансијских инструмената по фер вредности кроз биланс успеха се односе на финансијска средства и обавезе исказане по фер вредности кроз биланс успеха и укључују све реализоване и нереализоване промене у њиховој фер вредности.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

30. јун 2019. године

(е) Дивиденде

Приходи по основу дивиденди се признају у моменту прилива економских користи од дивиденди. Дивиденде су приказане у оквиру позиције остали приходи.

(ж) Порески расходи

Порески расходи обухватају текуће порезе и одложене порезе. Текући порези и одложени порези се приказују у билансу успеха, осим у мери у којој се односе на ставке које се директно признају у оквиру капитала или у оквиру осталог укупног резултата.

(i) Текући порез на добит

Текући порез представља очекивану обавезу или потраживање по основу пореза на добит за обрачунски период, који је утврђен по пореској пријави за порез на добит, уз коришћење пореских стопа важећих или које ће важити на датум извештавања, са одговарајућим корекцијама пореске обавезе из претходне године.

Текући и одложени порези признају се као приходи и расходи и укључени су у нето добитак/(губитак) периода.

(ii) Одложени порези

Одложени порези се утврђују у односу на привремене разлике настале између књиговодствених вредности имовине и обавеза у финансијским извештајима и вредности имовине и обавеза за пореске сврхе. Приликом одређивања одложених пореза користе се пореске стопе за које се очекује да ће бити у примени у тренутку настанка привремених разлика, а на основу законских прописа који су били у примени на извештајни датум.

Током пословне године одложена пореска средства и одложене пореске обавезе исказују се на одвојеним билансним позицијама односно у текућој пословној години исказују се по бруто принципу.

Одложена пореска средства се признају за све одбитне привремене разлике и ефекте пореских губитака и пореских кредита, који се могу преносити у наредне фискалне периоде, до степена до којег ће вероватно постојати опорезива добит од које се преноси порески губитак и кредити могу умањити. Одложена пореска средства су предмет анализе на крају сваког извештајног периода и коригују се до износа за који више није вероватно да ће доћи до реализације неопходне опорезиве добити. Одложене пореске обавезе се признају за све опорезиве привремене разлике.

(iii) Остали порези и доприноси

У складу са важећим регулативама у Републици Србији, Црној Гори и Босни и Херцеговини чланице Групе плаћају различите порезе и доприносе, порез на додатну вредност, порез на капитални добитак и доприносе на зараде. Ови расходи укључени су у "Остале пословне расходе".

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

30. јун 2019. године

(3) Финансијски инструменти

Финансијским инструментом се сматра сваки уговор којим настаје финансијско средство или финансијска обавеза чланица Групе, уз истовремено настајање финансијске обавезе, односно финансијског средства трећих лица.

Финансијска средства

Финансијско средство је свако средство које је:

- готовина,
- инструмент капитала другог правног лица,
- уговорно право за примање готовине или неког другог финансијског средства од другог правног лица,
- уговорно право за размену финансијских средстава или финансијских обавеза са другим правним лицем, под условима који су потенцијално повољни,
- уговор који ће бити или може бити измирен инструментима сопственог капитала и који је недериватни, а за који чланице Групе јесту или могу бити у обавези да приме променљив број инструмената сопственог капитала,
- уговор који ће бити или може бити измирен инструментима сопственог капитала и који је дериватни, а који ће бити или може бити измирен другачије него разменом фиксног износа готовине или другог финансијског средства за фиксни број инструмената сопственог капитала.

Финансијске обавезе

Финансијска обавеза је свака уговорена обавеза чланица Групе:

- да испоручи готовину или друго финансијско средство другом правном лицу,
- да размени финансијске инструменте са другим правним лицем под условима који су потенцијално неповољни.

Правила процењивања финансијских инструмената

Са аспекта класификације и мерења, МСФИ 9 уводи нове критеријуме за класификацију финансијских средстава, осим власничких инструмената и деривата, који се заснивају на процени пословног модела управљања конкретним финансијским средствима и уговорним карактеристикама новчаних токова финансијских инструмената.

Финансијска средства

Чланице Групе врше процену циљева пословних модела за управљање финансијским средствима на портфолио нивоу, будући да оваква процена на најбољи начин осликава начин управљања пословним активностима и начин извештавања руководства.

Класификација финансијских средстава се заснива на примени одговарајућег пословног модела за управљање финансијским средствима и испуњености теста карактеристика уговорених новчаних токова.

Пословни модел одређује да ли новчани токови произлазе из прикупљања уговорених новчаних токова, продаје финансијског средства или оба. Пословни модел за класификацију финансијских средстава се одређује на одговарајућем нивоу агрегирања.

Испуњеност теста карактеристика уговорених новчаних токова подразумева да се новчани токови састоје искључиво од плаћања главнице и камата на преосталу главницу (SPPI критеријум).

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

30. јун 2019. године

Финансијска средства се могу класификовати у следеће категорије:

- финансијска средства вреднована по амортизованом трошку (АС)
- финансијска средства вреднована по фер вредности кроз биланс успеха (FVTPL)
- финансијска средства вреднована по фер вредности кроз остали укупни резултат са признавањем кроз биланс успеха - „recycling“ (FVOCI)
- финансијска средства вреднована по фер вредности кроз остали укупни резултат без признавања кроз биланс успеха (FVOCI)

У складу са класификацијом средстава из претходног става, чланице Групе категоризују све пласмане из свог портфолиа који се односе на:

- **Кредите** и потраживања као недериватна финансијска средства са фиксним или одредивим отплатама која нису котирана на активном тржишту и која чланца Групе не намерава да прода у кратком року,
- **ХОВ које се вреднују по фер вредности кроз биланс успеха** које представљају инструменте стечене у сврху остваривања добити по основу флукуације цена и марже.
- **Хартије од вредности, које обухватају дужничке харије од вредности и власничке хартије од вредности (инструменте капитала):**
  - Дужничке хартије од вредности укључују обвезнице и преносиве секјуритизоване инструменте дуга, државне записе, благајничке записе, комерцијалне записе, сертификате о депозиту, банкарске акцепте, субординиране обвезнице и друге сличне дужничке хартије од вредности којима се тргује на финансијским тржиштима.
  - Власничке хартије од вредности укључују акције које представљају удео у капиталу акционарског друштва и заменљиве обвезнице које имаоцу, под условима утврђеним одлуком о издавању, дају право на замену за обичне акције друштва. Власничке хартије од вредности (инструменти капитала) су сви облици учешћа у капиталу правних лица за које постоји намера држања у неодређеном временском периоду, који могу бити продати због потребе за ликвидношћу или услед промене каматних стопа, девизних курсева или тржишних цена.
  - Инвестиције у зависна правна лица која обезбеђују контролу, односно преко 50% управљачких права и инвестиције у придружена правна лица која обезбеђују од 20% до 50% управљачких права и
- **Финансијске деривате** који обухватају forward и swar трансакције.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

30. јун 2019. године

(и) Готовина и готовински еквиваленти

Готовина исказана у Извештају о токовима готовине укључује готовину на жиро рачуну у динарима, готовину у благајнама у динарима и у страним валутама, остала новчана средства уколико се могу признати као готовински еквиваленти и племените метале ако су непосредно уновчиви у кратком року.

Готовински еквиваленти обухватају краткорочна, високоликвидна улагања која се брзо претварају у познате износе готовине и која су предмет безначајног утицаја ризика од промене вредности.

(ј) Некретнине и опрема

(ј.1) Признавање и вредновање

Некретнине и опрема су материјалне ставке које се држе за употребу у пословне сврхе, а у вези са којима се очекују будуће економске користи у периоду дужем од једног обрачунског периода.

Признавање ставки некретнина и опреме врши се уколико су испуњени следећи услови:

- постојање вероватноће прилива будућих економских користи у периоду дужем од годину дана и
- постојање могућности поузданог мерења трошкова прибављања.

Почетно мерење некретнина и опреме врши се по набавној вредности или цени коштања.

Набавна вредност укључује издатке који се директно могу приписати набавци средства. Накнадна улагања у некретнине и опрему, која утичу на побољшање стања средства изнад његовог почетно процењеног корисног века употребе се могу капитализовати тако да увећавају набавну вредност некретнина и опреме.

Након почетног признавања, опрема се вреднује по набавној вредности умањеној за укупну акумулирану амортизацију и укупне акумулиране губитке услед смањења вредности.

Након почетног признавања, некретнине се вреднују по ревалоризационом износу који представља њихову фер вредност на датум ревалоризације умањену за накнадну акумулирану амортизацију и накнадне акумулиране губитке због умањења вредности. Ревалоризација се врши довољно редовно, како би се обезбедило да се књиговодствена вредност битно не разликује од вредности до које би се дошло коришћењем фер вредности на крају извештајног периода.

Када делови некретнине или опреме имају различите корисне векове трајања, они се воде као засебне ставке (главне компоненте) опреме.

Добици или губици настали отуђењем некретнина и опреме утврђују се као разлика између вредности остварене њиховом продајом и њихове књиговодствене вредности и исказују се у оквиру осталих прихода или расхода.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ**30. јун 2019. године***(j.2) Накнадни трошкови*

Трошкови замене саставног дела неког основног средства признају се као део књиговодствене вредности тог основног средства уколико је вероватно да ће се будуће економске користи повезане са тим саставним делом прилити у чланицу Групе и ако се цена коштања тог дела може поуздано измерити. Књиговодствена вредност замењеног дела се искњижава. Трошкови редовног сервисирања некретнине и опреме се признају у билансу успеха када настану.

(j.3) Амортизација

Амортизација се признаје у билансу успеха у једнаким годишњим износима током процењеног века трајања сваке ставке некретнина и опреме, будући да се на тај начин најбоље одражава очекивана потрошња употребне економске вредности садржане у средству.

Амортизација се обрачунава по стопама које обезбеђују надокнаду вредности некретнина и опреме у току њиховог корисног века трајања у складу са актом који дефинише предметну област.

Примењене стопе амортизације у текућем и претходном обрачунском периоду су:

Опис	Процењен користан век (у годинама)		%
Грађевински објекти	40		2.50%
Компјутерска опрема	4		25.00%
Намештај и остала опрема	2 – 15		6.70% - 50.00%
Улагања на туђим основним средствима	1 – 23.5		4.25% - 86.20%

Основицу за амортизацију чини набавна или ревалоризована вредност некретнина и опреме, умањена за процењену резидуалну (преосталу) вредност.

Метод амортизације, корисни век и резидуална вредност се процењују на крају сваког извештајног периода и када је то потребно врши се њихова корекција.

Трошкови одржавања средстава се признају у билансу успеха за период у коме настану.

(j.4) Лизинг средства

У складу са МСФИ 16 Група као прималац лизинга признаје средство с правом коришћења и лизинг обавезу на датум почетка лизинга. Датум почетка лизинга је датум на који давалац лизинга даје основно средство (тј. средство које је предмет лизинга) на располагање примаоцу лизинга.

Чланице групе као примаоци лизинга, иницијално (на датум почетка лизинга) и накнадно, одмеравају вредност средства с правом коришћења по набавној вредности, на следећи начин:

Накнадно, призната набавна вредност се умањује за:

- Акумулирану амортизацију (при чему се амортизација обрачунава по пропорционалном методу) и
- Акумулиране губитке од умањења вредности, у складу са МРС 36.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

30. јун 2019. године

(к) Нематеријална имовина

Нематеријална имовина је средство које се може идентификовати као немонетарно, без физичке суштине и које задовољава одређене критеријуме из МРС када је:

- Одвојиво, могуће га је одвојити и продати, изнајмити или разменити,
- Настало по основу уговорних или других законских права, без обзира да ли су та права преносива или одвојива од чланице Групе, или других права и обавеза.

Нематеријална имовина се почетно вреднује по набавној вредности или цени коштања, која се састоји од набавне цене увећане за директне трошкове неопходне за стављање средства у употребу.

Након почетног признавања, нематеријална имовина се одмерава по набавној вредности умањеној за акумулирану амортизацију и све акумулиране губитке услед обезвређења.

Интерно настали издаци у вези са нематеријалном ставком, укључујући и издатке настале по основу истраживања и развоја признају се као расход у периоду у коме су настали, осим уколико не чине део набавне вредности друге ставке имовине која испуњава услове признавања. У том случају интерно настали издаци увећавају набавну вредност имовине.

Амортизација се приказује у билансу успеха у једнаким годишњим износима током процењеног века трајања дате ставке нематеријалних улагања, будући да се на тај начин најбоље одражава очекивана потрошња употребне економске вредности садржане у средству. Процењени корисни век нематеријалне имовине износи од 3 до 10 година, односно амортизационе стопе се крећу у распону од 10.00% до 33.34%.

Метод амортизације, корисни век и резидуална вредност се процењују на крају сваког извештајног периода и када је то потребно врши се њихова корекција.

(л) Инвестиционе некретнине

Инвестиционе некретнине представљају некретнине (земљиште, грађевински објекат или део грађевинског објекта), које чланице Групе држе у циљу остваривања прихода од закупнине или пораста вредности капитала или у обе сврхе, а не за продају у редовном току пословања или за коришћење у административне сврхе.

Иницијално вредновање инвестиционих некретнина се врши по набавној вредности, односно цени коштања. Набавна вредност купљене инвестиционе некретнине обухвата њену купопродајну цену и све издатке који се директно могу приписати набавци средства.

За накнадно вредновање инвестиционих некретнина чланице Групе користе модел набавне вредности, односно инвестиционе некретнине се вреднују по набавној вредности умањеној за акумулирану амортизацију и губитке услед обезвређења.

Процењени век трајања инвестиционих некретнина је 40 година, а амортизација се обрачунава по стопи од 2.5%. Амортизација се приказује у билансу успеха у једнаким годишњим износима током процењеног века трајања дате ставке непокретности, будући да се на тај начин најбоље одражава очекивана потрошња употребне економске вредности садржане у средству.

Инвестициона некретнина се прекњижава на друге облике имовине када дође до промене њене намене, на основу књиговодствене исправе која доказује наведену промену.

Инвестициона некретнина се искњижава из евиденције када дође до њеног отуђења или када се не очекују будуће економске користи од њене употребе и отуђења.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

30. јун 2019. године

Разлика између књиговодствене вредности и продајне вредности инвестиционих некретнина које се продају, признаје се у билансу успеха у периоду у коме је настала.

(љ) Средства стечена наплатом потраживања и средства намењена продаји

Као стална средства намењена продаји класификују се средства чија се књиговодствена вредност може првенствено повратити кроз продајну трансакцију, а не кроз наставак коришћења.

Вредновање сталних средстава расположивих за продају се врши по нижој од следећих двеју вредности: књиговодственој или фер вредности умањеној за трошкове продаје. У случају да средство не буде продато у року од једне године након почетног признавања врши се усклађивање књиговодствене вредности са фер вредношћу сталних средстава намењених продаји, као и усклађивање уколико дође до обезвређења средстава у смислу пада надокнадиве вредности. Ефекти ових усклађивања се признају као расходи периода.

За стална средства намењена продаји не врши се обрачун амортизације.

Наплата потраживања преузимањем покретне и непокретне имовине, у случају када је потраживање обезбеђено хипотеком, фидуцијом, залогом на покретним стварима или неком другом врстом обезбеђења, врши се на основу одлуке суда и/или уговора о купопродаји проистеклим из вансудског поравнања или аукцијске куповине.

Покретна и непокретна средства стечена наплатом потраживања признају се у пословним књигама као залихе средстава стечених наплатом потраживања, са намером продаје у року од годину дана.

Иницијално се вреднују по нижој вредности од:

- бруто вредности потраживања по основу којег се стиче имовина или
- процењене вредности имовине (која није старија од једне године) умањене за трошкове продаје.

Изузетно, када се имовина стиче одлуком суда у износу који је нижи од бруто вредности потраживања, имовина се вреднује по вредности из судске одлуке. При томе се врши и процена стечене имовине у што краћем периоду, а најкасније на крају текуће године.

У случају да је уговорена вредност имовине која се стиче у вансудском поступку већа од вредности укупног потраживања, разлика се признаје у књигама као обавеза у моменту продаје. Рокови и начин измирења настале обавезе прецизирају се Уговором о купопродаји.

Након почетног признавања врши се усклађивање књиговодствене вредности са фер вредношћу средстава стечених наплатом потраживања, као и усклађивање уколико дође до обезвређења средстава у смислу пада надокнадиве вредности. Ефекти ових усклађивања се признају као расходи периода. Усклађивање фер вредности средстава стечених наплатом потраживања, врши се на исти начин као и за средства намењена за продају.

Код средстава стечених наплатом потраживања и средстава намењених продаји чланице Групе примењују процедуре обавезне процене фер вредности пре поступка продаје.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

30. јун 2019. године

(м) Лизинг обавезе

Правила класификације уговора према стандарду МСФИ 16, Група је применила почев од јануара 2019. године. МСФИ 16 дефинише почетно признавање, одмеравање и обелодањивање лизинга за обе стране у уговору, односно за примаоца и даваоца лизинга.

Група као прималац лизинга, треба да **комбинује два или више уговора** закључених у исто време или близу истог са истом уговорном страном (или повезаним лицима уговорне стране), као и да обрачуна уговоре као један уговор, уколико се уговори преговарају као пакет са општим комерцијалним циљем који се не могу разумети без њиховог заједничког разматрања, износ накнаде која се плаћа у једном уговору зависи од цене или извршења другог уговора или права коришћења основних средстава која су пренета уговорима (или нека права на коришћење основног средства која се преносе у сваком од уговора) чине јединствену компоненту лизинга.

Прималац лизинга, иницијално (на датум почетка лизинга) и накнадно, одмерава вредност лизинг обавезе на следећи начин:

Иницијално по садашњој вредности будућих лизинг плаћања која ће се вршити током периода трајања лизинга и укључује:

- Садашњу вредност лизинг рата и
- Садашњу вредност очекиваних плаћања на крају уговора о лизингу

Приликом обрачуна садашње вредности лизинг плаћања морају се одредити три параметра: период лизинга, плаћања лизинга и примењива каматна (дисконтна) стопа.

Сходно томе, лизинг обавеза се акумулира коришћењем износа који даје константну периодичну дисконтну стопу на преостали износ обавезе (тј. дисконтна стопа се утврђује на почетку периода лизинга, све док се не изврши поновна процена која захтева промену дисконтне стопе). Плаћање лизинга умањује обавезу лизинга када се исплати.

Накнадно, Група одмерава вредност лизинг обавезе, такође, по садашњој вредности будућих лизинг плаћања која ће се вршити током периода трајања лизинга, и то на следећи начин:

- Увећавањем садашње вредности будућих лизинг плаћања из претходног периода за трошкове камата коришћењем метода ефективне камате, применом дисконтне стопе одређене на почетку лизинг периода (уколико се није накнадно мењала) и
- Умањењем за извршена плаћања по основу лизинга.

(н) Обезвређење нефинансијских средстава

Књиговодствена вредност нефинансијских средстава, осим инвестиционих некретнина и одложених пореских средстава, се анализира на крају сваког извештајног периода, како би се утврдило да ли постоје показатељи који указују да је дошло до њиховог обезвређења. У случају да се утврди да постоје одређени показатељи обезвређења, утврђује се надокнадива вредност средстава. Губитак по основу обезвређења се признаје ако књиговодствена вредност средства превазилази његову процењену надокнадиву вредност.

Надокнадива вредност средства се утврђује као вредност која је већа од употребне вредности средства и његове фер вредности. За потребе утврђивања употребне вредности, процењени будући новчани приливи по основу средства се дисконтују на њихову садашњу вредност, применом дисконтне стопе пре пореза, која одражава тренутну тржишну процену временске вредности новца, као и ризика специфичних за средство.

Губитак по основу обезвређења се признаје у случају када је књиговодствена вредност средства већа од његове надокнадиве вредности. Губитак по основу обезвређења се признаје у оквиру биланса успеха.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

30. јун 2019. године

Губици по основу обезвређења из претходних периода се процењују на крају сваког извештајног периода, како би се утврдило да ли је дошло до смањења губитака или да они више не постоје. Губитак по основу обезвређења се укида у случају да је дошло до промене претпоставки коришћених за утврђивање надокнадиве вредности средства. Губитак по основу обезвређења се укида само до износа до којег књиговодствена вредност средства не прелази књиговодствену вредност која би била утврђена, умањена за амортизацију средства, у случају да није било признавања губитка по основу обезвређења.

(њ) Депозити, кредити и субординиране обавезе

Депозити, дужничке хартије од вредности, кредити и субординиране обавезе представљају основни извор финансирања чланица Групе.

Чланице Групе класификују инструменте финансирања као финансијске обавезе или као капитал у складу са суштином уговорених услова за конкретни инструмент.

(о) Резервисања

Резервисање је обавеза која је неизвесна у погледу рока и износа. Резервисање представља најбољу процену издатака потребних да би се измирила садашња обавеза на датум биланса.

Резервисање се признаје када:

- постоји обавеза (правна или стварна) која је настала као резултат прошлог догађаја,
- постоји извесност одлива ресурса који ће уследити за измирење обавеза и
- износ обавезе може да се поуздано процени.

Резервисање се признаје у случају када се очекује да ће чланица Групе, као резултат прошлих догађаја, имати садашњу законску или изведену обавезу, која се може поуздано утврдити и за чије измирење се очекује да ће доћи до одлива ресурса, који представљају економску корист за чланицу Групе. Резервисање се утврђује путем дисконтовања очекиваних будућих новчаних одлива, применом дисконтне стопе пре пореза, која одражава тренутну тржишну процену временске вредности новца и, тамо где је то одговарајуће, ризика специфичних за обавезу.

Чланице Групе врше дугорочна резервисања за:

- потенцијалне губитке по преузетим потенцијалним обавезама,
- потенцијалне одливе по судским споровима,
- исплату примања запослених по основу будућих обавеза и
- друге потенцијалне обавезе уколико испуњавају услове признавања, сходно захтевима МРС/МСФИ и интерним актима чланица Групе.

(п) Финансијске гаранције

Финансијске гаранције представљају уговоре којима се чланице Групе обавезују да изврше плаћања њиховим корисницима за губитке настале због неиспуњавања обавезе плаћања одређеног дужника по доспећу обавезе, а у складу са условима дужничког инструмента.

Обавезе по финансијским гаранцијама се иницијално признају по фер вредности, а иницијална фер вредност се амортизује током трајања финансијске гаранције. Обавеза по основу гаранције се накнадно одмерава у износу који је већи од амортизоване вредности и садашње вредности очекиваног будућег плаћања (када је плаћање по основу гаранције вероватно). Финансијске гаранције се евидентирају у оквиру ванбилансних ставки.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

30. јун 2019. године

(p) Капитал и резерве

Укупан капитал Групе обухвата акцијски капитал, емисиону премију, резерве из добити и остале резерве, ревалоризационе резерве, акумулирани резултат и резултат текућег периода.

Капитал Групе се састоји од акцијског капитала и емисионе премије Групе. Акцијски капитал Групе формиран је иницијалним улозима акционара и наредним емисијама нових акција.

Капитал Групе формиран је из уложених средстава оснивача Матичне банке и мањинског оснивача Комерцијалне банке а.д., Бања Лука. Оснивач не може повлачити средства уложена у капитал Групе.

(c) Зарада по акцијама

Матична банка приказује основну и умањену зараду по акцији за сопствене обичне акције. Основна зарада по акцији се рачуна дељењем добитка или губитка који припада власницима обичних акција Матичне банке пондерисаним просеком броја обичних акција у оптицају током периода.

Умањена зарада по акцији се рачуна дељењем коригованог добитка или губитка који припада власницима обичних акција за ефекте преференцијалних, заменљивих акција, пондерисаним просеком броја обичних акција у оптицају током периода.

(m) Извештавање по сегментима

Сегмент пословања је део Групе - чланица Групе, која се самостално бави пословним активностима из којих се могу остварити приходи и настати трошкови, укључујући приходе и трошкове који настају из трансакција са другим чланицама Групе, чији пословни резултат редовно контролише менаџмент Матичне банке (као главни оперативни доносилац одлука), како би доносио одлуке о алокацији ресурса по сегментима и оцењивао њихове резултате. За сегменте пословања Групе доступни су засебни финансијски извештаји.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

30. јун 2019. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА

Банкарска група је препознала процес управљања ризицима као кључни елемент управљања пословањем, с обзиром да изложеност ризицима произилази из свих пословних активности, као неодвојивог дела банкарског пословања, којима се управља кроз идентификовање, мерење, процену, ублажавање, праћење и контролу, односно успостављање ограничења ризика, као и извештавање у складу са стратегијама и политикама.

Група је успоставила свеобухватан и поуздан систем управљања ризицима који обухвата: стратегије, политике и процедуре управљања ризицима, методологије за управљање појединачним ризицима, одговарајућу организациону структуру, ефикасан и ефикасан процес управљања свим ризицима којима је Група изложена, или може бити изложена у свом пословању, адекватан систем унутрашњих контрола, одговарајући информациони систем и адекватан процес интерне процене адекватности капитала.

Процес управљања ризицима укључује јасно дефинисање и документовање профила ризичности, као и његово усклађивање са склоношћу Групе ка ризицима и толеранцијом према ризицима, а у складу са усвојеним стратегијама и политикама.

Стратегијом управљања ризицима и Стратегијом управљања капиталом, Група је поставила следеће циљеве у оквиру система управљања ризицима: минимизирање негативних ефеката на финансијски резултат и капитал уз поштовање дефинисаних оквира прихватљивог нивоа ризика, диверсификација ризика којима је Група изложена, одржавање потребног нивоа адекватности капитала, одржавање учешћа NPL у укупним кредитима до прихватљивог нивоа за Групу, одржавање показатеља покрића ликвидном активом изнад нивоа прописаног регулативом и интерним лимитима, развој активности Групе у складу са пословном стратегијом и развојем тржишта у циљу остваривања конкурентских предности. Циљеви управљања ризицима усклађени су са планом пословања Групе.

Уважавајући измене регулативе Народне банке Србије и потребе даљег унапређења управљања ризицима, Група је током прве половине 2019. године извршила одговарајуће измене интерних аката којима се уређује управљање ризицима. Изменом Стратегије и политика управљања појединачним ризицима извршена су усклађивања са изменама домаће и међународне регулативе и унапређено је управљање кредитним ризицима, укључујући проблематична потраживања.

Група и у 2019. години обрачунава обезвређења у складу са Међународним стандардом финансијског извештавања 9 (МСФИ 9).

Систем управљања ризицима

Систем управљања ризицима је дефинисан следећим актима:

- Стратегијом управљања ризицима и Стратегијом и Планом управљања капиталом;
- Политикама управљања ризицима;
- Процедурама управљања ризицима;
- Методологијама за управљање појединачним ризицима;
- Осталим актима.

Стратегијом управљања ризицима дефинисани су:

- Дугорочни циљеви, утврђени пословном политиком и стратегијом банкарске Групе, као и склоност ка ризицима и толеранција према ризицима одређени у складу са тим циљевима;
- Основна начела преузимања и управљања ризицима;
- Основна начела процеса интерне процене адекватности капитала Групе;
- Преглед и дефиниције свих ризика којима је Група изложена или може да буде изложена.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

30. јун 2019. године

Такође, стратегијом управљања ризицима дефинисани су критеријуми за утврђивање, као и основна начела управљања лошом активом и највиши прихватљив ниво лоше активе за банкарску Групу.

Банкарска Група је утврдила основна начела управљања ризицима како би испунила своје дугорочне циљеве:

- Организовање пословања засебне организационе јединице за управљање ризицима;
- Функционална и организациона одвојеност активности управљања ризицима од редовних пословних активности Групе;
- Свеобухватност управљања ризицима;
- Ефективност управљања ризицима;
- Цикличност управљања ризицима;
- Развој управљања ризицима као стратешко опредељење;
- Управљање ризицима је део пословне културе.

Начела управљања лошом активом односно ризичним пласманима обухватају:

- Активно управљање ризичним пласманима;
- Превентивне мере и активности у циљу минимизирања даљег погоршања квалитета активе;
- Дефинисање стратегија управљања лошом активом - скуп активности и мера у циљу опоравка финансијског стања дужника или покретање одговарајућих поступака принудне наплате;
- Рану идентификацију дужника који се суочавају са финансијским тешкоћама или су у доцњи или статусу неизмиривања обавеза (Watch lista);
- Процену финансијског стања дужника;
- Сет индикатора за укључивање дужника у делокруг организационе јединице надлежне за управљање лошом активом;
- Сегментацију лоше активе;
- Начело материјалности при дефинисању могућих мера;
- Већа учесталост праћења вредности средстава обезбеђења и средстава стечених наплатом;
- Организациона одвојеност Сектора за превенцију и управљање ризичним пласманима;
- Транспарентно извештавање.

Политике управљања појединим врстама ризика ближе дефинишу:

- Начин организовања процеса управљања ризицима банкарске Групе и јасна разграничења одговорности запослених у свим фазама тог процеса, укључујући и процес управљања лошом активом, односно ризичним пласманима;
- Начин процене ризичног профила банкарске Групе и методологије за идентификовање и мерење, односно процену ризика;
- Начине праћења и контроле ризика и успостављање система лимита, односно врсте лимита које банкарска Група користи и њихову структуру;
- Начин одлучивања и поступања у случају прекорачења успостављених лимита, уз дефинисање изузетних околности у којима је могуће одобравање прекорачења у законским оквирима;
- Мере за ублажавање ризика и правила за примену тих мера;
- Начин и методологију за спровођење процеса интерне процене адекватности капитала банкарске Групе;
- Принципе функционисања система унутрашњих контрола;
- Оквир и учесталост стрес тестирања, као и поступање у случајевима неповољних резултата стрес тестова.

Процедурама управљања ризицима Група ближе дефинише процес управљања ризицима и надлежности и одговорности свих организационих облика матичне Банке и чланица банкарске Групе у систему управљања ризицима.

Појединачним методологијама чланице Групе су детаљније прописале методе и приступе који се користе у систему управљања ризицима.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

30. јун 2019. године

Надлежности

Управни одбор је надлежан и одговоран за усвајање стратегије и политика управљања ризицима и стратегију управљања капиталом, успостављање система унутрашњих контрола и врши надзор над његовом ефикасношћу, надзор над радом Извршног одбора, усвајање тромесечних извештаја о управљању ризицима, усвајање Плана опоравка, као и спровођење процеса интерне процене адекватности капитала и друго.

Извршни одбор је надлежан и одговоран за спровођење стратегије и политика управљања ризицима и стратегију управљања капиталом усвајањем процедура за управљање ризицима, односно идентификовање, мерење и процену ризика, и обезбеђивањем њихове примене и извештавањем Управног одбора у вези с тим активностима. Такође, Извршни одбор анализира систем управљања ризицима и најмање тромесечно извештава Управни одбор о нивоу изложености ризицима и управљању ризицима и одлучује, уз претходну сагласност Управног одбора, о сваком повећању изложености Групе према лицу повезаним са Групом и о томе обавештава Управни одбор.

Одбор за ревизију (Одбор за праћење пословања) је надлежан и одговоран за анализу и надзор примене и адекватног спровођења усвојених стратегија и политика за управљање ризицима и система унутрашњих контрола матичне Банке и Групе. Најмање једном месечно извештава Управни одбор о својим активностима и утврђеним неправилностима и предлаже начин на који ће се оне отклонити, предлаже унапређење политика и процедура управљања ризицима и спровођења система унутрашњих контрола.

Одбор за управљање активом и пасивом је надлежан и одговоран за праћење изложености ризицима који произлазе из структуре њених билансних потраживања, обавеза и ванбилансних ставки, као и предлагање мера за управљање каматним ризиком и ризиком ликвидности. Свака чланица Групе има Одбор за управљање активом и пасивом.

Кредитни одбор одлучује о кредитним захтевима, као и о поступањима са проблематичним потраживањима у оквирима утврђеним актима матичне Банке, анализира изложеност матичне Банке кредитном, каматном и валутном ризику, анализира кредитни портфолио, а такође предлаже мере Извршном одбору матичне Банке. Свака чланица Групе има кредитни одбор који одлучује у оквиру својих надлежности и лимита.

Функција управљања ризицима матичне Банке дефинише и предлаже за усвајање стратегију, политике, процедуре и методологије управљања ризицима, идентификује, мери, ублажава, прати и контролише и извештава о ризицима којима су матична Банка и Група изложене у свом пословању. Такође, надлежна је за развијање модела и методологија за идентификовање, мерење, ублажавање, праћење и контролу ризика, као и за извештавање надлежних органа банкарске Групе.

Сектор управљања средствима и билансом матичне Банке је одговоран за управљање средствима и ликвидношћу, као и управљање активом и пасивом на нивоу Групе. Такође, учествује и у управљању ризиком ликвидности, каматним ризиком и девизним ризиком.

Функција унутрашње ревизије је одговорна за континуирано спровођење независног вредновања система управљања ризицима на нивоу Групе, као и за редовну процену адекватности, поузданости и ефикасности система унутрашњих контрола. Унутрашња ревизија о својим налазима и препорукама извештава Одбор за ревизију и Управни одбор.

Функција контроле усклађености пословања дужна је да најмање једном годишње идентификује и процењује ризике усклађености пословања матичне Банке, као и чланица Групе, и предлаже планове управљања ризицима, о чему саставља извештај који доставља Извршном одбору и Одбору за праћење пословања матичне Банке.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

30. јун 2019. године

Процес управљања ризицима

На нивоу банкарске Групе редовно се мере, односно процењују ризици који су идентификовани у пословању. Мерење подразумева примену квалитативних и квантитативних метода и модела мерења које омогућују уочавање промена у профилу ризика и процену нових ризика.

За све идентификоване ризике одређује се њихова значајност која је заснована на свеобухватној процени ризика који су својствени појединим пословима, производима, активностима и процесима банкарске Групе.

Ублажавање ризика подразумева диверсификацију, пренос, смањење и/или избегавање ризика, а банкарска Група га спроводи у складу са ризичним профилем, склоношћу ка ризицима и толеранцијом према ризицима.

Праћење и контрола ризика се спроводе кроз континуирано праћење изложености по различитим критеријумима, као и кроз праћење и контролу лимита које је банкарска Група успоставила, који зависе од пословне стратегије и тржишног окружења, као и од нивоа ризика који је Група спремна да прихвати.

Група је успоставила систем редовног извештавања о изложености ризицима и ризичном профилу, који омогућује релевантним запосленим на свим нивоима организационе структуре у Групи правремене, тачне и довољно детаљне информације које су потребне за доношење пословних одлука и ефикасно управљање ризицима, односно сигурно и стабилно пословање.

Врсте ризика

Банкарска Група је у пословању посебно изложена следећим врстама ризика: кредитном и са њим повезаним ризицима, ризику ликвидности, тржишном ризику, оперативном ризику, ризику улагања, ризику концентрације, ризику изложености и ризику земље, као и свим осталим ризицима који се могу појавити при редовном пословању чланица Групе.

4.1. Кредитни ризик

Кредитни ризик је ризик могућности настанка негативних ефеката на финансијски резултат и капитал Групе услед неизвршења обавеза дужника према чланицама Групе.

Чланице Групе имају дефинисане критеријуме одобравања кредита, измене услова, продужења рока и реструктурирања потраживања, који су прописани процедурама и методологијама одобравања пласмана и управљања ризицима.

Пре одобрења пласмана чланице Групе процењују кредитну способност дужника као примарни извор отплате пласмана на основу интерно дефинисаних критеријума и понуђени колатерал као секундарни извор наплате. На основу идентификованог и измереног нивоа кредитног ризика (процене финансијског стања и кредитне способности дужника, као и вредности и правне сигурности кредитне заштите и других релевантних фактора) и независног мишљења о ризику, надлежна лица, одбори и органи чланица Групе, сагласно дефинисаном систему одлучивања, доносе одлуку о одобрењу/изменама пласмана.

Доношење одлука о излагању кредитном ризику, Група је дефинисала кроз систем одлучивања у зависности од врсте клијената и нивоа изложености. Доносиоци кредитних одлука су: лица са посебним овлашћењима из Функције управљања ризицима, Кредитни одбор, Извршни одбор и Управни одбор.

Приликом доношења одлука, поштује се принцип двоструке контроле тзв. „принцип четворо очију“, којим се обезбеђује да увек постоји страна која предлаже и страна која одобрава одређени пласман.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

30. јун 2019. године

Организациони модел система управљања кредитним ризиком Групе обезбеђује адекватну комуникацију, размену информација и сарадњу на свим организационим нивоима, а такође обезбеђује јасну, оперативну и организациону раздвојеност функције за независно управљање ризицима и активности подршке с једне стране, од активности преузимања ризика, са друге стране, односно поделу дужности, надлежности и одговорности. Група је успоставила и адекватан информациони систем који подразумева потпуну информисаност лица укључених у систем управљања кредитним ризиком и одговарајуће извештавање руководства Групе.

У складу са обимом, врстом и сложености послова које обавља, Група је организовала процес управљања кредитном ризиком и јасно разграничила одговорности запослених у свим фазама тог процеса.

Прихватљив ниво изложености кредитном ризику Групе у складу је са дефинисаном Стратегијом управљања ризицима и зависи од структуре портфолија Групе, на основу које се врши лимитирање могућих утицаја негативних ефеката на финансијски резултат и адекватност капитала.

Основна начела управљања кредитним ризиком су:

- Управљање кредитним ризиком на нивоу појединачних пласмана и на нивоу целокупног портфолија Групе;
- Одржавање нивоа кредитног ризика који минимизира негативан утицај на финансијски резултат и капитал;
- Рангирање пласмана у складу са њиховом ризичношћу;
- Пословање у складу са добрим праксама за одобравање пласмана;
- Обезбеђење адекватних контрола за управљање кредитним ризиком.

У циљу управљања кредитним ризиком, чланице Групе настоје да послују са клијентима добре кредитне способности и прибављају одговарајуће инструменте обезбеђења плаћања. Чланице Групе оцењују кредитну способност сваког клијента у моменту подношења захтева и врше мониторинг дужника, пласмана и колатерала, како би биле у могућности да предузму одговарајуће активности у циљу наплате потраживања.

Све чланице Групе врше квантитативно и/или квалитативно мерење, односно процену идентификованог кредитног ризика. Процес мерења кредитног ризика је заснован на мерењу нивоа ризичности појединачног пласмана на основу интерног система рејтинга.

Рејтинг систем је инструмент за доношење појединачних одлука и процењивање нивоа ризика појединачног пласмана. Поред наведеног, рејтинг систем служи за процењивање нивоа ризика укупног портфолија, а користи се и у поступку обезвређења пласмана у циљу рангирања нивоа ризичности и исказивања реалне вредности потраживања. Интерни систем рејтинга подлеже редовној ревизији и унапређењу.

Ради адекватног и ефикасног управљања ризицима којима су изложене у свом пословању, матична Банка и чланице Групе поштују и начела прописана регулативом својих централних банака, која захтевају класификацију сваког пласмана на основу прописаног оквира и обрачун резерве за процењене губитке.

Ублажавање кредитног ризика подразумева одржавање ризика на прихватљивом нивоу за ризични профил Групе, односно одржавање прихватљивог нивоа квалитета кредитног портфолија Групе.

Основне технике ублажавања кредитног ризика су:

- Лимити изложености – ризик концентрације,
- Диверсификовање улагања,
- Средства обезбеђења.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

30. јун 2019. године

Лимити изложености по основу појединачног дужника заснивају се на процени кредитне способности дужника, а лимити изложености на нивоу портфолија усмерени су на ограничење концентрације изложености у портфолију. Група континуирано контролише кретање кредитног ризика у оквиру дефинисаног ризичног профила.

Ризик концентрације обухвата: велику изложеност (изложеност према једном лицу или групи повезаних лица и лицима повезаним са Групом), групе изложености са истим или сличним факторима ризика као што су привредни сектори, врсте производа, географска подручја и слично, инструменте кредитне заштите.

Група прати изложеност према дефинисаним лимитима са истим или сличним факторима ризика, и у зависности од општих економских кретања, кретања у појединим делатностима и географским подручјима, вредности предвиђене Бизнис плановима појединачних чланица Групе, редовно врши преиспитивање дефинисаних лимита и предлаже редефинисање истих у случају промене фактора ризика.

Одлуком о управљању ризиком концентрације по основу изложености банке одређеним врстама производа, Народна банка Србије је од 01.01.2019. године, прописала банкама да прате и ризик концентрације, односно изложености банке према групама производа, првенствено изложености по основу готовинских, потрошачких и осталих кредита одобрених становништву уговорене рачности преко 8 година у 2019., преко 7 година у 2020. и од 2021. преко 6 година.

Праћење квалитета пласмана на нивоу појединачног дужника заснива се пре свега на обезбеђивању ажурних података о финансијском стању и кредитној способности дужника и тржишној вредности средстава обезбеђења, док се праћење кредитног ризика на нивоу портфолија врши идентификовањем промена на нивоу група клијената одређеног нивоа ризика, пласмана, колатерала, потребних резерви за очекиване и неочекиване губитке, у циљу утврђивања и управљања стањем и квалитетом активе.

Контрола кредитног ризика подразумева процес континуираног праћења пословања са дефинисаним системом лимита, нарочито када изложеност кредитном ризику тежи горњој граници дефинисаног ризичног профила, а посебно приликом увођења нових пословних производа и активности.

У циљу заштите од ризика неизвршења обавеза у пословању са клијентима, чланице Групе предузимају следеће мере за регулисање потраживања: продужење рока, реструктурирање, поравнање, преузимање средстава обезбеђења у циљу наплате потраживања, закључење уговора са заинтересованим трећим лицем, покретање судског спора и остале мере.

Уколико предузете мере регулисања пласмана, односно принудне наплате и судског поступка нису дале очекиване резултате, односно када не постоји могућност наплате потраживања у целости, иницира се предлог за трајан отпис преосталог потраживања или пренос из билансне у ванбилансну евиденцију.

Група осим кредитне изложености има и ванбилансну изложеност (плативе и чинидбене гаранције, авали, акредитиви) по основу које има потенцијалну обавезу да изврши плаћање за рачун трећих лица. За ванбилансну изложеност чланице Групе користе исте контролне процесе и процедуре који се користе за кредитни ризик, који настаје по основу билансних изложености.

Извештавање о кредитном ризику обухвата систем интерног и екстерног извештавања, које се спроводи по утврђеној динамици у складу са дефинисаним системом извештавања:

- чланице Групе извештавају матичну Банку на месечном нивоу;
- матична Банка извештава на консолидованој основи, полугодишње и годишње.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

30. јун 2019. године

МСФИ 9 финансијски инструменти

Почев од 01.01.2018. године Група примењује МСФИ 9 стандард који је заменио МРС 39 стандард. У складу са МСФИ 9 стандардом финансијска актива може се класификовати и вредновати као:

- Финансијски инструменти по амортизованом трошку (АС), пословни модел прикупљања новчаних токова главнице и камате и испуњен SPPI критеријум;
- Финансијски инструменти по фер вредности кроз остали резултат (FVOCI), испуњен SPPI, али је пословни модел прикупљање новчаних токова и продаја;
- Финансијски инструмент по фер вредности кроз биланс успеха (FVTPL).

Пословни модел Групе опредељен је као држање ради прикупљања новчаних средстава по основу главнице и камата, што је поткрепљено спроведеном анализом која указује да не постоје чињенице да се Група определила за другачији пословни модел. Са аспекта класификације и мерења, МСФИ 9 стандард захтева да се сва финансијска средства, осим власничких инструмената и деривата, процењују на основу пословног модела управљања конкретним финансијским средствима, али и уговорних карактеристика новчаних токова самих инструмената (на бази тестирања SPPI критеријума). Новчани токови финансијских инструмената који се вреднују по амортизованом трошку састоје се од плаћања главнице и камате чије су компоненте накнада за временску вредност новца, трошка кредитног ризика, административни трошкови и профитна маржа.

Власнички инструменти, улагања у лица која нису зависна, а који се не држе ради трговине, се класификују као средства чија се вредност процењује по фер вредности кроз остали резултат, са накнадном рекласификацијом добитка и губитка кроз биланс успеха.

Такође, применом МСФИ 9 стандарда, Група обрачунава обезвређење и за кредитне пласмане дате државама и централним банкама чланица Групе (за средства која нису одмах расположива) које се евидентира на терет биланса успеха, као и обезвређење по основу хартија од вредности које се евидентира кроз остали укупни резултат.

Идентификовање проблематичних и реструктурираних потраживања

Чланице Групе прате квалитет портфолија на основу идентификовања и анализе раних сигнала упозорења код клијената. Сигнали упозорења се континуирано прате и на основу анализе истих, клијенти се сврставају у категорију Стандардни, Потенцијално ризични (Watch list) и НПЛ клијенти (клијенти са проблематичним потраживањима).

У складу са применом МСФИ 9 стандарда, почев од 01.01.2018. године, Група је увела и нивое обезвређења (ниво 1, ниво 2 и ниво 3) који прате статус клијента. Стандардни клијенти се сврставају у ниво 1, клијенти код којих је идентификовано повећање кредитног ризика (Watch list клијенти, дани кашњења од 31 дан до 90 дана) сврставају се у ниво 2, а NPL клијенти се сврставају у ниво 3. Клијенти који се налазе у нивоима 1 и 2 се обезвређују на групној основи, док се клијенти из нивоа 3, уз испуњење критеријума материјалне значајности, обезвређују појединачно. NPL клијенти који се налазе у нивоу 3, а имају мање материјално значајну изложеност, обезвређују се на групној основи уважавајући захтеве МСФИ 9 стандарда у делу најмање 2 сценарија наплате.

Реструктурирани непроблематични клијенти се сврставају у категорију потенцијално ризичних клијената, односно у ниво 2 обезвређења, док се реструктурирани проблематични сврставају у категорију клијената са проблематичним потраживањима, односно категоризују се у ниво 3 обезвређења.

Сврха праћења квалитета портфолија је спречавање директног трансфера Стандардних клијената у категорију клијената са проблематичним потраживањима без претходног идентификовања клијената као потенцијално ризичних и без спровођења радњи превенције настанка ризичних пласмана, односно ублажавања и смањивања кредитног ризика путем спровођења адекватне стратегије и акционих планова. Потенцијално ризични клијенти се прате чешће у односу на Стандардне клијенте и уколико се утврди даље повећање кредитног ризика, клијенти се сврставају у категорију клијената са проблематичним потраживањима.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

30. јун 2019. године

Под проблематичним потраживањима подразумевају се сва потраживања која касне у измиривању обавеза преко 90 дана по било којој материјално значајној обавези према Банци, њеном матичном или подређеним друштвима, потраживања код којих је на основу финансијског стања процењено да дужник неће моћи да измири своје обавезе у целости, не узимајући у обзир могућност реализације инструмената кредитне заштите (без обзира да ли касни у измиривању обавеза), потраживања за која је утврђен износ обезвређења на појединачној основи. Проблематичним се сматрају и потраживања по основу: престанка евидентирања прихода од камата, провизија и накнада у билансу успеха, специфичних прилагођавања за кредитни ризик која су обрачуната због значајног погоршања кредитног квалитета које је уследило након настанка изложености, значајног губитка који се остварује уступањем потраживања, реструктурирања потраживања извршеног услед финансијских тешкоћа дужника, као и подношења предлога за покретање стечајног поступка над дужником. Проблематичним потраживањима сматрају се сва потраживања од дужника, уколико је једно потраживање класификовано у групу проблематичних потраживања.

Реструктурирање потраживања је одобравање, због финансијских потешкоћа дужника, уступака у вези са отплатом појединачног потраживања који не би били одобрени да дужник није у тим потешкоћама, без обзира да ли има доспелих обавеза, да ли је то потраживање обезвређено и да ли је за њега наступио статус неизмирења обавеза. Реструктурирање се врши на један од следећих начина: променом услова под којима је потраживање настало, нарочито ако су накнадно уговорени услови отплате повољнији у односу на првобитно уговорене (смањење каматне стопе, отпис дела главнице и/или камате, промена датума доспећа и др), као и рефинансирањем потраживања. Овакве околности се често у пракси називају „forbearance“. Поред наведеног, у категорију реструктурираних потраживања сврставају се и потраживања код којих је:

- извршена промена уговорених услова отплате проблематичних потраживања или која би, у одсуству наведених измена, била сврстана у категорију проблематичних потраживања,
- извршена промена уговорених услова отплате потраживања која доводи до потпуног или делимичног отписа у материјално значајном износу,
- чланице Групе активирале уговорене клаузуле о реструктурирању на основу којих се услови отплате мењају услед наступања одређених догађаја (уграђене клаузуле) према дужнику од кога је потраживање већ класификовано у групу проблематичних потраживања или би било тако класификовано да нису активирале те клаузуле,
- уколико је дужник истовремено када је одобрено ново потраживање (или у кратком периоду пре или после тог одобравања) извршио плаћање по основу другог потраживања групе (или другог правног лица према коме је уступљено потраживање према том дужнику), а које је било класификовано или је испуњавало услове да буде класификовано у групу проблематичних или би, у одсуству новог потраживања, било класификовано у наведеној групи, односно испуњавало те услове.

У складу са применом МСФИ 9 стандарда, свако реструктурирање потраживања услед финансијских потешкоћа сматра се модификованим или промењеним финансијским средством.

Модификације које проузрокују престанак признавања старог финансијског средства и иницијално признавање новог, а које су биле мотивисане падом у кредитној способности и отплатном капацитету, воде иницијалном признавању финансијских средстава које стандард дефинише као „РОСИ“, тј. средства која су обезвређена у моменту иницијалног признавања и иницијално се вреднују по фер вредности. Они у моменту иницијалног признавања немају обезвређење, али је потребно укључити очекиване кредитне губитке током века трајања средства у обрачун ефективне каматне стопе.

Самим тим, Група укључује иницијалне очекиване кредитне губитке у процену новчаних токова, приликом обрачуна кредитно-прилагођене ефективне каматне стопе финансијских средстава за која се сматра да су обезвређена у моменту иницијалног признавања. Такође, за потребе обрачуна обезвређења, ова средства ће за цео период трајања остати у нивоу 3.

МСФИ 9 у случају значајне модификације финансијског инструмента указује на потребу за престанком признавања старог финансијског средства и признавањем новог по фер вредности на дан признавања.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

30. јун 2019. године

Престанак признавања доводи до трајног добитка или губитка, који се признаје у оквиру биланса успеха, а једнаког разлици између амортизоване вредности старог финансијског средства и фер вредности новог финансијског средства умањеног за износ очекиваних кредитних губитака признатих као обезвређење на новом финансијском средству.

Чланице Групе редовно прате предузете мере за реструктурирање ризичних пласмана и контролишу правовременост предузимања ових мера. Праћење предузетих мера, односно реализација истих, као што је нпр. измирење доспелих обавеза, врши се на дневном нивоу. Мониторинг пословања реструктурираних клијената обавља се редовно на сваких 6 месеци или чешће у случају потребе. Анализа финансијских извештаја, анализа задужености, провера адекватности обезбеђења, мониторинг свеукупног пословања, стратегија према дужницима представљају кључне тачке поменутог мониторинга.

Реструктурирано потраживање које је класификовано у групу проблематичних потраживања, чланице Групе након истека годину дана од дана његовог реструктурирања класификују у групу потраживања која се не сматрају проблематичним, ако су испуњени следећи услови:

- није утврђен износ обезвређења за реструктурирано потраживање и није наступио статус неизмирења обавеза;
- у последњих 12 месеци извршене су уплате благовремено, или са доцњом не дужом од 30 дана, у складу са измењеним условима отплате;
- на основу анализе финансијског стања, односно кредитне способности дужника, оцењено је да ће дужник моћи да измири обавезе у целости у складу са измењеним условима отплате.

Ризик промене квалитета активе

Квалитет активе Групе се мери степеном изложености појединим категоријама ризика према критеријумима дефинисаним интерним системом рејтинга. Интерни систем рејтинга се заснива на квантитативним и квалитативним параметрима за одређивање рејтинга дужника. Рејтинг скала садржи пет категорија ризика, које су подељене на 19 подкатегија. Различите изложености према истом дужнику опредељују исту категорију рејтинга, без обзира на специфичности различитих врста кредита.

Група користи различите рејтинг моделе за кредитни ризик у зависности од врсте клијената. Израчунавање рејтинга врши се на месечном нивоу на основу квалитативних и квантитативних параметара и благовремености у измиревању обавеза.

Низак ниво ризика подразумева пословање са клијентима добре кредитне способности и прихватљив је за Групу (категије рејтинга 1 и 2), повишен ниво ризика представља пословање са клијентима који имају одређене проблеме у пословању, а могу негативно да утичу на измирење обавеза и чије пословање се интензивно прати (категије рејтинга 3 и 4) и висок ниво ризика означава клијенте са негативним резултатима пословања и лошом кредитном историјом (категије ризика 4Д, 4ДД и 5). Категорија ризика 4, подељена је на три подкатегије и то: 4 – неризични клијенти (РЕ), 4Д ризични клијенти (NPE) са доцњом до 90 дана и 4ДД ризични клијенти (NPE) са доцњом од 91 до 180 дана.

Група се штити од ризика промене квалитета активе кроз континуирано праћење пословања клијената, идентификовање промена које могу настати погоршањем стања дужника, кашњењем у отплати или променама у окружењу, као и прибављањем одговарајућих средстава обезбеђења.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

30. јун 2019. године

Ризик промене вредности активе – умањење имовине

Обезвређење пласмана има за циљ обезбеђење разумног, опрезног и правовременог утврђивања губитака, како би се заштитио капитал Групе у периоду када губитак буде и дефинитивно потврђен (реализован) због немогућности наплате уговорених износа или одливом средстава за измирење потенцијалних обавеза.

Обезвређење пласмана и резервисања врше се само онда када постоји оправдан основ, односно када постоји објективан доказ о обезвређењу као последица догађаја који су настали након почетног признавања кредита, а који неповољно утичу на будуће новчане токове од кредита.

Главни елементи у процени обезвређења пласмана су следећи: прекорачење рока плаћања главнице или камате, тешкоће у новчаним токовима корисника кредита (финансијске тешкоће), опадање кредитног рејтинга или промене првобитних услова из уговора и друго.

Обезвређење пласмана се врши на основу процене очекиваних будућих новчаних токова из пословања клијената или реализацијом средстава обезбеђења, уколико се процени да ће реално кредит бити намирен из тих средстава.

Чланице Групе врше процену обезвређења потраживања на групној и појединачној основи.

Појединачно и групно процењивање у нивоу 3

Чланице Групе процењују исправку вредности за сваки појединачно значајан пласман са статусом неизмирења обавеза – default-а (ризичан пласман, подкатегије ризика 4Д, 4ДД и категорија 5, према интерном систему рејтинга), односно пласмани који су класификовани у ниво 3 у складу са МСФИ 9 стандардом. Том приликом се узимају у обзир финансијска позиција корисника кредита, одрживост бизнис плана, његова способност да побољша своје перформансе у случају финансијских тешкоћа, пројектовани приходи, расположивост других врста финансијске подршке и вредност колатерала која се може реализовати, као и очекивани новчани токови. Уколико дође до нових информација које према процени битно мењају кредитну способност клијента, вредност колатерала и извесност испуњења обавеза клијента према чланицама Групе, врши се нова процена обезвређења пласмана.

Праг материјалне значајности чланице Групе одређују на основу анализе вредносне структуре портфолија по врстама клијената и производа.

Исправка вредности на појединачној основи се обрачунава уколико постоје објективни докази обезвређења који су резултат једног или више догађаја насталих након иницијалног признавања финансијског средства и уколико постоји мерљиво смањење будућих токова готовине.

Објективним доказима који указују на потребу обезвређења пласмана, сматра се:

- када финансијско стање дужника указује на знатне проблеме у његовом пословању;
- када постоје подаци о неизмирењу обавеза, учесталом кашњењу у отплати или неиспуњавању других уговорних одредаба;
- када чланице Групе, услед финансијских потешкоћа дужника, битно промене услове отплате потраживања у односу на оне који су првобитно уговорени;
- дужник не може да измири своје обавезе у целости без реализације средства обезбеђења;
- непрекидна блокада рачуна преко 60 дана;
- када постоје извесне значајне финансијске потешкоће у пословању клијента (банкротство, ликвидација, стечај или нека друга врста финансијске реорганизације дужника) и слично.

Докази се могу документовати и анализом у Watch процесу информацијом о повећаном степену ризика дужника.

Поред тога, документацију потребну као доказ за обезвређење пласмана, представљају и докази за процену очекиваних прилива по пласману, који се пре свега односе на документацију о планираним будућим новчаним токовима дужника.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

30. јун 2019. године

Када постоје објективни докази, износ обезвређења се обрачунава као разлика између бруто књиговодствене вредности средстава и садашње вредности процењених будућих токова готовине, при чему Група уважава постојање више сценарија наплате приликом процене очекиваних будућих токова готовине у складу са МСФИ 9 стандардом, који се примењује од 01.01.2018. године. Том приликом, сценарија која се могу узети у обзир су сценарија из пословања (реструктурирање/споразуми и слично), сценарија из реализације колатерала (вансудски/судски/стечај и остало) и продаја потраживања. Вероватноћу одређеног сценарија чланице Групе процењују на основу историјске реализације и наплате проблематичних случајева, специфичности појединачног клијента, као и предвиђањем будућих могућих исхода, при чему је збир свих сценарија 100%.

За групу мање материјалних потраживања која се налазе и нивоу 3, приликом обрачуна обезвређења користи се такође више сценарија наплате, која се примењују са одређеним вероватноћама, где су те вероватноће израчунате на основу статистичких модела користећи историјске податке о наплати.

Групно процењивање

Обезвређење се процењује групно по свим пласманима код којих није идентификован објективни доказ обезвређења и налазе се у нивоу 1 – стандард клијенти и у нивоу 2 – клијенти са идентификованим повећањем кредитног ризика, као и потраживања по основу провизија и других потраживања која немају елементе за свођење на садашњу вредност.

Групна процена се врши по групама, према сличним карактеристикама у погледу кредитног ризика, које се формирају на основу интерно прописане методологије (по врстама клијената у сектору привреде и по бонитетним групама по врстама пласмана у сектору становништва), базиране на систему интерног рејтинга и то на месечном нивоу. Методологија за обезвређење је значајно промењена и уместо приступа реализованог губитка у складу са МРС 39, примењује се принцип будућег очекиваног губитка, у складу са МСФИ 9, кроз укључивање утицаја очекиваног кретања макроекономских варијабли на будуће кретање вероватноће губитка на бази статистички доказаних међузависности.

У складу са МСФИ 9, обезвређење се одмерава на следећи начин:

- Ниво 1 – Кредити код којих није идентификовано погоршање кредитног ризика у односу на тренутак првобитног признавања. Група обрачунава трошак обезвређења базиран на 12-месечним очекиваним кредитним губицима;
- Ниво 2 – Кредити код којих је идентификовано значајно погоршање кредитног ризика у односу на тренутак првобитног признавања. Група обрачунава трошак обезвређења базиран на очекиваним кредитним губицима за цео животни век инструмента.

Трошкови обезвређења финансијских инструмената, код којих се не сматра да постоји значајно погоршање кредитног ризика, обрачунати су на основу 12-месечних очекиваних кредитних губитака (ECL). У Ниво 1 укључене су и изложености према државама и централним банкама чланица Групе и друге изложености са пондером кредитног ризика 0, у складу са Одлуком о адекватности капитала банке, изузев изложености по основу обавезне резерве и сличних изложености по основу којих очекивани кредитни губици теже 0.

Сви финансијски инструменти код којих је реализовано погоршање кредитног ризика класификовани су у ниво 2 и трошкови обезвређења обрачунати су на основу очекиваних кредитних губитака за цео животни век инструмента.

Група разматра да ли постоји значајан раст кредитног ризика од иницијалног признавања средства у односу на ризик неизмирења на крају сваког извештајног периода. Идентификовање значајног погоршања кредитног ризика базира се на дефинисаним квантитативним и квалитативним критеријумима (као што су сигнали раног упозорења, доцња преко 30 дана и слично).

Група обрачунава трошкове обезвређења дужничких хартија од вредности које се вреднују по фер вредности кроз остали резултат (FVOCI), као акумулирани износ обезвређења који такође утиче и на биланс успеха. Међутим, очекивани кредитни губици не умањују износ бруто финансијске активе у билансу стања.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ**30. јун 2019. године**

За сектор привреде и становништва, Група обрачунава очекиване кредитне губитке (обезвређење) на следећи начин:

$$ECL = \sum_{t=1}^T (EAD_t * MPD_t * LGD_t * DF_t)$$

- ECL Expected credit loss (очекивани кредитни губитак)
EAD Exposure at default (изложеност у тренутку default-a)
MPD Marginal Probability of default (маргинална вероватноћа default-a)
LGD Loss given default (губитак у случају default-a клијента)
DF EIR based discount factor (дисконтни фактор заснован на ЕКС)

Наведена формула користи се за израчунавање очекиваних кредитних губитака (обезвређења) у нивоу 1 и 2, уз респектовање временског хоризонта.

EAD, односно изложеност у тренутку наступања статуса default-a, представља процену књиговодствене вредности у складу са МСФИ 9 у моменту default-a, узимајући у обзир профил уговорених новчаних токова, као и могућа коришћења средстава из одобрених линија пре момента default-a.

Изложеност услед неиспуњења обавеза (EAD) представља бруто књиговодствену вредност финансијских инструмената који подлежу обрачуну умањења вредности, узимајући у обзир и могућност клијента да повећа своју изложеност у статусу неиспуњења обавеза.

За израчунавање EAD за ниво 1, Група процењује могућност неизмирења обавеза у оквиру 12 месеци за обрачун дванаестомесечног очекиваног кредитног губитка (ECL), односно, израчунава се обезвређење за кредит који се налази у нивоу 1, за који се очекује да ће резултирати немогућношћу исплате обавеза у периоду од 12 месеци од датума биланса стања. За ниво 2, изложеност по неиспуњењу обавеза се разматра за све догађаје у току животног века инструмената.

PD представља процену вероватноће неиспуњења обавеза у датом временском периоду. Неиспуњење обавеза се може десити само у одређено време током процењеног периода, уколико се није претходно престало са признавањем инструмента, а Група је још увек изложена. Група на основу историјских података израчунава PD параметар, посебно у сектору привреде и сектору становништва. У сектору привреде PD се обрачунава по врстама лица (велика предузећа, средња предузећа, мала предузећа...), а у сектору становништва по врстама производа (стамбени кредити, готовински кредити, пољопривредни кредити...). Након обрачуна историјских PD-јева, Група укључује и *forward looking* компоненту кроз Бета фактор који представља утицај кретања макроекономских варијабли (кретање друштвеног производа, незапослености, стопе инфлације, индустријске производње...) на будући PD. Бета фактор се израчунава помоћу статистичких и економетријских модела.

За обрачун обезвређења за ниво 1, Група користи једногодишње PD-јеве за првих 12 месеци, који представљају производ историјског PD и Бета фактора израчунатог за прву годину.

Код обрачуна обезвређења за ниво 2, где се обезвређење обрачунава за сваку годину трајања финансијског средства, Група користи маргинални PD који представља разлику два кумулативна PD, између $t+1$ и t , где t представља временски период од једне године. Кумулативни PD се односи на вероватноћу default-a која ће се десити закључно са периодом t . Вероватноћа да ће се реализовати default пре или закључно са роком доспећа T одговара lifetime PD-ју, односно вероватноћи default-a за цео период живота финансијског инструмента.

Вредности параметра PD ажурирају се на полугодишњем нивоу (за датуме 30.06. и 31.12.) и примењују у наредној половини године, осим за 31.12. када се примењује PD параметар за 31.12.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ**30. јун 2019. године**

LGD Губитак у случају неизмирења обавеза је процена губитака који се јавља у случају неизмирења обавеза у одређено време. Заснива се на разлици између уговорених новчаних токова и новчаних токова које би кредитор очекивао да прими, укључујући и реализацију било којег колатерала. То је обично изражено као проценат EAD-а. Група у својој процени кредитних губитака, одмерених у складу са Методологијом процене обезвређења и МСФИ 9 стандардом, жели да одрази могућност наплате новчаних токова, како из редовних новчаних токова, тако и из реализације колатерала и других средстава обезбеђења, који су директно повезани са финансијским инструментом. У том смислу, Група примењује генерално концепт одвојеног LGD secured и LGD unsecured параметра у зависности од степена обезбеђености појединачног пласмана. За потребе обрачуна LGD secured-а, односно очекиване стопе губитка након реализације колатерала, Група узима у обзир све интерно расположиве колатерале где постоји процена о могућој наплативости.

Последњи корак у обрачуну обезвређења је дисконтни фактор - **DF** у циљу свођења на садашњу вредност. За дисконтовање се користи иницијална ефективна каматна стопа у чији обрачун улазе само оне камате и накнаде које се могу идентификовати као директан приход Групе. У нивоу 2, период на који се врши дисконтовање, зависи од рока трајања финансијског средства, док је у нивоу 1, временски фактор увек једнак једној години (12 месеци).

За обрачун обезвређења за изложености према државама, финансијским институцијама и обезвређење хартија од вредности, Група користи другачији начин обрачуна обезвређења. Група не поседује адекватну историју у погледу миграција и default-а изложености према државама и финансијским институцијама. Приликом процене обезвређења и ризика default-а изложености по основу финансијских инструмената држава, њених органа, централних банака, као и финансијских институција, ослања се на истраживања и податке екстерне рејтинг агенције Moody's. Том приликом користи све расположиве изворе до којих може доћи без употребе прекомерног трошка или труда, како би адекватно утврдила вероватноћу default-а за потребе обрачуна обезвређења. Вероватноћа default-а за период од годину дана је утврђена као вероватноћа миграције из утврђеног екстерног рејтинга уговорне стране (или рејтинга сродне уговорне стране уколико не постоји доступан екстерни рејтинг), у статус default-а. Кумулативни PD се одређује једноставно експоненцијалним дизањем на степен једногодишњих стопа default-а, на следећи начин:

$$CPD_t = 1 - e^{-(\text{default rate} \times t)}$$

Вредности годишње стопе PD које се користе у обрачуну обезвређења хартија од вредности и финансијских институција своде се на месечне.

За LGD unsecured параметар користи се вредност прописана за изложености према државама и финансијским организацијама, у складу са базелским стандардима. LGD secured (ако постоји средство обезбеђења) користи се на исти начин као код привреде и становништва.

Обезвређење пласмана привреде, становништва, држава и финансијских институција умањује вредност пласмана и признаје се као расход у оквиру биланса успеха, а обезвређење хартија од вредности се евидентира кроз остали резултат.

Утврђивање вероватног губитка по ванбилансним ставкама

Утврђивање појединачног вероватног губитка по ванбилансним ставкама (потенцијалним обавезама – плативим и чинидбеним гаранцијама, акредитивима, авалима и другим ванбилансним ставкама) врши се када се процени да постоји довољно извесно очекивање да ће доћи до одлива средстава за измирење потенцијалне обавезе и дужник се налази у нивоу 3. Такође, за ниво 1 и 2, Група утврђује процену вероватног губитка по ванбилансним ставкама за све ванбилансне ставке, укључујући и неискоришћене преузете обавезе. Начин обезвређења ванбилансних ставки за ниво 1 и ниво 2 је исти као обезвређење билансних потраживања, осим у делу признавања EAD-а. Код процене вероватног губитка по ванбилансним ставкама, Група умањује изложеност за фактор конверзије (CCF). У складу са МСФИ 9 стандардом, Група је на основу искуства обрачунала факторе кредитне конверзије (CCF), који представљају вероватноћу конверзије ванбилансних изложености у билансне и закључила да не располаже довољним бројем историјских података за дефинисање CCF. Због тога, Група користи најбољу апроксимацију CCF, а то су фактори конверзије дефинисани регулативом централних банака чланица Групе. За неискоришћене преузете обавезе, за које је Група уговорила безусловну отказивост уговора, или могућност отказа уговорене обавезе ако клијент прекрши уговорене ковенанте, Група не обрачунава резервисања по основу неискоришћених преузетих обавеза.

Вероватни губитак по ванбилансним ставкама признаје се као расход у оквиру биланса успеха.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

30. јун 2019. године

Средства заштите од кредитног ризика (колатерал)

У циљу заштите од изложености кредитном ризику, најчешћа пракса коју чланице Групе користе, поред редовног праћења пословања клијената, је и прибављање инструмената обезбеђења (колатерала), којима се обезбеђује наплата потраживања и минимизира кредитни ризик. Износ и врста потребног колатерала зависи од процене кредитног ризика друге уговорне стране.

Као стандардне инструменте обезбеђења чланице Групе од клијената прибављају уговорно овлашћење и менице, док се као додатни инструменти, у зависности од процене кредитног ризика и врсте пласмана, уговарају:

- За комерцијалне кредите или корпорацијске кредите и кредите за мале бизнисе – залог на покретним и непокретним стварима (хипотеке), депозити, банкарске, корпоративне и гаранције државе, јемства, залог на хартијама од вредности, уделима и потраживањима;
- За кредите становништву – хипотеке на непокретносима, депозити, јемства солидарног дужника, осигурање Националне корпорације за осигуравање стамбених кредита код матичне Банке и друго;
- За позајмљене вредносне папире и уговоре о реоткупу – новац или вредносни папире.

Приликом процене непокретности или залог на покретној имовини, чланице Групе обезбеђују стручну и независну процену вредности непокретности од стране овлашћених проценитеља, како би потенцијални ризик од нереалне процене свеле на најмање могућу меру. Непокретност, роба, опрема и остале покретне ствари које су предмет залог морају бити и осигуране од стране осигуравајућег друштва прихватљивог за Групу, а полисе винкулиране у корист одређене чланице Групе.

У циљу заштите од промене тржишних вредности колатерала (хипотека, залог, хартија од вредности и сл.), процењена вредност колатерала се коригује за дефинисани проценат (haircut) у зависности од врсте колатерала и локације, који се редовно преиспитују и ревидирају. На овај начин чланице Групе са штите од потенцијалних губитака по основу немогућности наплате потраживања из средстава обезбеђења.

Корективни фактор (haircut) представља разлику између процењене вредности колатерала и новчаног прилива који је могуће остварити продајом колатерала у поступку наплате. Haircut процењену тржишну вредност сваког инструмента обезбеђења своди на очекивану вредност која ће бити наплаћена његовом реализацијом у будућности, и то уважавајући волатилност тржишне вредности, могућност реализације и готовинске одливе по основу трошкова активирања и продаје (судски трошкови, трошкови пореза који падају на терет продавца, трошкови консултаната и оглашавања и остали трошкови), очекивани пад тржишне вредности од тренутка процене до тренутка планиране реализације, као и својствену неизвесност у утврђивању вредности.

Чланице Групе обраћају пажњу на редовну процену/вредновање колатерала. За неризичне пласмане (стандард клијенте) који се налазе у нивоу 1 и клијенте који се налазе на Watch листи – ниво 2, хипотеке на стамбеним и пословним непокретностима процењују се најмање једном у три године од стране овлашћеног процењивача. За ризичне пласмане (NPE) који се налазе у нивоу 3, хипотеке на стамбеним објектима се процењују најмање једном у три године, хипотеке на пословним објектима (пословни простори, локали, складишта, грађевинско земљиште са и без грађевинске дозволе, пољопривредно земљиште, остало) најмање једном у 18 месеци, а хипотеке на индустријским објектима процењују се минимум једном годишње (12 месеци) од стране овлашћеног процењивача. Хартије од вредности се процењују на месечној основи за све пласмане.

Редовно праћење вредности непокретности подразумева проверу вредности непокретности на основу расположивих података и информација, поређење вредности непокретности из порфолија са кретањима вредности на тржишту земаља чланица Групе (реализована продаја, понуда и тражња) по регионима прописаним у каталогу колатерала, коришћење статистичког модела итд.

За све пословне непокретности Група спроводи проверу вредности најмање једном годишње, а за стамбене и остале непокретности најмање једном у три године.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

30. јун 2019. године

Вредност колатерала и тенденције кретања, чланице Групе прате и ажурирају како би се потенцијални ризик од нереалне процене свео на најмању могућу меру, а у случају потребе може захтевати и додатни колатерал у складу са закљученим уговором. Колатерали представљају секундарни извор наплате потраживања.

4.2. Ризик ликвидности

Ризик ликвидности представља могућност настанка негативних утицаја на финансијски резултат и капитал Групе, услед немогућности Групе да измирује своје обавезе, а у случају недовољних резерви ликвидности и немогућности покрића неочекиваних одлива и осталих обавеза.

Група у свом пословању поштује основне принципе ликвидности, остварујући довољан ниво средстава за покриће обавеза насталих у кратком року, односно поштује принцип солвентности формирањем оптималне структуре сопствених и позајмљених извора средстава и формирањем довољног нивоа резерви ликвидности које не угрожавају остваривање планираног поврата на капитал.

Ризик ликвидности се испољава у разлици између прилива средстава, са једне стране, и доспећа обавеза, са друге стране, укључујући и могућност кашњења планираних прилива, као и неочекиване одливе. Ризик ликвидности може се јавити у виду ризика извора средстава и тржишног ризика ликвидности. Проблем ликвидности са аспекта извора средстава односи се на структуру пасиве и обавеза и изражава се кроз потенцијално значајно учешће нестабилних извора, краткорочних извора или њихове концентрације. Са друге стране, ризик ликвидности испољава се кроз дефицит резерви и отежаног или немогућег прибављања ликвидних средстава по прихватљивим тржишним ценама.

Група је успоставила одговарајућу организациону структуру којом се врши јасно разграничавање процеса преузимања ризика ликвидности од процеса његовог управљања. Примарну улогу у процесу управљања ризиком ликвидности врши Одбор за управљање активом и пасивом матичне Банке у оквиру својих надлежности, као и остали надлежни одбори чланица Групе, чије одлуке могу утицати на изложеност Групе овом ризику.

У циљу минимизирања ризика ликвидности, Група:

- врши диверсификацију извора средстава, по валутама и рочности;
- формира и одржава довољан ниво резерви ликвидности;
- управља новчаним средствима;
- прати будуће новчане токове и ликвидност на дневном нивоу;
- лимитира основне изворе кредитног ризика који имају најзначајнији утицај на ризик ликвидности;
- дефинише и периодично тестира Планове за управљање ликвидношћу у кризним ситуацијама.

Процес управљања ризиком ликвидности спроводи се кроз идентификацију, мерење, ублажавање, праћење, контролу и извештавање о ризику ликвидности.

Идентификација ризика ликвидности подразумева свеобухватно и благовремено идентификовање узрока који доводе до настанка ризика ликвидности и подразумева утврђивање текуће изложености ризику ликвидности, као и изложености ризику ликвидности по основу нових пословних производа и активности.

Мерење, односно процена ризика ликвидности представља квантитативну и/или квалитативну процену идентификованог ризика ликвидности, коришћењем следећих метода:

- GAP анализа;
- рацио анализа;
- stress test.

Ублажавање подразумева одржавање ризика ликвидности на прихватљивом нивоу за ризични профил Групе, кроз дефинисање система лимита који обухвата регулаторне и интерне лимите, као и благовремено предузимање мера за умањење ризика и пословање у оквиру поменутих лимита.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

30. јун 2019. године

Контрола и праћење ризика ликвидности обухвата процес праћења усклађености са интерно утврђеним лимитима, као и мониторинг дефинисаних мера за умањење изложености ризику ликвидности Групе који подразумева контролу на свим нивоима управљања ризиком ликвидности, као и независан систем контроле коју спроводе организациони облици надлежни за интерну ревизију и контролу усклађености пословања.

Извештавање о ризику ликвидности обухвата систем интерног и екстерног извештавања, спроводи се на дневном нивоу и по утврђеној динамици, а у складу са дефинисаним системом извештавања.

Група усклађује своје пословање са лимитима за показатељ ликвидности, и то: 0.8 обрачунат за један радни дан; затим минимум 0.9 не дуже од три узастопна радна дана, односно минимум 1 као просек свих радних дана у месецу, као и лимитима за ужи показатељ ликвидности, и то: 0.5 обрачунат за један радни дан; затим минимум 0.6 не дуже од три узастопна радна дана, односно минимум 0.7 као просек свих радних дана у месецу. Током прве половине 2019. године Група је одржавала показатељ покрића ликвидном активом збирно у свим валутама, на нивоу који није нижи од прописаног регулаторног лимита од 100%.

Током прве половине 2019. године показатељ ликвидности, ужи показатељ ликвидности и показатељ покрића ликвидном активом су се кретали изнад дефинисаних лимита.

Поред тога Група лимитира и усклађује пословање са лимитима структуре пасиве и лимитима дефинисаним са аспекта рочности по значајнијим валутама.

Група краткорочно управља ризиком ликвидности праћењем и контролисањем позиција у свим значајнијим валутама, како би се на време сагледале потребе за додатним изворима финансирања у случају доспећа одговарајућих позиција, односно дугорочно планира структуру својих извора и пласмана како би обезбедила довољно стабилних извора и довољно резерви ликвидности. Руководство верује да одговарајућа диверсификација портфолија депозита по броју и врсти депонената, као и претходно искуство, пружају добар предуслов за постојање стабилне и дугорочне депозитне базе, односно по том основу се не очекују значајнији одливи средстава. Група редовно тестира План управљања ликвидношћу у кризним ситуацијама и проверава период преживљавања и солвентност, доступност извора за покриће обавеза које би евентуално настале, односно оцењује подршку у претпостављеним условима кризе.

Недисконттовани новчани токови који проистичу из позиција монетарне активе и пасиве обухватају будуће новчане токове по основу билансних позиција и будућих камата. У случају трансакционих и депозита по виђењу, који су у складу са конзервативним приступом распоређени на рочност до једног месеца, недисконттовани новчани токови обухватају само токове по основу главнице дуга.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

30. јун 2019. године

Тржишни ризици

Тржишни ризик представља могућност настанка негативних ефеката на финансијски резултат и капитал Групе услед промена тржишних варијабли и обухвата каматни ризик у банкарској књизи, девизни ризик за све пословне активности које обавља и ценовни ризик позиција књиге трговања.

Група је изложена ценовном ризику, девизном ризику, ризику друге уговорне стране и ризику измирења испоруке по основу ставки које се налазе у књизи трговања. Књига трговања садржи билансне и ванбилансне позиције средстава и обавеза по основу финансијских инструмената који се држе са намером трговања, или ради заштите позиција у другим финансијским инструментима који се воде у књизи трговања.

Група је успоставила одговарајућу организациону структуру којом се врши јасно разграничавање процеса преузимања тржишних ризика од процеса њиховог управљања. Примарну улогу у процесу управљања тржишним ризиком врши Одбор за управљање активом и пасивом, као и други надлежни одбори матичне Банке, као и надлежни одбори чланица Групе чије одлуке могу утицати на изложеност Групе овом ризику.

4.3. Каматни ризик

Каматни ризик представља ризик од настанка негативних ефеката на финансијски резултат и капитал Групе по основу позиција из банкарске књиге услед неповољних промена каматних стопа. Изложеност овој врсти ризика зависи од односа каматно осетљиве активе и каматно осетљиве пасиве.

Група управља следећим видовима каматног ризика:

- ризик временске неусклађености доспећа и поновног одређивања цена (repricing risk);
- ризик криве приноса (yield curve risk) – коме је изложена услед промене облика криве приноса;
- базни ризик (basis risk) – коме је изложена због различитих референтних каматних стопа код каматно осетљивих позиција са сличним карактеристикама што се тиче доспећа или поновног одређивања цена;
- ризик опција (optionality risk) – коме је изложена због уговорених опција – кредита с могућношћу превремене отплате, депозита с могућношћу превременог повлачења и друго .

Основни циљ управљања каматним ризиком је одржавање прихватљивог нивоа изложености каматном ризику са аспекта утицаја на финансијски резултат, вођењем адекватне политике рочне усклађености периода поновног формирања каматне стопе, усклађивања одговарајућих извора са пласманима према врсти каматне стопе и рочности, као и пројекцијом кретања криве приноса на иностраном и домаћем тржишту. Превасходно, Група управља маргином интерног приноса кроз цену кредита и депозита, фокусирајући се на каматну маржу.

Група посебно сагледава утицај промене каматних стопа и структуре каматносноне активе и пасиве са аспекта рочности, поновног формирања каматних стопа и валутне структуре и управља њиховим утицајем на економску вредност капитала.

Процес управљања каматним ризиком спроводи се кроз идентификацију, мерење, ублажавање, праћење, контролу и извештавање о каматном ризику.

Идентификација каматног ризика подразумева свеобухватно и благовремено идентификовање узрока који доводе до настанка ризика и подразумева утврђивање текуће изложености, као и изложености каматном ризику по основу нових пословних производа и активности.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

30. јун 2019. године

Мерење, односно процена каматног ризика представља квантитативну процену идентификованог каматног ризика коришћењем следећих метода:

- GAP анализа;
- Рацио анализа;
- Дурација;
- Економска вредност капитала;
- Stress test.

Ублажавање каматног ризика подразумева одржавање ризика на прихватљивом нивоу за ризични профил Групе и подразумева процес дефинисања система лимити изложености Групе, као и дефинисање и спровођење мера за ублажавање каматног ризика.

Контрола и праћење каматног ризика обухвата процес праћења усклађености са успостављеним системом лимита, као и мониторинг дефинисаних мера за умањење изложености каматном ризику Групе. Контрола каматног ризика подразумева контролу на свим нивоима управљања, као и независан систем контроле који спроводе организациони облици надлежни за интерну ревизију и праћење усклађености пословања.

Извештавање о каматном ризику подразумева јасно детерминисан систем интерног извештавања надлежних одбора и органа чланица Групе о управљању каматним ризиком.

Интерни лимити детерминишу се на основу интерног извештаја о каматом GAP-у, који обухвата све позиције биланса.

Током прве половине 2019. године показатељи каматног ризика су се кретали у оквиру интерно дефинисаних лимита.

Извештај о GAP-у каматног ризика монетарног подбиланса садржи монетарне билансне позиције распоређене према периоду поновног формирања каматне стопе или преосталом периоду до доспећа, у зависности од тога који период је краћи. У складу са наведеним, коришћена је конзервативна претпоставка да ће сви трансакциони и депозити по виђењу бити повучени у року до једног месеца.

Руководство чланица Групе верује да одговарајућа усклађеност позиција по врсти каматне стопе и периоду поновног формирања пружа добар предуслов за постојање усклађености каматног GAP-а са захтеваним финансијским резултатом, уз очување економске вредности капитала.

Ризик од промене каматних стопа

Поред праћења каматног GAP-а, управљање каматним ризиком подразумева и праћење осетљивости активе и пасиве чланица банкарске Групе на различита сценарија промене каматне стопе. Група редовно спроводи стрес тестирање каматног ризика, којим процењује процене утицаја промене кључних фактора на каматни ризик Групе.

Група процењује утицај који би могао имати стандардизовани шок каматних стопа (паралелни позитивни и негативни помак каматних стопа на референтној кривој приноса за 200 базних поена) за сваку значајну валуту појединачно и за све остале валуте заједно.

У моделирању сценарија, поред промена каматних стопа, посебно се разматра утицај превременог повлачења депозита и превременог враћања кредита, које чланице Групе процењују на бази историјских кретања и експертске процене. Група је извршила процену кретања трансакционих депозита, депозита по виђењу и штедне становништва применом релевантних статистичких модела из домена анализе временских серија.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

30. јун 2019. године

4.4. Девизни ризик

Група је изложена девизном ризику који се манифестује кроз могућност настанка негативних ефеката на финансијски резултат и капитал услед промене међувалутних односа, промене вредности домаће валуте у односу на стране валуте или промене вредности злата и других племенитих метала. Девизном ризику изложене су све позиције садржане у банкарској књизи и књизи трговања у иностраној валути и злату, као и динарске позиције индексираних валутном клаузулом.

У циљу минимизирања изложености девизном ризику Група врши диверсификацију валутне структуре портфолија и валутне структуре обавеза, усклађивање отворених позиција по појединим валутама, поштујући принципе рочне трансформације средстава.

Група је успоставила одговарајућу организациону структуру, којом се врши јасно разграничавање процеса преузимања девизног ризика од процеса његовог управљања.

Процес управљања девизним ризиком спроводи се кроз идентификацију, мерење, ублажавање, праћење, контролу и извештавање о девизном ризику.

Група на свеобухватан начин благовремено идентификује узроке који доводе до настанка девизног ризика, што подразумева утврђивање текуће изложености девизном ризику, као и изложености девизном ризику по основу нових пословних производа и активности.

Мерење, односно процена девизног ризика представља квантитативну процену идентификованог девизног ризика, коришћењем следећих техника:

- GAP анализа и показатељ девизног ризика;
- VaR;
- Stress test;
- Backtesting.

Ублажавање девизног ризика подразумева одржавање ризика на прихватљивом нивоу за ризични профил Групе кроз постављање транспарентног система лимита и дефинисање мера за ублажавање девизног ризика.

Контрола и праћење девизног ризика обухвата праћење и надзор усклађености позиција са интерно и екстерно дефинисаним лимитима, као и мониторинг дефинисаних и предузетих мера. Континуираним праћењем и контролом девизног ризика омогућено је благовремено предузимање мера у циљу одржавања девизног ризика у оквиру дефинисаних лимита. Контрола девизног ризика подразумева контролу на свим нивоима управљања, као и независан систем контроле који спроводе организациони облици надлежни за интерну ревизију и праћење усклађености пословања.

Извештавање о девизном ризику обухвата систем интерног и екстерног извештавања и спроводи се на дневном нивоу и по утврђеној динамици, а у складу са дефинисаним системом извештавања.

Група усклађује своје пословање са регулаторно прописаним показатељем девизног ризика, који представља однос збира отворене девизне позиције и позиције у злату, са једне стране, и регулаторног капитала, са друге стране.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

30. јун 2019. године

4.5. Преглед десетодневног VaR-a

Група врши и стресно тестирање девизног ризика којим се процењује потенцијални утицај специфичних догађаја и/или промене више финансијских варијабли на финансијски резултат, капитал и показатељ девизног ризика.

VaR означава највећи могући губитак у портфолију Групе током одређеног периода и при унапред дефинисаном интервалу поверења. Група израчунава једнодневни и десетодневни VaR параметар и стрес VaR параметар, са интервалом поверења од 99%, на девизним позицијама (девизни VaR). Група израчунава VaR применом ауторегресивног-хетероскедастичног модела GARCH, за који није тражила одобрење Народне банке Србије, у циљу процене регулаторних капиталних захтева за девизни ризик.

Девизни VaR се рачуна на позицијама у страниј валути, као и на позицијама индексираним валутном клаузулом које су садржане у банкарској књизи и књизи трговања.

4.6. Оперативни ризик

Банке чланице Групе на дневном нивоу прате догађаје оперативних ризика и управљају оперативним ризицима. У циљу ефикасног праћења оперативног ризика, у сваком организационом делу банака, чланица Групе, именовани су запослени задужени за оперативне ризике, који су одговорни за тачност и ажурност података о свим догађајима оперативног ризика, као и за евиденцију свих насталих догађаја у бази података оперативних ризика. Организациони делови банака, чланица Групе, у чијој је надлежности управљање ризицима, врше мониторинг и извештавање о оперативним ризицима.

Мерење, односно процену оперативног ризика Група врши кроз квантитативну и/или квалитативну процену идентификованог оперативног ризика. Банке чланице Групе спроводе мерење изложености оперативним ризицима кроз евиденцију догађаја, праћење кључних индикатора ризика, самопроцењивање и стресно тестирање оперативног ризика. Самопроцењивање подразумева процену изложености ризицима од стране организационих делова у складу са мапом идентификованих оперативних ризика мерењем могућег распона, значаја за пословање и учесталости догађаја који могу да проузрокују губитке, идентификовањем нивоа контроле које области пословања имају над овим ризицима и мере за побољшање. Стрес тест представља технику управљања оперативним ризиком, којом се процењује потенцијални утицај специфичних догађаја и/или промене више фактора ризика на изложеност оперативном ризику.

Група не може елиминисати све оперативне ризике, али увођењем одговарајућег контролног оквира, мониторингом и ублажавањем потенцијалних ризика успоставља процес управљања оперативним ризиком. Група предузима мере у циљу ублажавања оперативних ризика и проактивног реаговања на потенцијалне догађаје оперативних ризика кроз перманентно праћење свих активности, примену адекватног и поузданог информационог система и оријентацијом на пројектни приступ, а чијим спровођењем се унапређује пословна пракса и оптимизују пословни процеси.

Путем поузданог извештавања о реализацији мера за ублажавање оперативних ризика, Група је успоставила систем за мониторинг активности које предузимају организациони делови банака чланица Групе у циљу умањења оперативних ризика и превентивног реаговања на догађаје оперативних ризика који су у настајању. Чланице Групе процењују ризик поверавања активности трећим лицима за обављање одређених активности у вези са пословањем, на основу уговора закључених са тим лицима, којима се јасно одређују услови, права, обавезе и одговорности уговорених страна.

У циљу несметаног и континуираног функционисања свих значајних система и процеса Групе, као и ограничавања губитака у ванредним ситуацијама, банке чланице Групе су усвојиле планове за обезбеђење континуитета пословања, а у циљу поновног успостављања опоравка система информационе технологије у случају прекида пословања. Банке чланице Групе су усвојиле планове опоравка активности у случају катастрофа.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

30. јун 2019. године

4.7. Ризици улагања

Ризик улагања Групе представља ризик улагања у друга правна лица, основна средства и инвестиционе некретнине. Улагање Групе у једно лице које није лице у финансијском сектору може бити до 10% капитала Групе, при чему се под овим улагањем подразумева улагање којим чланице Групе стичу удео или акције лица које није лице у финансијском сектору. Укупна улагања Групе у лица која нису лица у финансијском сектору, у основна средства и инвестиционе некретнине Групе могу бити до 60% капитала Групе, с тим што се ово ограничење не односи на стицање акција ради њихове даље продаје у року од шест месеци од дана стицања.

4.8. Ризик изложености

Велика изложеност Групе према једном лицу или групи повезаних лица, укључујући и лица повезана са Групом, јесте изложеност која износи преко 10% капитала Групе.

У свом пословању Група води рачуна о усклађености са регулаторно дефинисаним лимитима изложености:

- Изложеност према једном лицу или групи повезаних лица не сме бити већа од 25% капитала Групе;
- Збир свих великих изложености Групе не сме прећи 400% капитала Групе.

Дефинисани лимити изложености према једном лицу или групи повезаних лица односе се и на лица повезана са Групом.

Изложеност Групе према једном лицу или групи повезаних лица, као и изложеност према лицима повезаним са Групом, кретала се у оквиру прописаних лимита.

4.9. Ризик земље

Ризик земље је ризик који се односи на земљу порекла лица према коме је Група изложена, односно ризик могућности настанка негативних ефеката на финансијски резултат и капитал Групе због немогућности чланица Групе да наплате потраживања од дужника из разлога који су последица политичких, економских или социјалних прилика у земљи порекла дужника. Ризик земље обухвата следеће ризике:

- Политичко-економски ризик, под којим се подразумева вероватноћа остваривања губитка због немогућности чланица Групе да наплате потраживања услед ограничења утврђених актима државних и других органа земље порекла дужника, као и општих и системских прилика у тој земљи;
- Ризик трансфера, под којим се подразумева вероватноћа остварења губитка због немогућности наплате потраживања исказаних у валути која није званична валута земље порекла дужника, и то услед ограничења плаћања обавеза према повериоцима из других земаља у одређеној валути која су утврђена актима државних и других органа земље дужника.

Група управља ризиком земље на нивоу појединачног пласмана и на нивоу портфолија. Мерење и контролу изложености појединачног пласмана ризику земље, чланице Групе врше одређивањем категорије интерног рејтинга земље дужника, а на основу рејтинга додељеног од стране међународно признатих рејтинг агенција и утврђивањем лимита изложености као процента од капитала Групе у зависности од категорије интерног рејтинга земље. Мерење и контролу изложености портфолија ризику земље Група врши на основу груписања потраживања према степену ризика земаља дужника.

У циљу адекватног управљања ризиком земље Група дефинише лимите изложености појединачно, по земљама порекла дужника.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

30. јун 2019. године

4.10. Фер вредност финансијске активе и пасиве

Израчунавање фер вредности датих кредита и пласмана клијентима процењује се коришћењем модела дисконтовања готовинских токова, за кредите и пласмане са фиксним каматним стопама. Дисконтне стопе заснивају се на текућим каматним стопама, које се нуде за инструменте по сличним условима корисницима кредита, приближно истих кредитних квалитета. Такође, обавезе према комитентима са роком доспећа, уговорене са фиксним каматним стопама се дисконтују узимајући у обзир важеће услове у складу са врстом депозита, роком орочења и валутом.

За кредите који се више не одобравају, нити постоји могућност одобравања (кредити индексирани у CHF), дисконтовање је извршено по истим каматним стопама. Такође, за кредите субвенционисане од стране државе, са фиксном каматном стопом, дисконтовање је извршено по истој стопи, јер чланице Групе не би одобравале кредите по ниским каматним стопама да није било субвенционисања дела камате од стране државе. Сви кредити и обавезе са променљивом каматном стопом су у складу са важећим тржишним условима и пословним политикама чланица Групе.

Фер вредност инвестиционих хартија од вредности које се држе до доспећа процењује се коришћењем тржишних цена или коришћењем есконтованих модела готовинских токова на основу тренутних тржишних каматних стопа које се нуде за инструменте сличног производа. Инвестиционе хартије од вредности које се држе до доспећа су доспеле и књиговодствене вредности су једнаке фер вредности.

У ниво 1 распоређују се финансијски инструменти којима се тргује на берзи, док ниво 2 садржи хартије од вредности чија се фер вредност процењује на основу интерно развијених модела који се базирају на информацијама са аукција на секундарном тржишту хартија од вредности.

Фер вредност активе за коју не постоје директне информације о трговању се распоређује у ниво 3.

4.11. Управљање капиталом

Група је успоставила систем управљања ризицима у складу са обимом и структуром својих пословних активности, а циљ управљања капиталом је несметано остварење циљева пословне политике Групе.

Обрачун капитала и показатеља адекватности капитала је почевши од 30.06.2017. године усклађен са Базел III стандардом.

Основни циљеви управљања капиталом су:

- очување минималног регулаторног захтева (EUR 10 милиона);
- одржавање заштитних слојева капитала;
- поштовање минималних регулаторних показатеља адекватности капитала увећаних за заштитне слојеве капитала;
- одржавање поверења у сигурност и стабилност пословања;
- остварење пословних и финансијских планова;
- подржавање очекиваног раста пласмана;
- омогућавање оптимума будућих извора средстава и њиховог коришћења;
- остварење политике дивиденди.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

30. јун 2019. године

Регулаторни капитал банкарске Групе представља збир основног капитала (кога чине основни акцијски и додатни основни капитал) и допунског капитала, умањен за одбитне ставке. Показатељи адекватности капитала представљају однос капитала (укупног, основног или основног акцијског) Групе и збира: ризиком пондерисаних изложености за кредитни ризик, ризик друге уговорне стране, ризик смањења вредности купљених потраживања и ризик измирења/испоруке по основу слободних испорука; ризичне активе по основу изложености ризику измирења/испоруке (осим по основу слободних испорука); ризичне активе по основу изложености тржишним ризицима; ризичне активе по основу изложености оперативном ризику; ризичне активе по основу изложености ризику прилагођавања кредитне изложености и ризичне активе по основу прекорачења лимита изложености из књиге трговања. Ризиком пондерисане изложености за кредитни ризик, ризик друге уговорне стране, ризик смањења вредности купљених потраживања и ризик измирења/испоруке по основу слободних испорука на нивоу Групе се утврђују у складу са прописаним пондерима ризичности за све класе активе. Ризична актива по основу изложености оперативном ризику се добија множењем реципрочне вредности прописаног показатеља адекватности капитала и капиталног захтева за оперативни ризик, утврђеног као трогодишњи просек производа индикатора изложености по свим линијама пословања и прописаних стопа капиталног захтева за сваку пословну линију.

Показатељи адекватности капитала	У хиљадама динара	
	30.06.2019.	31.12.2018.
Основни капитал	65,856,083	60,605,577
Основни акцијски капитал	65,482,573	60,232,067
Додатни основни капитал	373,510	373,510
Допунски капитал	-	-
Одбитне ставке од капитала	(3,060,942)	(3,469,604)
Капитал	62,795,141	57,135,973
Ризиком пондерисане изложености за кредитни ризик, ризик друге уговорне стране, ризик смањења вредности купљених потраживања и ризик измирења/испоруке по основу слободних испорука	196,403,420	190,017,311
Ризична актива по основу изложености оперативном ризику	35,269,629	33,733,114
Ризична актива по основу изложености тржишним ризицима	5,920,182	2,833,830
Показатељ адекватности капитала (мин. 13.98%)	26.43%	25.22%
Показатељ адекватности основног капитала (мин. 11.98%)	26.43%	25.22%
Показатељ адекватности основног акцијског капитала (мин. 10.48%)	26.27%	25.05%

Током прве половине 2019. године сви прописани показатељи адекватности капитала на нивоу банкарске Групе су били изнад регулаторних лимита (8% + комбиновани заштитни слој капитала, 6% + комбиновани заштитни слој капитала и 4.5% + комбиновани заштитни слој капитала за показатеље адекватности укупног, основног и основног акцијског капитала респективно).

Стратегијом и Планом управљања капиталом, банкарска Група обезбеђује одржавање нивоа и структуре интерног капитала који пружа адекватну подршку расту пласмана, будућих извора средстава и њиховог коришћења на нивоу банкарске Групе, спровођење политике дивиденди, као и прилагођавање променама у регулаторним захтевима.

Током прве половине 2019. године Група је обрачунавала и показатељ леверица у складу са регулаторним захтевом, који представља количник основног капитала и износа изложености које улазе у обрачун предметног показатеља.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

30. јун 2019. године

План управљања капиталом, као део система управљања капиталом, садржи:

- стратешке циљеве и период за њихово остваривање;
- опис процеса управљања расположивим интерним капиталом, планирање његовог адекватног нивоа и одговорности за тај процес;
- процедуре планирања адекватног нивоа расположивог интерног капитала;
- начин достизања и одржавања адекватног нивоа расположивог интерног капитала;
- ограничења у вези са расположивим интерним капиталом;
- приказ и образложење ефеката стрес тестирања на интерне капиталне захтеве;
- алокацију капитала;
- план пословања у случају настанка непредвиђених догађаја.

Група на континуираној основи спроводи процес интерне процене адекватности капитала у складу са природом, обимом и сложености пословних активности, а у складу са Стратегијом управљања ризицима, политикама за управљање појединачним ризицима и Стратегијом управљања капиталом.

Процес интерне процене адекватности капитала, као документован и континуиран процес испуњава следеће услове:

- заснован је на идентификацији и мерењу ризика,
- пружа свеобухватну процену и праћење ризика којима је банкарска Група изложена или може бити изложена,
- обезбеђује адекватан ниво расположивог интерног капитала у складу са ризичним профилем банкарске Групе,
- укључен је у систем управљања банкарском Групом и доношења одлука;
- предмет је редовне анализе, праћења и провере.

Фазе процеса интерне процене адекватности капитала на нивоу банкарске Групе обухватају:

- утврђивање материјално значајних ризика, у складу са квалитативним и квантитативним критеријумима;
- обрачун износа интерних капиталних захтева;
- обрачун износа стресираних интерних капиталних захтева;
- одређивање укупног интерног капиталног захтева;
- поређење следећих елемената:
  - капитала и расположивог интерног капитала;
  - минималних капиталних захтева и интерних капиталних захтева за појединачне ризике;
  - збира минималних капиталних захтева и укупних интерних капиталних захтева.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

30. јун 2019. године

5. ПРИЗНАВАЊЕ И ИНИЦИЈАЛНО ВРЕДНОВАЊЕ ФИНАНСИЈСКИХ ИНСТРУМЕНАТА

Сви финансијски инструменти (пласмани, депозити, зајмови и субординиране обавезе) признају се у пословним књигама, укључујући и изведене финансијске инструменте, односно деривате, у тренутку када чланица групе постане уговорна страна уговора на основу кога је настало то финансијско средство/обавеза. Сва остала финансијска средства и обавезе се почетно признају на датум салдирања, у складу са условима датог финансијског инструмента.

Иницијално вредновање финансијских средстава и финансијских обавеза се врши по фер вредности, уз разлике у начину признавања трансакционих трошкова у зависности од избора категорија накнадног вредновања, и то на следећи начин:

- *по фер вредности кроз биланс успеха* врши се у висини фер вредности датих еквивалената на дан иницијалног признавања, при чему се њихови трошкови признају одмах у билансу успеха;
- *по фер вредности кроз остали резултат* се такође заснива на фер вредности, прилагођеној за све инкременталне трансакционе трошкове који се могу директно приписати стицању или издавању финансијског инструмента. У набавну вредност се не укључују трансакциони трошкови који могу да настану приликом отуђења;
- *по амортизованог вредности* се врши по набавној вредности увећаној за директне трансакционе трошкове.

Средства намењена трговању се почетно признају и накнадно мере по фер вредности у билансу стања са трошковима трансакције директно признатим у билансу успеха. Све измене у фер вредности се признају у оквиру биланса успеха.

Група може код иницијалног признавања неопозиво одредити да финансијска средства која иначе испуњавају критеријуме за вредновање по амортизованом трошку (АС) или по фер вредности кроз остали резултат (FVOCI), признаје по фер вредности кроз биланс успеха (FVTPL), уколико на тај начин елиминисе или значајно смањује рачуноводствену неусаглашеност до које би иначе дошло. Оваква класификација је дозвољена само приликом почетног признавања и накнадно се не може опозвати.

Инвестиције у зависна правна лица и инвестиције у придружена правна лица обухватају се методом набавне вредности, што подразумева да се ова улагања исказују по трошку прибављања. *Финансијски деривати* иницијално се признају по набавној вредности и накнадно се прерачунавају по тржишној вредности.

Депозити, дужничке хартије од вредности емитоване од стране чланице Групе, примљени кредити и субординиране обавезе се иницијално вреднују по фер вредности увећаној за све директне трансакционе трошкове.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

30. јун 2019. године

5.1. Накнадно вредновање финансијских инструмената

Рачуноводствени третман накнадног вредновања зависи од претходно извршене класификације финансијских инструмената. Следећи преглед приказује начин вредновања појединих елемената финансијских средстава, у зависности од њихове класификације и врсте инструмента.

Класификација	Врста инструмента	Вредновање	Добици/губици од промене фер вредности	Камата и дивиденде	Обезвређење	Курсне разлике
Финансијска средства и обавезе по амортизованом трошку	Дужнички инструменти	Амортизовани трошак	-	Биланс успеха: коришћење ЕКС	Биланс успеха, за финансијска средства	Биланс успеха
Фер вредност кроз биланс успеха	Дужнички и власнички инстр. или деривати	Фер вредност	Биланс успеха	Биланс успеха	-	Биланс успеха
Инструменти капитала по фер вредности кроз остали резултат	Власнички инструменти	Фер вредност	Остали укупан резултат, без преноса у БУ	Биланс успеха: примљене дивиденде	-	Остали укупан резултат
Дужничка финансијска средства по фер вредности кроз остали резултат	Дужнички инструменти	Фер вредност	Остали укупан резултат, уз пренос у БУ код престанка признавања	Биланс успеха: коришћење ЕКС	Биланс успеха	Биланс успеха

5.2. Модификација финансијских средстава

Измена уговорених новчаних токова услед измена уговорних услова које нису значајне или модификације уговорених новчаних токова финансијског средства, доводи до признавања прихода/расхода од модификације финансијских средстава у билансу успеха прерачунавањем бруто књиговодствене вредности финансијског средства по садашњој вредности уговором измењених или модификованих новчаних токова, дисконтованих иницијалном ефективном каматном стопом. При томе, чланица Групе наставља да користи постојеће средство које је модификовано.

Чланица Групе израчунава добитке/губитке од модификације као први корак који претходи захтеву за променом очекиваних кредитних губитака модификованих финансијских средстава, који се заснивају на измењеним уговорним условима.

5.3. Престанак признавања

Признавање финансијског средства престаје када уговорна права над готовинским токовима везаним за средство истекну или када чланица Групе трансакцијом пренесе сва суштинска права и користи везане за власништво над финансијским средством или ако трансакцијом чланица Групе нити пренесе нити задржи сва суштинска права везана за власништво, али не задржава контролу над финансијским средством. Сво власништво над пренесеним финансијским средством које испуњава услове за престанак признавања које је чланица Групе створила или задржала, признаје се као засебно средство или обавеза у билансу стања. Приликом престанка признавања финансијског средства, разлика између књиговодствене вредности (или књиговодствене вредности дела средства који је пренет) и збира примљене надокнаде (укључујући нова средства која су набављена умањена за нове преузете обавезе), као и збирни добитци или губици који су претходно признати у билансу стања, признају се у билансу успеха за појединачне инструменте.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
30. јун 2019. године

6. ИЗВЕШТАВАЊЕ ПО СЕГМЕНТИМА

Матична банка прати и обелодањује пословање по сегментима.

Информације о резултатима сваког извештајног сегмента су приказане у наставку.

Група има укупно четири чланице које представљају стратешке организационе делове:

Комерцијална банка а.д., Београд, Србија, Матична банка	Укључује кредитне, депозитне и гаранцијске послове као и послове обављања платног промета у земљи и иностранству, пословање са хартијама од вредности и другим финансијским инструментима
Комерцијална банка а.д., Подгорица, Црна Гора	Укључује кредитне, депозитне и гаранцијске послове као и послове обављања платног промета у земљи и иностранству, пословање са хартијама од вредности и другим финансијским инструментима
Комерцијална банка а.д., Бања Лука, Босна и Херцеговина	Укључује кредитне, депозитне и гаранцијске послове као и послове обављања платног промета у земљи и иностранству, пословање са хартијама од вредности и другим финансијским инструментима
КомБанк ИНВЕСТ Друштво за управљање инвестиционим фондом а.д., Београд, Србија	Укључује послове управљања инвестиционим фондовима

Матична банка прати и обелодањује пословање по стратешким сегментима – чланице Групе у оквиру својих консолидованих финансијских извештаја. Група највећи део свог пословања обавља на територији Републике Србије. Зависна правна лица нису од материјалног значаја за појединачни финансијски извештај Матичне банке.

Билансна сума Матичне банке износи 90.13% укупне билансне суме консолидованог биланса стања (2018. године: 90.23%).

Билансна сума Комерцијалне банке а.д., Подгорица износи 3.59% укупне консолидоване активе (2018. године: 3.48%), Комерцијалне банке а.д., Бања Лука 6.24% (2018. године: 6.26%) и КомБанк ИНВЕСТ-а 0.04% (2018. године: 0.03%).

Резултат стратешког сегмента се користи за мерење успешности пословања, будући да руководство Матичне банке верује да је ова информација најрелевантнија за вредновање резултата одређеног стратешког сегмента у поређењу са другим правним лицима која послују у наведеним делатностима на локалном тржишту.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

30. јун 2019. године

6.1. Рекласификације позиција у појединачним финансијским извештајима чланица Групе пре консолидације

За потребе консолидовања, а пре поступка консолидације, према потреби, врши се рекласификација позиција у појединачним финансијским извештајима чланица Групе који утичу на корекцију билансне суме и резултата у билансу успеха исказаних у статутарним извештајима.

На основу уочених јасних индиција са позитивним последицама на пословање зависних банака, а у циљу утврђивања фер вредности удела у капиталу зависних банка, Матична банка је ангажовала независног проценитеља. На основу резултата процене извршено је укидање дела раније признатог обезвређења удела у зависне банке у укупном износу од 826,714 хиљада динара у појединачним финансијским извештајима Матичне банке. У складу са прописаном елиминацијом свих међусобних односа и међусобних прихода и расхода Матичне банке и чланица Групе из образаца финансијских извештаја Групе, у поступку консолидације извршена је и елиминација трајних улога у зависне чланице Групе са њиховим обезвређењем признатим у 2016. години, укључујући и наведени позитиван ефекат укидања дела тог обезвређења удела у 2019. години из сегмента Матичне банке, с једне стране, и дела капитала зависних чланица Групе из сегмента зависних чланица, с друге стране.

Рекласификовани финансијски извештаји представљају почетне билансне позиције које су даље предмет консолидације.

На дан 30.06.2019. извршене су следеће рекласификације у позицијама биланса стања и биланса успеха по чланицама Групе, осим за чланицу КомБанк ИНВЕСТ, код које није било ефекта рекласификације:

БИЛАНС СТАЊА

у 000 РСД

Билансна сума Матичне банке	412,275,059
Рекласификација за исправке вредности које се односе на умањење вредности учешћа у зависне банке	2,042,314
Рекласификација за исправке вредности које се односе на пласмане зависним чланицама	1,119
Рекласификована билансна сума Матичне банке	414,318,492

Статутарна билансна сума КБ Бања Лука	28,521,136
Умањење за разграничене приходе за потраживања исказана по амортиз. вред. фирменом ЕКС-а	-
Умањење за разграничене трошкове за обавезе исказане по амортиз. вред. фирменом ЕКС-а	(58,555)
Рекласификација за исправке вредности које се односе на Матичну банку	398
Рекласификована билансна сума по моделу Матичне банке	28,462,980

Статутарна билансна сума КБ Подгорица	16,674,203
Умањење за разграничене трошкове за обавезе исказане по амортиз. вред. фирменом ЕКС-а	-
Рекласификација за исправке вредности које се односе на Матичну банку	965
Рекласификована билансна сума по моделу Матичне банке	16,675,168

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
30. јун 2019. године
БИЛАНС УСПЕХА

у 000 РСД

Резултат Матичне банке	4,338,792
Рекласификација за ефекат нето промене исправки вредности пласмана које се односе на зависне чланице (негативан ефекат)	(826,915)
Рекласификација за ефекат нето промена резервисања за губитке по ванбилансној активи (позитиван ефекат)	2,747
Рекласификовани резултат Матичне банке пре опорезивања	3,514,478
Нето позитивни порески ефекти	146
Рекласификовани резултат Матичне банке после пореских ефеката	3,514,624

Статутарни резултат КБ Бања Лука	61,379
Рекласификација за ефекат промене исправки вредности пласмана које се односе на Матичну банку (негативан ефекат на резултат)	(47)
Рекласификовани резултат КБ Бања Лука	61,332

Статутарни резултат КБ Подгорица	52,617
Рекласификације за ефекат промене исправки вредности пласмана који се односе на Матичну банку (негативан ефекат на резултат)	(2,465)
Рекласификовани резултат КБ Подгорица	50,153

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

30. јун 2019. године

6.2. Консолидација биланса стања и биланса успеха

Приликом консолидације извршена је елиминација свих међусобних односа из биланса стања у износу од 6,137,728 хиљада динара (2018. године: 7,209,128 хиљада динара). Из биланса успеха извршена је елиминација прихода у износу од 10,807 хиљада динара (30.06.2018. године: 16,030 хиљада динара), а расхода у износу од 8,696 хиљада динара (30.06.2018. године 12,120 хиљада динара).

Појединачни рекласификовани Биланси стања 30.06.2019. године:

у хиљадама динара

КБ Београд	414,318,492
КБ Подгорица	16,675,168
КБ Бања Лука	28,462,980
КомБанк ИНВЕСТ	163,907
Збирни рекласификовани неконсолидовани БС	459,620,546

Биланс стања 30.06.2019. године

Збирни неконсолидовани биланс стања	Износ консолидације биланса стања	У хиљадама динара Консолидовани биланс стања
459,620,546	6,137,728	453,482,818
готовина/обавезе	8,237	
пласмани/обавезе	648,603	
улози/капитал	5,480,888	

Појединачни рекласификовани Биланси успеха (пре опорезивања) 30.06.2019. године

у хиљадама динара

КБ Београд	3,514,478
КБ Подгорица	50,153
КБ Бања Лука	61,332
КомБанк ИНВЕСТ	1,892
Збирни рекласификовани неконсолидовани БУ (пре опорезивања)	3,627,855

Биланс успеха 30.06.2019. године

Збирни неконсолидовани добитак у Билансу успеха (пре пореза)	Износ консолидације биланса успеха		У хиљадама динара Консолидовани добитак (пре пореза)
	приходи	расходи	
3,627,855	10,807	8,696	3,625,744
Камате	1,534	1,534	
Накнаде	6,188	6,188	
Остали приходи / расходи	171	171	
Курсне разлике (реклаификовано у капитал)	2,914	803	

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

30. јун 2019. године

У хиљадама динара

Консолидовани добитак пре пореза	3,625,744
Нето добитак по основу одложених пореза	146
Консолидовани добитак након опорезивања	3,625,890

Добитак и губитак по основу одложених пореза

Нето позитиван ефекат одложених пореза у износу од 146 хиљада динара у целости се односи на Матичну банку. Добитак по основу одложених пореза у износу од 293 хиљаде динара и губитак по основу одложених пореза у износу од 147 хиљада динара, Матична банка је евидентирала по изради и предаји коначних образаца пореског биланса за 2018. годину.

Биланс стања 2018. године

Збирни неконсолидовани биланс стања	Износ консолидације биланса стања	У хиљадама динара Консолидовани биланс стања
448,796,087	7,209,128	441,586,959
готовина/обавезе	8,848	
пласмани/обавезе	1,719,392	
улози/капитал	5,480,888	

Биланс успеха 30.06.2018. године

Збирни неконсолидовани добитак у Билансу успеха (пре пореза)	Износ консолидације биланса успеха		У хиљадама динара Консолидовани добитак (пре пореза)
	приходи	расходи	
3,789,834	16,030	12,120	3,785,924
Кamate	2,026	2,026	
Накнаде	4,877	4,877	
Остали приходи / расходи	66	66	
Курсне разлике (реклаификовано у капитал)	9,061	5,151	

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД БЕОГРАД**НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ**

30. јун 2019. године

У наставку је приказан преглед стратешких сегмената из консолидованог биланса стања и консолидованог биланса успеха:

А. БИЛАНС СТАЊА – КОНСОЛИДОВАНИ на дан 30. јуна 2019. године

	Комерцијална банка а.д., Београд	Комерцијална банка а.д., Подгорица	Комерцијална банка а.д., Бања Лука	У хиљадама динара	
				КомБанк ИНВЕСТ а.д., Београд	Укупно
АКТИВА					
Готовина и средства код централне банке	64,074,823	2,281,209	7,626,155	-	73,982,187
Хартије од вредности	132,061,405	2,013,933	2,231,196	145,426	136,451,960
Кредити и потраживања од банака и других финансијских организација	22,623,930	740,665	1,540,083	16,107	24,920,785
Кредити и потраживања од комитента	172,494,006	10,060,783	16,024,287	-	198,579,076
Нематеријална имовина	690,342	21,257	48,085	-	759,684
Некретнине, постројења и опрема	6,613,419	295,533	453,175	14	7,344,141
Инвестиционе некретнине	1,877,137	90,443	265,859	-	2,233,439
Текућа пореска средства	-	-	8,931	80	9,011
Одложена пореска средства	1,433,502	18,495	1,708	-	1,453,705
Стална средства намењена продаји и средства пословања које се обунавља	227,630	222,594	82,742	-	532,966
Остала средства	6,650,176	525,273	38,181	2,234	7,215,864
Укупно актива	408,746,370	16,270,185	28,302,402	163,861	453,482,818

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД БЕОГРАД

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
30. јун 2019. године

А. БИЛАНС СТАЊА – КОНСОЛИДОВАНИ на дан 30. јуна 2019. године

	<i>У хиљадама динара</i>				Укупно
	Комерцијална банка а.д., Београд	Комерцијална банка а.д., Подгорица	Комерцијална банка а.д., Бања Лука	КомБанк ИНВЕСТ а.д., Београд	
ПАСИВА					
Депозити и остале обавезе према банкама, другим финансијским организацијама и централној банци	3,774,406	209,066	4,736,947	-	8,720,419
Депозити и остале обавезе према другим комитентима	321,757,210	13,705,787	19,144,261	-	354,607,258
Резервисања	2,334,520	140,965	26,946	9,136	2,511,567
Одложене пореске обавезе	752,901	28,313	7,074	-	788,288
Остале обавезе	14,059,042	76,162	466,788	1,557	14,603,549
Укупно обавезе	342,678,079	14,160,293	24,382,016	10,693	381,231,081
Капитал					
Акцијски капитал и емисиона премија	40,034,550	-	-	-	40,034,550
Акумулирани резултат	3,670,342	(675,207)	274,972	12,730	3,282,837
Резерве	28,230,309	600,895	102,776	304	28,934,284
Учешћа без права контроле	-	-	67	-	67
Укупан капитал	71,935,201	(74,313)	377,815	13,034	72,251,737
Укупно пасива	414,613,280	14,085,980	24,759,831	23,727	453,482,818

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД БЕОГРАД

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
30. јун 2019. године

А. БИЛАНС СТАЊА – КОНСОЛИДОВАНИ на дан 31. децембра 2018. године

	<i>У хиљадама динара</i>				Укупно
	Комерцијална банка а.д., Београд	Комерцијална банка а.д., Подгорица	Комерцијална банка а.д., Бања Лука	КомБанк ИНВЕСТ а.д., Београд	
АКТИВА					
Готовина и средства код централне банке	63,595,710	2,466,997	7,929,332	-	73,992,039
Потраживања по основу деривата	4,070	-	-	-	4,070
Хартије од вредности	133,177,598	1,967,042	2,227,301	142,779	137,514,720
Кредити и потраживања од банака и других финансијских организација	18,371,519	1,143,293	1,506,349	16,376	21,037,537
Кредити и потраживања од комитента	167,545,674	8,597,573	15,305,395	-	191,448,642
Нематеријална имовина	557,051	25,194	45,223	-	627,468
Некретнине, постројења и опрема	5,619,078	306,695	121,592	19	6,047,384
Инвестиционе некретнине	1,896,347	94,956	268,512	-	2,259,815
Текућа пореска средства	-	-	1,650	-	1,650
Одложена пореска средства	840,967	-	-	-	840,967
Стална средства намењена продаји и средства пословања које се обуставља	227,630	255,595	175,778	-	659,003
Остала средства	6,612,032	496,610	43,046	1,976	7,153,664
Укупно актива	398,447,676	15,353,955	27,624,178	161,150	441,586,959

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД БЕОГРАД

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
30. јун 2019. године

А. БИЛАНС СТАЊА – КОНСОЛИДОВАНИ на дан 31. децембра 2018. године

	<i>У хиљадама динара</i>				Укупно
	Комерцијална банка а.д., Београд	Комерцијалн а банка а.д., Подгорица	Комерцијална банка а.д., Бања Лука	КомБанк ИНВЕСТ а.д., Београд	
ПАСИВА					
Депозити и остале обавезе према банкама, другим финансијским организацијама и централној банци	4,042,274	237,889	3,948,121	-	8,228,284
Депозити и остале обавезе према другим комитентима	317,229,084	13,840,132	19,598,940	-	350,668,156
Резервисања	1,646,400	130,585	22,732	9,136	1,808,853
Текуће пореске обавезе	-	119	10,782	143	11,044
Одложене пореске обавезе	-	9,841	4,836	-	14,677
Остале обавезе	9,059,972	95,359	177,810	753	9,333,894
Укупно обавезе	331,977,730	14,313,925	23,763,221	10,032	370,064,908
Капитал					
Акцијски капитал и емисиона премија	40,034,550	-	-	-	40,034,550
Акумулирани резултат	8,300,982	(734,409)	218,749	10,732	7,796,054
Резерве	22,979,387	618,124	93,638	232	23,691,381
Учешћа без права контроле	-	-	66	-	66
Укупан капитал	71,314,919	(116,285)	312,453	10,964	71,522,051
Укупно пасива	403,292,649	14,197,640	24,075,674	20,996	441,586,959

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД БЕОГРАД
**НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
30. јун 2019. године**
Б. БИЛАНС УСПЕХА – КОНСОЛИДОВАНИ за 30. јун 2019. године

	<i>У хиљадама динара</i>				Укупно
	Комерцијална банка а.д. Београд	Комерцијална банка а.д. Подгорица	Комерцијална банка а.д. Бања Лука	КомБанк ИНВЕСТ а.д. Београд	
Приходи од камата	6,839,769	322,772	407,703	295	7,570,539
Расходи од камата	(533,403)	(47,882)	(100,611)	-	(681,896)
Нето приходи од камата	6,306,366	274,890	307,092	295	6,888,643
Приходи од накнада и провизија	3,392,525	104,533	125,540	11,702	3,634,300
Расходи од накнада и провизија	(793,572)	(21,865)	(40,141)	(131)	(855,709)
Нето приходи од накнада и провизија	2,598,953	82,668	85,399	11,571	2,778,591
Нето добитак по основу промене фер вредности финансијских инструмената	36,998	-	-	1,841	38,839
Нето добитак по основу престанка признавања финансијских инструмената који се вреднују по фер вредности	201,317	-	-	6	201,323
Нето приход од курсних разлика и ефеката уговорене валутне клаузуле	8,972	7,122	(4,177)	-	11,917
Нето приход по основу обезвређења финансијских средстава која се не вреднују по фер вредности кроз биланс успеха	813,784	(15,562)	21,285	-	819,507
Нето губитак по основу престанка признавања финансијских инструмената који се вреднују по амортизованој вредности*	(590,451)	-	-	-	(590,451)
Остали пословни приходи	68,323	2,597	3,859	-	74,779
Укупан нето пословни приход	9,444,262	351,715	413,458	13,713	10,223,148
Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи	(2,177,607)	(133,230)	(162,950)	(7,482)	(2,481,269)
Трошкови амортизације	(496,957)	(21,707)	(57,104)	(5)	(575,773)
Остали приходи	409,063	18,726	6,449	5	434,243
Остали расходи	(3,671,005)	(162,461)	(137,685)	(3,454)	(3,974,605)
Добитак пре опорезивања	3,507,756	55,043	62,168	2,777	3,625,744
Нето добитак по основу одложених пореза	146	-	-	-	146
Добитак након опорезивања	3,507,902	53,043	62,168	2,777	3,625,890

У оквиру исказаног консолидованог добитка, добитак који припада власницима без права контроле износи 1 хиљаду РСД.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

30. јун 2019. године

*У периоду јануар – јун 2019. године забележени су нето губици по основу престанка признавања финансијских инструмената који се вреднују по амортизованој вредности у износу 590,451 хиљада динара. Износ се у целости односи на нето ефекте имплементације Закона о конверзији стамбених кредита индексираних у швајцарским францима донетог од стране Министарства финансија Републике Србије (из априла 2019. године), по коме су банке у обавези да трошкове конверзије и умањења преосталог дуга признају у билансу успеха текућег периода.

Према Закону, износ добијен конверзијом преосталог дуга из швајцарских франака у дуг индексирани у еврима по курсу за конверзију за све клијенте који су потписали уговор са Матичом банком, умањује се за 38% с тим да 23% умањења пада на терет биланса успеха текућег периода Матичне банке а за 13% умањења формира се потраживање од Републике Србије. Нето негативан ефекат исказан у билансу успеха Матичне банке односи се на прерачун 23% умањења нето потраживања по основу престанка признавања кредита у швајцарским францима.

Нови умањени износ кредитних потраживања у еврима са новим планом отплате Матична банка евидентирала на позицији кредити и потраживања од комитената.

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД БЕОГРАД

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ 30. јун 2019. године

Б. БИЛАНС УСПЕХА – КОНСОЛИДОВАНИ за 30. јун 2018. године

	<i>У хиљадама динара</i>				Укупно
	Комерцијална банка а.д. Београд	Комерцијална банка а.д. Подгорица	Комерцијална банка а.д. Бања Лука	КомБанк ИНВЕСТ а.д. Београд	
Приходи од камата	6,685,158	273,553	381,699	295	7,340,705
Расходи од камата	(457,304)	(39,594)	(69,123)	-	(566,021)
Нето приходи од камата	6,227,854	233,959	312,576	295	6,774,684
Приходи од накнада и провизија	3,428,836	84,446	114,130	10,712	3,638,124
Расходи од накнада и провизија	(879,962)	(17,626)	32,356	(166)	(930,110)
Нето приходи од накнада и провизија	2,548,874	66,820	81,774	10,546	2,708,014
Нето добитак по основу промене фер вредности финансијских инструмената	48,751	-	-	2,378	51,129
Нето добитак по основу престанка признавања финансијских инструмената који се вреднују по фер вредности	94,325	795	-	10	95,130
Нето приход од курсних разлика и ефеката уговорене валутне клаузуле	4,091	(3,915)	305	1	482
Нето приход по основу обезвређења финансијских средстава која се не вреднују по фер вредности кроз биланс успеха	(28,724)	19,741	33,641	-	24,658
Остали пословни приходи	77,152	3,116	7,526	-	87,794
Укупан нето пословни приход	8,972,323	320,516	435,822	13,230	9,741,891
Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи	(2,202,516)	(132,646)	(158,079)	(7,400)	(2,500,641)
Трошкови амортизације	(284,092)	(17,151)	(23,382)	(5)	(324,630)
Остали приходи	206,115	34,025	1,881	2	242,023
Остали расходи	(3,065,702)	(126,897)	(176,928)	(3,192)	(3,372,719)
Добитак пре опорезивања	3,626,128	77,847	79,314	2,635	3,785,924
Добитак након опорезивања	3,626,128	77,847	79,314	2,635	3,785,924

У оквиру исказаног консолидованог добитка, добитак који припада власницима без права контроле износи 1 хиљаду РСД.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

30. јун 2019. године

7. КАПИТАЛ

7.1 Капитал се састоји из:

	У хиљадама динара	
	30. јун 2019.	31. децембар 2018.
Акцијски капитал	17,191,526	17,191,526
Емисиона премија	22,843,084	22,843,084
Резерве из добити и остале резерве	21,850,728	17,503,846
Ревалоризационе резерве	7,083,561	6,187,537
Добитак	4,656,892	9,277,759
Губитак	(1,374,053)	(1,481,701)
Стање на дан	72,251,738	71,522,051

Капитал се састоји из

Структура капитала

	30. јун 2019. године			31. децембар 2018. године		
	Већински удео	Учешћа без права контроле		Већински удео	Учешћа без права контроле	
		Укупно	Укупно		Укупно	Укупно
Акцијски капитал	17,191,466	60	17,191,526	17,191,466	60	17,191,526
Емисиона премија	22,843,084	-	22,843,084	22,843,084	-	22,843,084
Акцијски капитал	40,034,550	60	40,034,610	40,034,550	60	40,034,610
Добитак	4,656,890	2	4,656,892	9,277,755	4	9,277,759
Губитак	(1,374,053)	-	(1,374,053)	(1,481,701)	-	(1,481,701)
Резерве из добити и остале резерве	21,850,723	2	21,850,725	17,503,844	2	17,503,846
Ревалоризационе резерве (потражни салдо)	5,450,129	-	5,450,129	4,539,643	-	4,539,643
Ревалоризационе резерве (дуговни салдо)	(257)	-	(257)	(257)	-	(257)
Транслационе резерве (напомена 7.2)	1,633,689	-	1,633,689	1,648,151	-	1,648,151
Резерве	28,934,284	5	28,934,289	23,691,381	2	23,691,383
Капитал	72,251,671	67	72,251,738	71,521,985	66	71,522,051

Акцијски капитал Матичне банке формиран је иницијалним улозима акционара и наредним емисијама нових акција. Акционари имају право управљања Матичном банком, као и право учешћа у расподели добити. На дан 30. јуна 2019. године акцијски капитал Матичне банке износи 17,191,466 хиљада динара и састоји се од 17,191,466 акција са номиналном вредношћу од 1 хиљаду динара по акцији.

На основу Одлуке Скупштине Матичне банке 458/3 од 24.04.2019. године, извршена је расподела добитка из 2018. и ранијих година на исплату дивиденди власницима обичних и преференцијалних акција у износу од 3,258,073 хиљада динара и повећање резерви из добити у износу од 4,341,672 хиљаде динара колико износи и повећање позиције у односу на 31.12.2018. године.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
30. јун 2019. године

Структура акција Матичне банке је дата у наредној табели:

Врсте акција	Број акција	
	30. јун 2019.	31. децембар 2018.
Обичне акције	16,817,956	16,817,956
Приоритетне акције	373,510	373,510
Стање на дан	17,191,466	17,191,466

Структура акцијског капитала Матичне банке – обичне акције на дан 30.06.2019. године је следећа:

Назив акционара	% учешћа
Република Србија	48.65
EBRD, LONDON	24.43
IFC CAPITALIZATION FUND LP	10.15
Југобанка АД Београд у стечају	1.91
BDD M&V INVESTMENTS AD BEOGRAD	1.89
Компанија Дунав осигурање	1.73
EAST CAPITAL (lux) BALKAN FUND	1.26
GLOBAL MACRO CAPITAL OPPORTUNITIES	0.78
СТАНКОМ Со ДОО БЕОГРАД	0.70
GLOBAL MACRO ABSOLUTE RETURN A	0.54
SOCIETE GENER. BANKA SRBIJA - Custody рачун	0.44
FRONT. MARK. OPPORTUN. MASTER	0.41
EAST CAPITAL (lux) EASTERN E	0.38
ДЕКА ИНЖЕЊЕРИНГ	0.36
Остали	6.37
УКУПНО	100.00

Министарство финансија Републике Србије је 26.јуна 2019. године извршило откуп обичних акција које су поседовали акционари DEG-DEUTSHE INVESTITIONS и SWEDFUND INTERNATIONAL у укупном проценту од 6.90% чиме се проценат учешћа Републике Србије повећао на 48.65% учешћа. Овим је започет процес откупа обичних акција страних акционара, у складу са тендерским позивом за приватизацију Банке.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
30. јун 2019. године

7.2. Кумулативне курсне разлике по основу курсирања инооперација

	Кумулативне курсне разлике на уделе у зависна друштва	Курсне разлике остварене на унутаргрупним трансакцијама	У хиљадама динара	
			Курсне разлике из превођења резултата Биланса успеха са просечног на закључни курс	Укупно
Стање на дан 1. јануара претходне године	1,537,481	69,315	51,937	1,658,733
Повећање	(16,147)	5,743	(178)	(10,582)
Стање на дан 31. децембар претходне године	1,521,335	75,058	51,758	1,648,151
Повећање	(16,399)	2,111	(174)	(14,462)
Стање на дан 30. јуна 2019. године	1,504,936	77,169	51,584	1,633,689

8. ПОТЕНЦИЈАЛНЕ ОБАВЕЗЕ И ДРУГЕ ВАНБИЛАНСНЕ ПОЗИЦИЈЕ

	У хиљадама динара	
	30. јун 2019.	31. децембар 2018.
Послови у име и за рачун трећих лица	4,229,908	4,278,176
Преузете будуће обавезе	51,212,320	47,477,824
Деривати намењени трговању по уговореној валути	-	1,772,919
Друге ванбилансне позиције	427,669,912	443,254,125
Укупно	483,112,140	496,783,044

Из преузетих будућих обавеза елиминисан је интерни однос са Комерцијалном банком а.д., Бања Лука по основу неповучених кредита у износу од 2,004,506 хиљада динара (EUR 17 милиона), Комерцијалном банком а.д., Подгорица по основу неповучених кредита у износу од 524,709 хиљада динара (EUR 4,5 милиона) и неискоришћени део одобреног лимита по картицама КомБанк ИНВЕСТ у износу 200 хиљада РСД.

Из других ванбилансних позиција елиминисани су интерни односи које Комерцијална банка а.д. Бања Лука, Комерцијална банка а.д. Подгорица и КомБанк ИНВЕСТ имају са Комерцијалном банком а.д. Београд.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

30. јун 2019. године

8.1 Издате гаранције и акредитиви

Банке, чланице Групе, издају гаранције и акредитиве, којим гарантују трећим лицима измирење обавеза од стране својих клијената. Ови уговори имају уговорено време трајања које најчешће износи до годину дана.

Уговорене вредности потенцијалних обавеза су приказане у наредној табели:

	У хиљадама динара	
	30. јун 2019.	31. децембар 2018.
Плативе гаранције	4,726,601	3,897,871
Чинидбене гаранције	4,000,271	3,630,897
Акредитиви	314,559	214,361
Стање на дан	9,041,431	7,743,129

Претходно наведени износи представљају максималан износ губитка који би банке, чланице Групе оствариле на датум финансијских извештаја, уколико нико од клијената не би успео да измири уговорене обавезе.

8.2 Структура преузетих обавеза је следећа

	У хиљадама динара	
	30. јун 2019.	31. децембар 2018.
Неискоришћени део одобрених прекорачења по платним и кредитним картицама и прекорачењима по текућим рачунима	10,884,944	11,082,318
Преузете неопозиве обавезе за неповучене кредите	28,882,230	26,336,746
Остале неопозиве обавезе	1,399,038	2,315,630
Остале преузете обавезе по уговореној вредности ХОВ	1,004,677	-
Стање на дан	42,170,889	39,734,694

9. ПОВЕЗАНА ЛИЦА

Највеће учешће у управљачким акцијама Матичне банке имају Република Србија, која је власник 48.65% обичних акција Банке и EBRD, Лондон која је власник 24.43% обичних акција Матичне банке. Матична банка има три зависна правна лица: Комерцијална банка а.д., Подгорица, Комерцијална банка а.д., Бања Лука и КомБанк Инвест а.д., Београд.

Правна и физичка лица се сматрају повезаним лицима уколико једно лице има контролу, заједничку контролу или значајан утицај на доношење финансијских и пословних одлука другог правног лица. Повезана лица су и она лица која су под заједничком контролом истог матичног правног лица.

У оквиру редовног пословања Групе обавља се изванредан број банкарских трансакција са повезаним лицима. Оне укључују кредите, депозите, инвестиције у власничке хартије од вредности и дериватне инструменте, трансакције платног промета и друге банкарске послове.

Консолидоване трансакције са зависним лицима су приказане у напмени 6.

10. ДОГАЂАЈИ НАКОН ДАТУМА БИЛАНСА СТАЊА

Догађаји након датума биланса стања Матичне банке:

Управни одбор Комерцијалне банке АД Београд, на седници од 27.06.2019. године, донео је одлуку о упућивању позива за ванредну седницу Скупштине Банке која је одржана дана 23.07.2019. године, са дневним редом о измени састава чланова Управног одбора Банке.

На основу решења Врховног касационог суда, за један судски спор по основу накнаде штете, укинута су претходне пресуде Привредног апелационог суда и Привредног суда у Београду које су биле досуђене у корист Банке и предмет је враћен провостепеном суду на поновни поступак. Према решењу Врховног касационог суда Банка је била у обавези да изврши повраћај средстава уплатиоцу. По овом основу Банка је 18.07.2019. године извршила повраћај уплата у износу од 231,116 хиљада динара.

Догађаји након датума биланса стања Комерцијалне банке а.д. Подгорица:

Није било догађаја након датума билансирања, до датума издавања ових финансијских извештаја, који би захтевали евентуалне корекције или додатна обелодањивања од стране Комерцијалне банке а.д. Подгорица.

Догађаји након датума биланса стања Комерцијалне банке а.д. Бања Лука:

Није било догађаја након датума билансирања, до датума издавања ових финансијских извештаја, који би захтевали евентуалне корекције или додатна обелодањивања од стране Комерцијалне банке а.д., Бања Лука.

Догађаји након датума биланса стања КомБанк ИНВЕСТ а.д. Београд, Друштво за управљање инвестиционим фондом:

Није било догађаја након датума билансирања, до датума издавања ових финансијских извештаја, који би захтевали евентуалне корекције или додатна обелодањивања од стране КомБанк ИНВЕСТ а.д. Београд.

Није било других значајних догађаја после датума извештајног периода који би захтевали обелодањивање у Напоменама уз консолидоване финансијске извештаје за 30. јун 2019. године.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
30. јун 2019. године

11. ДЕВИЗНИ КУРСЕВИ

Девизни курсеви утврђени на међубанкарском састанку девизног тржишта примењени за прерачун позиција биланса стања у динаре на дан 30. јун 2019. и 2018. године за поједине главне валуте су:

	Званични курс Народне банке Србије		Просечни курс Народне банке Србије	
	30.06.2019.	31.12.2018.	30.06.2019.	30.06.2018.
USD	103.7685	103.3893	-	-
EUR	117.9121	118.1946	118.0961	118.3028
CHF	106.3613	104.9779	-	-
BAM	60.2875	60.4319	60.3816	60.4873

У Београду,

Дана 23.08.2019. године

Лица одговорна за састављање
финансијских извештаја

KOMERCIJALNA BANKA AD BEOGRAD

Svetog Save 14, 11000 Beograd

Tel: +381 11 30 80 100

Fax: +381 11 344 13 35

Matični broj: 07737068

PIB: SR 100001931

PDV broj: 134968641

Šifra delatnosti: 6419

Agencija za privredne registre: 10156/2005

Broj računa: 908-20501-70

SWIFT: KOBBCSBG

E-mail: posta@kombank.com

На основу члана 52. Закона о тржишту капитала
(„Сл. Гласник РС“ бр. 31/2011, 112/15 и 108/16) изјављује се следеће:

ИЗЈАВА

Изјављујемо да су, према нашем најбољем сазнању, полугодишњи консолидовани финансијски извештаји за 30.06.2019. године састављени уз примену одговарајућих међународних стандарда финансијског извештавања и да дају истините и објективне податке о имовини, обавезама, финансијском положају и пословању, добицима и губицима, токовима готовине и променама на капиталу јавног друштва, укључујући и његова друштва која су укључена у консолидоване извештаје.

Лица одговорна за састављање консолидованих финансијских извештаја

Сања Ђековић

Извршни директор за
финансије и рачуноводство

Др Мирослав Перих

Члан ИО Банке

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД БЕОГРАД

ИЗВРШНИ ОДБОР

Број: 580/IO

Београд 23.08.2019. године

На основу члана 31. Статута Комерцијалне банке АД Београд, а у складу са чланом 52. Закона тржишту капитала, Извршни одбор Комерцијалне банке АД Београд на 34. седници, дана 23.08.2019. године доноси

ОДЛУКУ

О УСВАЈАЊУ КОНСОЛИДОВАНИХ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА И ИЗВЕШТАЈА О ПОСЛОВАЊУ ГРУПЕ КОМЕРЦИЈАЛНЕ БАНКЕ АД БЕОГРАД ЗА ПЕРИОД ЈАНУАР- ЈУН 2019. ГОДИНЕ

Члан 1.

Усвајају се консолидовани финансијски извештаји Групе Комерцијалне банке АД Београд за период од 01.01. до 30.06.2019. године:

1. Биланс стања – консолидовани на дан 30.06.2019. године,
2. Биланс успеха – консолидовани у периоду од 01.01. до 30.06.2019. године,
3. Извештај о осталом резултату – консолидовани у периоду од 01.01. до 30.06.2019. године,
4. Извештај о токовима готовине - консолидовани у периоду од 01.01. до 30.06.2019. године,
5. Извештај о променама на капиталу – консолидовани у периоду од 01.01. до 30.06.2019. године и
6. Напомене уз консолидоване финансијске извештаје за период од 01.01. до 30.06.2019. године, у тексту који је саставни део ове одлуке.

Члан 2.

Усваја се Извештај о пословању Групе Комерцијалне банке АД Београд за период од 01.01. до 30.06.2019. године, у тексту који је саставни део ове одлуке.

Члан 3.

Овлашћују се члан Извршног одбора Мирослав Перић и Извршни директор за финансије и рачуноводство Сања Ђековић да потпишу консолидоване финансијске извештаје Групе Комерцијалне банке АД Београд из члана 1. ове одлуке.

Овлашћују се члан Извршног одбора Мирослав Перић и заменик директора Сектора контролинга и планирања Игор Крсмановић да потпишу Извештај о пословању Групе Комерцијалне банке АД Београд из члана 2. ове одлуке.

Члан 4.

Задужују се Сектор рачуноводства, Сектор контролинга и планирања, Сектор хартија од вредности и финансијских тржишта да консолидоване финансијске извештаје Групе Комерцијалне банке АД Београд за период 01.01. до 30.06.2019.године из члана 1 и Извештај о пословању из члана 2 ове одлуке, доставе Комисији за хартије од вредности и Београдској берзи до 31.08.2019. године, у складу са чланом 52. Закона о тржишту капитала.

Члан 5.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења.

ЧЛАН ИЗВРШНОГ ОДБОРА
др Мирослав Перић

ЧЛАН ИЗВРШНОГ ОДБОРА
Павао Марјановић

ИЗЈАВА

Консолидовани финансијски извештаји Комерцијалне банке АД Београд за период 01.01.2019. до 30.06.2019. године, нису ревидирани.

У складу са Законом о рачуноводству, Законом о банкама и осталим релевантним подзаконским актима Народне банке Србије, Комерцијална банка АД Београд врши само ревизију годишњих финансијских извештаја.

Изјава се даје у складу са чланом 52. став 7. Закона о тржишту капитала.

Лица одговорна за састављање консолидованих финансијских извештаја

Сања Ђековић

Извршни директор за
финансије и рачуноводство

Др Мирослав Перић

Члан ИО Банке